

ТРОФЕЈ „РАДНИЧКОГ” У КУПУ ЕВРОПЕ

Пехар за историју

ОПОРЕЗИВАЊЕ ЛИЧНИХ ЗАРАДА

И најбогатијима
 2012. утањило

СТРАНА 4

ЕНЕРГЕТСКИ ЗАШТИЂЕНИ ПОТРОШАЧИ

Сувише ниска
 лествица

СТРАНА 7

ПРЕСУДА У СТРАЗБУРУ У КОРИСТ ПОРОДИЦЕ ЈОВАНОВИЋ

Паре нису важне,
 где је мој син

СТРАНА 8

СТУДИРАЊЕ НА СРПСКИМ ФАКУЛТЕТИМА

Учио или варао –
 до запослења је далеко

СТРАНА 10

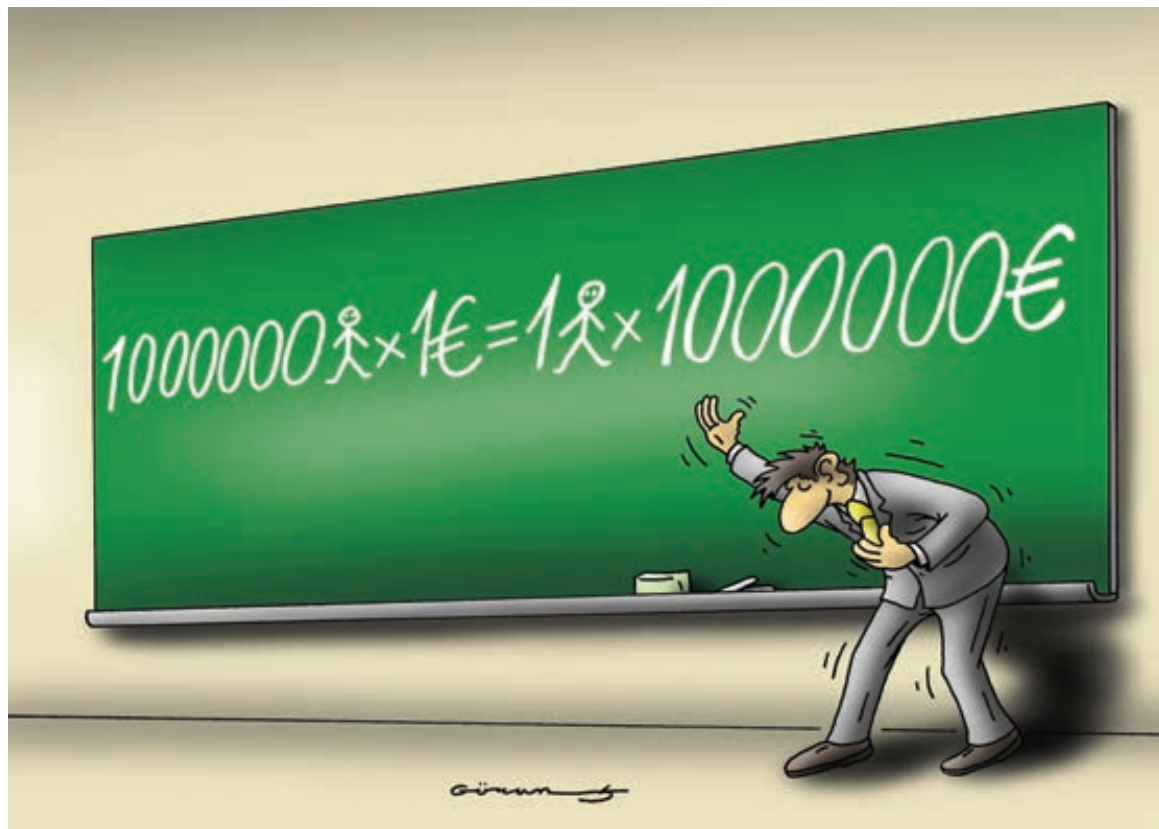
КУЋА ЛАМИНАТА
 Крагујевац
 Краљице Марије 3/А
 064 24 987 61

ФИЛИГРАН
 ЗЛАТО - СРЕБРО
 БАНАТСКО ДВОРИШТЕ - ПЕШАЧКА ЗОНА - КРАГУЈЕВАЦ

SILCA
 034/ 33 66 99
 ZAMENA STARIH, DOTRAJALIH I OŠTEĆENIH PLASTIKA I TASTERA NA SVIM VRSTAMA AUTO KLJUČEVA I DALJINACA

Reciklaža kertridža i tonera
 dobar kertridž mir u kući
Refilm
 Karadonjeva 51, www.refilm.com
 Tel. (034) 33 77 98 (034) 34 01 03 (064) 287 64 6

AUSPUH SERVIS
 PRODAJA I UGRADNJA ORIGINALNIH IZDUVNIH SISTEMA
IMASAF
JelesAuto
 M. BLAGOJEVIĆA 55
 362 557, 064 122 9 240

Карикатура: Горан Миленковић

ДРУГА СТРАНА

Бланко ѿверење

Пише Драган Рајичић

Уз божји благослов који му је посредством патријарха уручен, наш државни врх је из својих преосталих патриотских ресурса исцедио још једно историјско НЕ. Чланови владе ту одлуку су чак донели једногласно. Нисам видео својим очима, али слутило да су, на пример, несаломиви Динкић и робусна Сузана Грубјешић били спремни да зарад очувања нашег Косова отрпе и забијање клинова испод ноктију, али да нам они потпишу оно што су јуче сами најављивали, то никад! Остаће, дакле, у колу са Ивицом, Ацом и Томом, па куд пукло да пукло. У то коло су се, дакако, ухватили да би нам уз помоћ својих европских визија испословали бољи живот, али сада ћемо, по свему судећи за исти морати сами да се побринемо.

А можда, ће ако нешто крене по злу, у помоћ и нама да притекну божји изасланици са све патријархом. Нама овде би могли, на пример, да скину тарифу за са'ране и парастосе, а ако, не дај Боже, са Косова крене још нека избегличка колона, ту би већ могли много више да се заузму. За ту ситуацију, далеко било (а тако близу!), можда би могли да продају и храм Светог Саве на Врачару, па да тим средствима потом збрину косовске несрећнике. Тиме би, што се оно каже, и вук био сит и овце остале на броју. Њима би остала небеска Србија за даљу митоманију, а избеглице би имале чиме да омасте брке по народним кухињама.

Ајмо озбиљно. Државни врх (то мора да је нешто што је много далеко од парламента!) купио је време које се може мерити само данима, иако зна да смо са истим у вишедеценијском дефициту. Одлука коју су донели чиниоци тог врха са све владом можда и није могла да буде другачија, поготову ако је невидљиви папир који је требало прихватити имао изглед капитулације, како је наш премијер сам утврдио. Ту је, међутим, можда био једини простор за другачији исход. Трпало је да Ивица ипак парафне невидљиво папирче, па да после то прогласи не за капитулацију него за победу као оно кад смо '99. године разбили НАТО зликовце! Ако је упалило тада када смо управо под њим и његовим бившим врховним командантом заувек изгубили оно што ће он и његови нови коалициони партнери да нам чувају још који дан, што не би и сада.

Утолико пре што су њихови верни партијски следбеници овог пута били спремни као запете пушке да поздраве сваку њихову одлуку, што је феномен за себе. Како су аминовали њихово НЕ, то смо управо видели, а да су након вишедневних тешких трудова породили ништа мање историјско ДА, не би, па, опет могли да се надиве њиховој државничкој мудрости, одговорности, храбрости, далековидости, толеранцији и спремности на неминовне уступке. Од толиког бланко поверења у државни врх који се конституисао манипулисањем изборне воље народа, мене је већ почео да хвата страх. Њихови следбеници, ако им је веровати, ићи ће за њима, ма где нас они повели, а када се још присетим где су нас дотични у својим дводеценијским политичким каријерама већ водали, онда моје стање страха прелази у благу панику. Теши ме донекле једно друго сећање: део државног врха састављен од Николића и Вучића некада се често позивао на Николу Пашића, поготову док су се као радикали и номинално са њим поистовећивали. Ситуација која нас је сада задесила подсећа на ону када популарни Баја вели: „Спаса нам нема, пропасти не смемо!“ Али има ту и једна мала разлика. Ивица, Аца и Тома могу да допусте чак и да пропаднемо, али као осведочене патриоте то би дозволили само ако би то било у нашем националном интересу!

АНКЕТА ХОЋЕ ЛИ УСПЕТИ НОВА ТАКТИКА СРБИЈЕ ПРЕМА КОСОВУ И ЕВРОПскоЈ УНИЈИ?

М. Ивњишковић

Јована Младеновић,
новинар:
- Ја не бих одговарала на таква питања.

Милован Недељковић,
психолог:
- Нама је Европска унија недоступна, можда треба дићи руке од њих, а север Косова одвојити и сачувати народ.

Синиша Даниловић,
радник обезбеђења:
- За сада су на исправном путу.

Небојша Дикановић,
судски вештак:
- Ми смо таоци клетве Цара Лазара и Срба који су за дебеле паре продали српску земљу.

Милица Рајковић,
трговац:
- Немамо праву стратегију ни за једно ни за друго.

Радосав Стаменовић,
металостругар:
- Лепо питање, лак одговор. Све је изгубљено одавно.

Зоран Станојевић,
крзнар:
- Ко пита жабу кад се равња бара.

Горан Чаушевић,
сликар:
- Треба да останемо доследни на свом путу очувања територијалног интегритета Србије.

Мирослав Рађен,
фудбалски тренер:
- Све је то манипулација народом и јавним мењем, Косово смо узгубили 1999. године.

Житопродукт
Крагујевац, Војводе Путника 70
Телефони: 034 370 303
370 215, 370 072, 370 135, 370 192
zitoprodukt@nadlanu.com

Брашно по произвођачним ценама

Произвођачке цене, гарантовани квалитет белог, лиснатог, печеног, замрзнутог пецива
Све врсте хлеба и пецива у нашим објектима: ТЦ Аеродром, Мала пијаца, код улаза у Житопродукт, у кругу Заставе, у Улици Драгослава Срејовића 5

prozori sa imenom i prezimenom

SUNCE

Da li ćete i ove zime grejati ulicu?

suncemarinkovic.com 034/ 330 870

ПРОМЕНЕ У КРАГУЈЕВАЧКОМ „ЖИТОПРОДУКТУ“

Нове газде *исцрајиле* Живорада Нешића Цаду

После 14 месеци од када је крагујевачка компанија „Агромаркет“ постала највећи акционар предузећа, дошло је до промене на месту генералног директора, са којег је отишао дугогодишњи руководилац Живорад Нешић Цада, а на његово место постављен је Слободан Урошевић, до сада руководилац пекаре у истом предузећу. У међувремену је и новосадска индустрија меса „Матијевић“ купила 17,54 посто акција, па је постала други по величини деоничар у „Житопродукту“

Пише Милош Пантић

Почетак априла протекао је у знаку кадровских промена у „Житопродукту“, највећем млинско пекарском предузећу у Шумадији и централној Србији. Одлуком Надзорног одбора на функцију генералног директора постављен је Слободан Урошевић, досадашњи директор Радне јединице пекарство у овом предузећу, уместо дугогодишњег руководиоца фирме и познатог привредника Живорада Нешића Цаде. Ова промена уследила је 14 месеци пошто је највећи појединачни акционар предузећа постала позната крагујевачка и српска компанија „Агромаркет“.

Компанија „Агромаркет“ купила је на јавној аукцији 12. фебруара прошле године 30,9 посто акција „Житопродукта“, чији је власник био државни Акцијски фонд, по почетној цени од 140,3 милиона динара, чиме је постала највећи акционар фирме и преузела управу формирањем новог Надзорног одбора. Промена на челу „Житопродукта“ објашњава се тешком економском ситуацијом на српском тржишту, која је оставила последице на пословање свих фирми, па и овог великог предузећа, због чега су биле неопходне промене у руковођењу. Сам Живорад Нешић каже да су четири деценија рада у овом предузећу, од чега је већи део провео на директорској функцији, веома дуг период и да је било време да се повуче и оде у пензију.

Подсетимо, крагујевачки „Житопродукт“ приватизован је 2000. године по такзваном старом или „инсајдерском“ моделу, односно закону о приватизацији који је донет у време владавине Милошевића. То је значило да се већински пакет акција од 60 посто даје у власништво запослених и пензионера предузећа, као и једним мањим делом грађанима Србије који су се јавили на оглас и бесплатно добили акције ове фирме. Преосталих 40 посто акција остало је у власништву државе, с тим што је 30 посто преузео Акцијски фонд, а 10 посто Фонд ПИО.

Од познатих крагујевачких предузећа по том моделу приватизо-

вани су још „Милодуч“, „Аутосаобраћај“ и Угоститељско туристичко предузеће „Крагујевац“, а време је показало да је „Житопродукт“ применом овог модела најбоље прошао. Наиме, више од деценију након ове приватизације предузеће је опстало без продаје неког дела своје имовине и без отпуштања радника, а у исто време је било обезбеђено стабилно пословање и инвестиције у нову опрему.

■ Приватизација по старом моделу

Мали акционари, радници и пензионери овог предузећа, који су имали око 40 посто акција у свом власништву, донели су након приватизације одлуку да своје деонице не продају на берзи, већ да их сачувају и удруже, па су регистровали удружење „Житопродукт комерц“, које је дуго било највећи акционар фирме. Њихова је одлука била да се на челу задржи дугогодишње руководство са Нешићем на челу и да, практично, они сами управљају предузећем.

Током 2006. године ово удружење понудило је преосталим малим акционарима, који су имали око 20 посто акција, да се припоје њиховом удружењу и да формирају пакет од 60 посто деоница. То је објашњавано потребом да се спречи, како су изјављивали, распрчава-

ЈЕДНО ОД РЕТКИХ ЖИТОМЛИНСКИХ ПРЕДУЗЕЋА КОЈЕ ЈЕ УСПЕШНО ПРЕБРОДИЛО ПРИВАТИЗАЦИЈУ

ПОСЛЕ ДЕЦЕНИЈА УСПЕШНОГ РУКОВОЂЕЊА, ЖИВОРАД НЕШИЋ ЦАДА ОДЛАЗИ У ПЕНЗИЈУ

ову акцију како би се створио већински пакет, које би после Нешић или неко од руководства откупили. До тога, међутим, никада није дошло.

■ Дуга продаја државног пакета

У власничкој структури „Житопродукта“ годинама је владао статус кво, јер државни пакет акција

„дукт“, које су нуђене по почетној цени од 417 милиона динара, што је тада вредело 15,4 милиона евра.

Ово је, према подацима Београдске берзе, био трећи по реду неуспешан покушај продаје тог пакета акција, јер на претходним аукцијама које су биле одржане у августу и септембру 2007. године такође није било заинтересованих купаца, а почетне цене су биле 63 милиона и 57,7 милиона динара.

Тек 12. фебруара прошле године Агенција за приватизацију организовала је нову аукцију за продају државног пакета акција од 30,19 посто и купац је по почетној цени од 140,3 милиона динара била компанија „Агромаркет“. У међувремену, своје акције на берзи су

је на четвртој фирма „Агроглоб“ ДОО, са 6,25 посто, а на петом „Агродрозел“ са 2,74 посто акција. На листи 10 највећих акционара потом следе фирме и појединци који имају око један или мање од један посто деоница. Сабирајући све ове проценте види се да је преко 20 посто акција и даље у поседу малих акционара који могу да их продају или задрже у свом власништву. Удружење малих акционара „Житопродукт комерц“, које је подржавало дугогодишње руководство и било највећи деоничар, у међувремену је уташено и избрисано из регистра.

Тако је, одласком досадашњег директора Живорада Нешића Цаде, завршено једно поглавље у раду овог предузећа, које је трајало

неколико деценија, а у последњих 13 година показало да и фирме приватизоване по инсајдерском моделу могу да опстану на тржишту. Овај период пословања обележен је тиме да је „Житопродукт“ држао ниске цене хлеба, не мењајући их понекад и годинама, што је објашњавано пословном политиком обезбеђивања пшенице преко улагања у произ-

водњу коопераната и компензацијом. Нешић је као добар познавалац прилика у млинско пекарској грани индустрије изабран за председника Управног одбора „Жито Војводине“, пословног удружења житомлинских фирми, и за члана управе Привредне коморе Србије.

СКОРО ПОЛОВИНУ СВИХ АКЦИЈА „ЖИТОПРОДУКТА“ САДА ИМАЈУ „АГРОМАРКЕТ“ И „МАТИЈЕВИЋ“

ње фирме и продаја акција на берзи по ниској цени. Ови мали акционари, међутим, нису прихватили удруживање, објашњавајући да им је више у интересу да своје деонице продају и уновче него да учествују у управљању, а изражавали су и сумњу да пословодство води

није продат, иако је више пута нуђен на берзи. Тако је забележено да је 27. августа 2008. године одржана трећа по реду неуспешна аукција за продају државног пакета од 40,19 посто акција (обједињене деонице Акцијског фонда и ПИО Фонда) у предузећу „Житопро-

продавали и неки мали акционари, па је тако, према подацима на сајту „Белекса“, други по величини деоничар у предузећу постала новосадска индустрија меса „Матијевић“, са 17,54 посто акција.

На трећем месту по броју акција је ПИО фонд са 9,84 посто, док

ПРИЈАВЕ ЗА ОПОРЕЗИВАЊЕ ЛИЧНИХ ПРИХОДА

И најбогатијима 2012. утањило

Број пријављених милионера у Крагујевцу мањи је за око 20 одсто него прошле године, а највиша зарада од 12,5 милиона динара, коју је остварио један приватник, упола је нижа од прошлогодишње. Најбројнији на овој листи опет су доктори медицине, професори и економисти

Званично богати, по мерилима наших пореских закона, јесу они који су прошле године зарадили више од два милиона динара. Цензус за улазак у круг званичних српских милионера је 2.067.480 динара, што је зарада од 172.290 динара месечно. Републички завод за статистику недавно је израчунао да је просечни грађанин током 2012. године зарадио око 689 хиљада динара бруто, а 496 него плате. Ко је успео да заради више од троструке бруто плате требало је да до 15. марта поднесе пријаву за порез на годишњи доходак грађана и да ове године плати држави порез од 10 одсто. Уколико је просечну годишњу плату успео да премаши више од шест пута, на то плаћа порез од 15 одсто.

Подаци говоре да се годинама број милионера у Србији држи на око 20 хиљада и годинама међу најплаћенијим људима у земљи су економисти, адвокати и мали привредници. Исто тако, сваке године када Пореска управа објави податке о највећим приходима које су пријавили обвезници пореза на доходак грађана, као по правилу, број обвезника је растао, а суме које су зарадили биле су више него претходне године. Прошле године, међутим, не само да се смањило број оних који су зарадили више од троструке просечне плате за претходну годину, већ је и први по заради испод максимума за 2011. годину. Само у Крагујевцу, на пример, број пријављених богаташа мањи је за 63 него лане, а зарада најбогатијег Крагујевчанина је више него упола мања од оне из 2011. године.

■ Највише зарађују приватници

Најбогатији човек у Србији пријавио је, као и за 2011, приход од 185 милиона динара или 15,4 ми-

лиона месечно. Мада је до сада број милионера био око 20 хиљада, ове године до 15. марта порез на доходак грађана у целој земљи пријавило је нешто мање од 19 хиљада обвезника.

Да је и у крагујевачком атару све мање богаташа сведочи и податак да је Филијала Пореске управе у Крагујевцу ове године примила 267 пријава, што је мање него прошле године, када их је било 330. Највише је зарадио један приватник, око 12,5 милиона динара, што је скоро три милиона мање од месечне зараде најбогаташа у Србији. Он ће морати да плати држави нешто више од 1,5 милион динара на име пореза. Поређења ради треба навести да је претходне године највећа пријављена зарада у Крагујевцу износила 26 милиона динара.

Као и у ранијем периоду, испоставило се да највише зарађују доктори медицине, професори и економисти, старости од 34 до 63 године. Занимљив је и податак да је међу милионерима у Крагујевцу три пута више мушкараца него жена.

И у осталим градовима и општинама које покрива Пореска управа регионалног центра у Крагујевцу значајно је смањен број оних који су достигли лимит за опорезивање. После Крагујевца највише пријављених је у Чачку - 107, док их је прошле године било 130. Највећи пад броја богатих забележен је у Ужицу, где је ове године 91 особа поднела пореску пријаву, док их је у 2012. било чак 160. У Крушевцу има 97 милионера, један више него прошле године, док их је у Новом Пазару 33, а у Бајиној

Башти 17. Ово су уједно и највеће филијале Регионалног центра Крагујевац, који обухвата 38 општина и градова, док је у осталима број пријава знатно мањи.

У оквиру овог Регионалног центра највећа зарада остварена је у Филијали Чачак, где је један приватни предузетник зарадио око 58 милиона динара.

Када је реч о крагујевачким општинама, подаци говоре да је поднета 31 пореска пријава, а најмлађи милионер је спортиста. Највише пријава било је у Аранђеловцу - 17, а највише је зарадио један приватник - 9,5 милиона динара.

У осталим општинама број милионера далеко је мањи, а прва после Аранђеловца је Топола, која има седам евидентираних, међу којима је највећа зарада од самосталне делатности и износи 15,5 милиона динара. У Баточини и Книћу поднете су по три пријаве. Док је у Баточини највише зарадио приватник који се бави издавањем некретнина у закуп, око три милиона динара, у Книћу је само пола милиона више остварила особа по основу удела у капиталу.

Најмање богатих међу шумадијским општинама је у Лапову, само један и он је од самосталне делатности зарадио око четири милиона динара.

Приликом обрачунавања пореза, као и до сада, сви који су пријавили порез имају право на одбитке. Основица се добија најпре тако што се од укупне зарађене суме одузму плаћени порези и доприноси, а потом и непопорезиви део од 2,067 милиона динара. Милионер има право на одбитак за себе и то до 40 одсто просечне годишње плате, што сада износи 275 хиљада динара. Уколико има издржаване чланове домаћинства, за њих може да умањи основицу за највише 103 хиљаде динара, што је 15 одсто просечне годишње плате у Србији. Сви одбци заједно, међутим, не могу да пређу половину дохотка који се опорезује. Уколико су два члана домаћинства милионери, само један има право на одбитке за себе и издржаване чланове.

■ Одбци и казне

У Пореској управи наглашавају да подаци о броју пореских пријава још увек нису коначни, пошто тек следи упоређивање са подацима из појединачних пореских пријава. Након тога, Пореска управа ће утврдити колико грађана није поднело пријаву, а били су у обавези да то учине, имајући у виду висину зараде у 2012. години. У таквим случајевима Пореска управа донеће решење о пореском задужењу по службеној дужности.

Нека искуства из претходних година говоре да се овим начином провере открије још 20 одсто „заборавних“, који нису до 15. марта извршили своју обавезу. Неки од њих су се прерачунали, а други су повећали одбитке за издржаване чланове породице, мислећи да тако не улазе у круг оних који треба да испуне ову обавезу. У сваком случају, ко је премашио два милиона, а није послао порески образац ризикује казну од 5.000 до 50.000 динара. Новчана казна од двоструког до десетоструког износа пореског дуга, а најмање 5.000 динара, следи обвезнику који избегне плаћање пореза.

Након пријава које су написали обвезници, на потезу су порезници. До краја овог месеца имућни ће добити решења, а онда само од њих зависи да ли ће порез платити у року од 15 дана или ће тај рок искористити да поднесу жалбу порезницима. Трећег решења нема, бар не без казне. А кад је реч о томе, треба напоменути да су прошле године у Регионалном центру Крагујевац у Експозитори Бајина Башта поднете две пријаве за утају пореза. Према сазнањима порезника, једна особа је условно осуђена, док за другу још увек није добијена пресуда Основног суда из Ужица.

Гордана БОЖИЋ

У крагујевачком Центру за стрна жита опет је дошло до ноката. Узрок незадовољства радника су неисплаћене плате, неовремене књижице, неповезан радни стаж и нерешен статус овог центра. Радници су у понедељак ступили у генерални штрајк, а одмах након тога, нешто иза 10 сати, заузели су зграду Шумадијског управног округа и започели блокаду рада тог државног органа, захтевајући право на лечење за све раднике те установе, исплату 14 заосталих зарада и уплату доприноса за пензијско-инвалидско осигурање за 2011. и 2012. годину. Према речима председнице Самосталног синдиката Центра за стрна жита Љиљане Мијаиловић радници су запосели просторије Шумадијског округа и неће их напустити до испуњења захтева који се не односе само на оверу књижи-

РАДНИЦИ КРЕЉУ ИЗ СВОЈЕ ФИРМЕ КА ОКРУГУ

СЛОБОДНИ СИНДИКАТ „ОДНОСОМ ГРАДСКИХ ВЛАДА“

Смета и

Наводе Слободног синдиката „Аутосаобраћај“ да град фаворизује београдску „Ласту“ и да није учинио много да њихова фирма изађе из кризе, локална власт оштро демантује и наглашава да су учинили све да се „АС“-у опрости дуг од 500 милиона динара, да се радницима повеже радни стаж и да предузме уђу у реструктурирање

На конференцији за новинаре Слободног синдиката „Аутосаобраћај“, која је прошлог петка одржана у просторијама ове синдикалне организације на аутобуској станици, чуле су се тешке оптужбе на рачун локалне самоуправе. У Слободном синдикату, наиме, тврде да је крагујевачка локална управа код добијања тендера за градски превоз

ГРАД И ДРЖАВА ПРЕКО КАДРОВА УПРАВЉАЈУ ФИРМОМ: ГОРАН ОБРЕНОВИЋ

ПРИВРЕДНО ДРУШТВО ЗА ДИСТРИБУЦИЈУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ
ЦЕНТАР доо Крагујевац

Радно време од 7 - 15 сати
Благарна у центру:
7 - 18 сати - радним данима
7 - 13 сати - суботом

ПОСЛОВНИЦЕ:
Кнић 510 - 197
Рача 751 - 262
Баточина 842 - 311
Лапово 853 - 710

ЕД Електрошумадија Крагујевац

Централа 307 - 200
Дежурна служба 335 - 195
Прикључци 307 - 368
Пријава стања и рекламације 307 - 233 и 307 - 234

Бесплатан телефонски број за пријаву крађе струје 0800/360-330

КУЋА ЛАМИНАТА

Крагујевац

Краљице Марије 3/А
064 24 987 61

Krono Original
Laminatparkett
Made in Germany

KAINDL FLOORING

ЗАПОСЛЕНИ У ЦЕНТРУ ЗА СТРНА ЖИТА У ГЕНЕРАЛНОМ ШТРАЈКУ

Министарство неће да разговара

Радници Центра због неисплаћених плата, неоверених здравствених књижица и неповезаног стажа ступили у штрајк и запосели зграду Шумадијског округа. Надлежни из Министарства просвете, науке и технолошког развоја одбили да разговарају са штрајкачима

ца, исплату заосталих принадлежности и повезивање стажа, већ и на коначно регулисање статуса центра.

- Јасно нам је да су финансијско-пословна агонија центра и социјално-материјалне недаће запослених директна последица нерешеног статуса установе, каже Љиљана Мијаиловић и додајући да су радници у понедељак пре подне успоставили контакт са надлежнима у Министарству просвете и науке у нади да ће одговор на њихове захтеве стићи у најкраћем могућем року. Одговор из овог министарства заиста је стигао брзо. Надлежни су одговорили да не желе и да немају шта да разговарају са штрајкачима из Крагујевца.

■ План за излазак из кризе

Рачин центра је у блокади за више од 4,5 милиона динара, а последњу зарату запослени су прим-

НЕРЕШЕН СТАТУС ИЗВОР СВИХ ПРОБЛЕМА: ЉИЉАНА МИЈАИЛОВИЋ

или крајем марта. То је била аконтактација за јануар прошле 2012. године. Према речима директора Центра за стрна жита Благоја Ковачевића пара за нове исплате плата неће бити све до октобра и продаје производа за јесењу сетву. Он каже да ова установа има свој план за излазак из кризе и да се очекује да на основу тог плана радна група Министарства пољопривре-

де и Министарства просвете и науке сачини извештај у наредних неколико дана и упути га Влади Србије на усвајање. Иначе, у мају прошле године потписан је протокол између ресорног Министарства за просвету и науку, пословодства и синдиката Центра и града Крагујевца за превазилажење кризе у пословању ове установе. Протокол је и сачињен на темељу предлога локалне самоуправе о трајном и одрживом функ-

ционисању овог привредног друштва у систему истраживања и развоја на нивоу Републике у области проучавања сортих жита и других ратарских култура, али ни до данас овај пројекат није заживео. - Сада не можемо да знамо да ли је тај план био добар или не, јер се после потписивања протокола ништа није десило. За то кривицу сносе људи из Министарства просвете и науке који као да су заборавили шта су и када потписали. Такав немар, бахато понашање и социјална неодговорност државних органа и ресорног Министарства натерало је раднике, њих 44, да донесу одлуку и уђу у даноноћни протест у просторијама Шумадијског округа, рекла је Љиљана Мијаиловић.

ШТРАЈКАЧИ СА ТРАНСПАРЕНТОМ У ЗГРАДИ ОКРУГА

ционисању овог привредног друштва у систему истраживања и развоја на нивоу Републике у области проучавања сортих жита и других ратарских култура, али ни до данас овај пројекат није заживео.

- Сада не можемо да знамо да ли је тај план био добар или не, јер се после потписивања протокола ништа није десило. За то кривицу сносе људи из Министарства просвете и науке који као да су заборавили шта су и када потписали. Такав немар, бахато понашање и социјална неодговорност државних органа и ресорног Министарства натерало је раднике, њих 44, да донесу одлуку и уђу у даноноћни протест у просторијама Шумадијског округа, рекла је Љиљана Мијаиловић.

Од 51 запосленог у установи њих 44 нема оверене здравствене књижице, односно право на лечење, још од 1. октобра прошле године. Оверене књижице има само седморо запослених са статусом научних радника. Они имају право на лечење пошто, по основу финансирања научних пројеката, плате примају из републичког буџета, одакле им се уплаћују и доприноси за здравствено осигурање. Остали запослени нередовне зарде примају из ретких сопствених прихода, а центар већ месецима нема од чега да плаћа здравствено осигурање својим радницима.

■ Могућа радикализација

У Самосталном синдикату центра кажу да радници једино у Ср-

бији могу да дугују за услугу коју нису добили, алудирајући на неоверене здравствене књижице.

И поред тешкоћа са којима се суочава центар је итекако присутан на српском тржишту.

- И у овако незавидном положају у коме се налази центар учествује са 12 одсто у целокупној семенској производњи стрних жита, при чему у појединим културама има апсолутни примат, како на српском тржишту тако и у региону. То нам даје право да верујемо у превазилажење ове тешке ситуације, тврди Љиљана Мијаиловић.

- Апелујемо на нашег оснивача, Владу Репу-

блике Србије, да хитно изнађе могућност за реализацију нашег предлога програма, при чему би уз мало добре воље и социјалне одговорности сви проблеми били решени, а овај центар би у кратком року превазишао кризу и вратио стари сјај, тако да би уместо прича о технолошком вишку ускоро могли да запошљавамо нове кадрове. Не верујемо више празним обећањима надлежних државних органа, већ захтевамо конкретна решења. Сада је на потезу наш оснивач. Остаћемо у просторијама Шумадијског управног округа до испуњења свих наших захтева, са могућношћу радикализације протеста, поручила је Љиљана Мијаиловић.

М. ЂЕВИЋ

„АУТОСАОБРАЋАЈА“ НЕЗАДОВОЉАН АСТИ

М Ласта

директно стала на страну београдске „Ласте“ и да овом предузећу „гажени“ километар плаћа 175, а „Аутосаобраћај“ само 80 динара.

Синдикалци такође опужују градску власт за лоше кадроване и довођење својих људи на челне функције у „АС“-у. Ти људи су, како тврде, нанели велике штете најстаријем крагујевачком превознику.

Члан Ивршног одбора Слободног синдиката Горан Обреновић каже да је локална самоуправа 2008. године на чело Управног одбора „Аутосаобраћаја“ поставила Владу Живановића.

- Тај човек је, за време мандата, оптужен за мито и корупцију, тада највећи на нивоу државе у вредности од 80.000 евра. Зоран Вукић и Јован Рвовић у марту 2010. године послали су од стране Скупштине града да успоставе контролу над „Аутосаобраћајем“. Њиховом заслугом долази до неплаћања лизинга и губитка градског превоза. Штета која је тиме нанета предузећу је око милијарду динара. Члан Градског већа за комуналну привреду Зоран Јовановић јавно лобира за „Ласту“, а против „Аутосаобраћаја“. Београдска фирма „Ем Пе Ко“ послата од стране Скупштине града, као стратешки партнер, долази у наше предузеће. „Аутосаобраћај“ тој фирми на име нафте ретроактивно уплаћује 30 милиона динара. Та нафта никада није стигла у „АС“ јер та београдска фирма одлази у стецај, тврди Обреновић.

■ „Ласта“ привилегована

У Слободном синдикату „АС“-а даље тврде да одржавањем општинских линија по уговору који је скло-

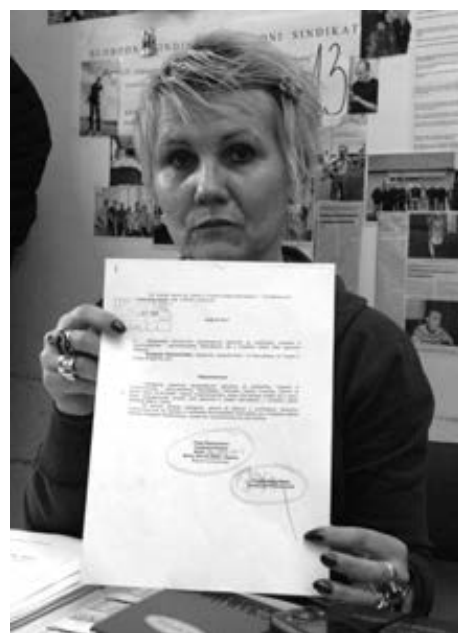
пљен између Скупштине града, као једног од већинских власника, и „Аутосаобраћаја“ ова фирма послује са губитком од око четири милиона динара на месечном нивоу.

- Град „Аутосаобраћај“ плаћа 80 динара по „гаженом“ километру, док за исте услуге „Ласта“ плаћа 175 динара по километру. И на крају, ако се узме у обзир да град Крагујевац и држава Србија чине већинског власника наше фирме и да директно преко својих кадрова управљају овом фирмом, признаћете да на веома чудан начин штите интересе запослених и помажу „Аутосаобраћај“, истиче Горан Обреновић. Председница Слободног синдиката „АС“-а Сузана Марковић каже да су ови подаци познати свима у предузећу, али да грађани Крагујевца

треба да знају праву истину о односу града према „Аутосаобраћају“.

Синдикални активисти осврнули су се и на социјални програм за збрињавање 200 радника предузећа који су се определили да уз отпремнине напусте фирму.

ЧЛАНОВИ ОДБОРА СЛОБДНОГ СИНДИКАТА НА СТАНИЦИ

КАД ЋЕ БИТИ СПРОВЕДЕН СОЦИЈАЛНИ ПРОГРАМ: СУЗАНА МАРКОВИЋ

треба да знају праву истину о односу града према „Аутосаобраћају“.

Синдикални активисти осврнули су се и на социјални програм за збрињавање 200 радника предузећа који су се определили да уз отпремнине напусте фирму.

- На адресу предузећа надавно је стигао допис из Министарства рада, запошљавања и социјалне политике. Из овог Министарства нас обавештавају да Влада Србије још није усвојила програм распореда и коришћења средстава транзиционог фонда из буџета Републике Србије, те стога није могуће разматрање и одобравање средстава за социјални програм. Одобравање средстава се врши у складу са могућностима буџета Републике Србије. То значи да се не зна да ли ће и када бити реализован социјални програм у „Аутосаобраћају“. Морам да подсетим да су челници града и министар финансија и привреде Млађан Динкић обећавали да са реализацијом овог програма неће бити проблема, рекла је Сузана Марковић.

■ Заборављају, или неће да знају

Реагујући на наводе Слободног синдиката „АС“-а члан Градског већа за комуналну привреду Зоран Јовановић рекао је да му је тешко да коментарише изнете податке синдиката који је основан пре неколико месеци, највише годину дана, јер је проблем са том фирмом актуелан већ три године.

- У оном тренутку када је „АС“ био у јако тешкој ситуацији, када су били у статусу акционарског друштва, при чему град Крагујевац није имао никакве ингеренције над њима, учинили смо све да им се опрости 500 милиона динара дуга, да се радницима повеже радни стаж, да дођу у ситуацију да им већински власник буде држава, да уђу у процес реструктурирања и при томе све то заборављају и питају зашто „Аутосаобраћај“ поново има проблем у свом функционисању. Они имају

проблем пре свега због вишка радника и ми смо и у том делу, заједно са државом, омогућили том предузећу да добије социјални програм за 200 радника, вредан 100 милиона динара, рекао је Јовановић, додајући да Слободни синдикат све то заборавља.

Према његовим речима они пре свега морају да реше проблеме у својој кући, а онда да питају град колико је тежак уговор који се односи на приградски превоз. Јовановић каже да „АС“ није једино предузеће у Србији које чека на новац из буџета ради реализације социјалног програма и да постоје и много ве-

ћа предузећа, попут „ЈАТ“-а и „Железница Србије“ која имају исти проблем.

- Ми смо у сталном контакту са надлежнима у Републици и ресорним министарствима по питању исплате 100 милиона динара „АС“-у на име социјалног програма за 200 запослених, али у овом моменту, због проблема са пуњењем републичког буџета, не можемо са прецизношћу да кажемо када ће се то

тачно догодити, закључио је Јовановић.

У Скупштини града демантују и наводе Слободног синдиката да град „Ласта“ плаћа 175 динара по „гаженом“ километру.

- Није тачно да „Ласта“ плаћамо по гаженом километру, већ им плаћамо додаток што раде као део градског превоза. „Ласта“ је добила посао на тендеру, уговором је дефинисан тачан обрачун цена и то је оно чега се придржавамо и ми и „Ласта“. Ту заиста нема никаквих проблема, закључио је Зоран Јовановић.

М. ЂЕВИЋ

„ЛАСТУ“ НЕ ПЛАЋАМО ПО КИЛОМЕТРУ: ЗОРАН ЈОВАНОВИЋ

Пише Слободан Цупарић

Влада Србије није прихватила понуду коју је добила у Бриселу, али ће наставити да дипломатским путем дође до прихватљивог решења за заједницу српских општина на Косову. Београд је, наводно, добио позитиван сигнал из Брисела и очекује се да ће у наредном периоду бити постигнут компромис. Иначе, док се чека нова шанса за распетљавање „косовског чвора“, поједини аналитичари су се одважили, упркос могућности да буду проглашени издајницима од стране „дежурних патриота“, да кажу да је Србији много лакше и боље без Косова, те да за Србе, ако већ подела није дозвољена, треба изборити могући опсег територијално-политичке аутономије на северу Косова, примерену културно-безбедносној аутономији у енклавама и, напослетку, екстериторијални статус манастира СПЦ.

Колико су у праву кад упозоравају да инат који би човек, позивајући се на међународно право, терао према ЕУ неће донети добра Србији, па ни Србима на Косову?

– Не можете изгубити рат, а проћи без последица, каже за „Крагујевачке“ Зоран Драгишић, професор Факултета безбедности. – Косово није изгубљено у једном тренутку, већ је то губљење трајало деценијама, а финале је било 1999. године. Дакле, било какво даље терање ината према Европи и САД обиће се Србији о главу. Косово није последње што можемо да изгубимо. Ту су Саниак, Војводина, источна Србија... Неограничене су практично могућности да се отворе кризна подручја у Србији. О томе мора озбиљно да се размишља.

Боривоје Радић, председник крагујевачког Форума за регионализам, подсећа да смо дуго трпели и још увек трпимо последице инацијске политике деведесетих година, да је то и званично била политика преганања са међународном заједницом и да смо морали водити рачуна о односу политичких снага и о томе да не смео остати без иједног савезника – поготово кад се решава једно тако деликатно питање као што је Косово. Крајње је време, тврди Радић, да се реалност прихвати и да се ускладе наше жеље и наше могућности.

– Косово је фактички већ самостална држава, сматра Мирко Чикирић, председник Округлог одбора СПО у Крагујевцу. – Наше је питање да ли можемо да прихватимо реалност која нам се не допада, па да видимо шта можемо да урадимо за оно што је још наше. Најважније је помоћи српске општине, српски народ и српску духовну баштину. Ко жели да врати Косово под суверенитет Србије мора да зна да то можемо да урадимо једино

ВИШЕ ОД ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ СРБИЈА ЈЕ У ИНФЕРИОРНОМ ПОЛОЖАЈУ: БОРИВОЈЕ РАДИЋ

СРБИЈА НА ТЕШКОМ ИСПИТУ

Боље је да пропадну политичари него народ

Александар Вучић је рекао да имамо две ствари: или да народ пропадне или да се наљути на политичаре. Боље је да се народ наљути на политичаре него да пропадне, јер посао елите је да уради оно што је за грађане најбоље – макар и против њихове воље, тврди Зоран Драгишић, професор Факултета безбедности

поновним ратом против НАТО-пакта, а како то изгледа могли смо да осетимо на својој кожи.

Велике силе пресуђују

Политичари из мале и сиромашне земље као што је наша не би смели самоуверено и бахато да се односе према великима и моћнима, јер ће им се то кад-тад вратити с дебелим камагом. Неће ли то опет „пуцати“ преко леђа грађана?

– Кад год су политичари показивали „храброст“ према најмоћнијим и најјачим силама, грађани су били гладни, остајали без посла, а 1999. године многи и без живота, подсећа Зоран Драгишић. – Већ смо видели како се завршило изигравање херојства преко леђа грађана, а ни сами политичари који су то радили на крају нису добро прошли.

По речима Боривоја Радића, све последице лоше политике и надвлачења с великима сносиће народ, а рачуни ће, у крајњој линији, бити испостављени кроз немогућност да се ова држава нормално развија. Јер, ако се замерите великим силама и не следите ток догађаја који они диктирају, онда се зна шта су последице. Велике силе увек имају пресудну улогу, као што су и имале, а о томе се, апострофира Радић, мора водити рачуна.

– Задатак малих земаља је да воде спољну политику у складу са трендовима у свету и да свој мали брод вежу за брод великих и оних који одлучују о њиховој судбини, каже Мирко Чикирић. – Не заборавимо да кроз историју никад нисмо одлучивали суверено о нашој судбини. Карађорђевог устанак је пропао због тога што велике силе тада нису биле спремне да се обрачунају с Турском. Независност нисмо добили на бојном пољу, већ на Берлинском конгресу 1878. године. Увек су се велики договарали. Тако је било откако је света и

КОСОВО НИЈЕ ПОСЛЕДЊЕ ШТО МОЖЕМО ДА ИЗГУБИМО: ЗОРАН ДРАГИШИЋ

века – и тако ће бити и убудуће. Ко то не респектује, он страда, тврди Чикирић.

Понижени и хендикепирани

Да је Србија земља с ограниченим суверенитетом и карактеристикама својеврсног међународног протектората, о чијој се судбини одлучује у иностранству – није никаква тајна. Отуда смо у инфериорној позицији, па нас понижавајуће подучавају како се морамо понашати и шта је у нашем интересу. То је постало манир коме ни једна наша власт не уме или не жели да се супротстави. Да ли је и начин како се воде преговори о Косову пример за то?

– Србија, као највећа република у оквиру бивше федерације, није се приликом распада државе снашла да наметне своје ставове и да на реалан начин прихвати стварност која се дешавала, него смо отишли у супротном правцу, у сукоб са читавом међународном заједницом и од тада смо у инфериорном положају, тврди Боривоје Радић. – Потом смо терали инат с међуна-

родном заједницом, а затим добили ударце, који су понекад били и грозни – у виду бомбардовања. На тај начин смо понижени, стално у подређеном положају и стално хендикепирани у свим преговорима и договорима, објашњава Радић.

Он даље напомиње да ова власт о томе мора водити рачуна, да то мора укалкулисати уочи сваке рунде преговора и око сваког питања које се решава. Сада, једноставно, треба разуман политичар да спасе оно што се спасити може. Народ који је некада понесен патриотизмом и неким јевтиним паролама, још увек је спреман, подсећа Радић, да пркоси – па макар то ишло и до пропасти. Трезвен политичар мора да сагледа положај у којем смо и да покуша Србију да извуче из ове хендикепиране ситуације у којој се налази већ више од две деценије.

– Ми смо у Куманову 1999. године, и то народ мора да зна, потписали капитулацију, а њу потписује губитник у рату, објашњава Мирко Чикирић. – Проблем је у томе што политичка јавност лаже народ и каже да смо победили НАТО. После капитулације нисмо окренули нови лист и нисмо се одрекли свих последица тоталитарне идеологије. Ми данас желимо да се понашамо као да је резултат рата био нерешен, па као да су исте преговарачке позиције. Морамо схватити да је наша преговарачка позиција, позиција онога који је изгубио рат, а онај који је изгубио битку не поставља услове.

Чикирић процењује да је ово данас и све током протекле две деценије велика траума за нашу нацију јер смо научили да будемо победници. Такви смо, међутим, били када смо имали озбиљну државу државу и озбиљне политичаре. И у балканским ратовима, и у Првом и у Другом светском рату научили смо да будемо на побед-

ничкој страни. Први пут смо губитници у новијој српској историји и први пут смо на пораженој страни.

– Ако наше политичке елите од деведесетих година прошлог века наовамо показују да не умеју да воде државу, а народ гласа за њих, онда није ни чудо што смо се нашли у ситуацији у којој смо се нашли, тврди Зоран Драгишић. – Не можемо бесконачно правити грешке, а да оне не оставе никакве последице. Од Слободана Милошевића наовамо чинили смо непојмљиве политичке глупости, а то нам се сви-ма обија о главу.

Прихватање реалности

Ако одбијемо план за Косово, то ће значити затворена врата Србији у свету и мање новца за наш буџет, ако га, пак, овако лошег прихватимо, ризикујемо да се народ побуне против нас, рекао је минулих дана Александар Вучић. На крају је речено још једно „не“ Европи и Америци, с ризичним очекивањима да се компромис ипак може постићи.

– СПО је сматрао да одмах треба потписати споразум у Бриселу, наглашава Мирко Чикирић. – Прво, треба прихватити реалност да смо изгубили КиМ, а друго, ако и одбијемо потпис споразума, да ли ћемо тиме помоћи Србима на Косову. Нећемо! Било шта да се данас њима деси, не може им помоћи ни наша војска, ни полиција, ни безбедносне снаге, ни председник државе... Ако им већ не можемо помоћи, не морамо ни да им одмажемо.

Боривоје Радић каже да смо стављени у ситуацију где нема много избора, где се мора прихватити план. Међутим, остаје још један покушај да се из тог плана извуче максимум, да се, евентуално, добије још нешто што ће бити корисно за нашу заједницу на северу Косова. Конкретније, уз прихватање плана треба још нешто прихватити како би се он учинио прихватљивијим за наше људе. У овој ситуацији другог избора немамо. Све друго било би враћање у агонију коју смо овде преживљавали пре десетак година, оцењује Радић.

НИ ПОСЛЕ КАПИТУЛАЦИЈЕ 1999. НИСМО ОКРЕНУЛИ ДРУГИ ЛИСТ: МИРКО ЧИКИРИЦ

– Вучић је рекао да имамо две ствари: или да народ пропадне или да се наљути на политичаре, каже Зоран Драгишић. – Боље је да се народ наљути на политичаре него да пропадне, јер посао елите је да уради оно што је за грађане најбоље – макар и против њихове воље. Значи, ако сте својевремено питали људе да ли су 1944. године били за Тита, већина није била, па се показало да је Тито, не обзирајући се на народ, урадио оно што је за народ најбоље. У овом тренутку власт треба да уради оно што је за грађане, што је за народ у Србији и што је за државу Србију најбоље – без обзира на то како ће јавно мњење реаговати, закључује Драгишић.

ЕНЕРГЕТСКИ ЗАШТИЋЕНИ ПОТРОШАЧИ

Сувише ниска лествица

Пише Јаворна Станојевић

Због мањка новца у државној каси потребног за озбиљан посао израде дуго најављиваних социјалних карти, које би идентификовале најрањивије слојеве становништва, ових дана је стигла уредба која дефинише профил социјално угроженог купца који може остварити попуст при плаћању струје и гаса. Настала као резултат координираног рада четири министарства уредба предвиђа да на статус енергетски заштићеног купца могу рачунати једночлана домаћинства чији месечни приход није већи од 12.900 динара, као и да укупна примања домаћинства са два и три члана не смеју бити виша од 18.786, док је лимит за породице са четири или пет чланова 24.672 динара.

Највиши цензус од 30.558 динара одобрен је за домаћинства са шест и више чланова. Поред прихода, услов за умањење рачуна је и да потрошач нема други стамбени простор, осим оног који одговара потребама домаћинства. Онима који испуне све услове рачуни за струју, зависно од броја чланова домаћинства, биће умањени за износ од 120 до 250 киловат-часова месечно, док ће енергетски заштићени купци који користе гас моћи да остваре шестомесечни попуст у вредност од 40 до 75 кубних метара током грејне сезоне.

Уверења и сведоци

Процедура којом се стаје у ред за стицање статуса енергетски заштићеног купца није, међутим, нимало једноставна, јер се међу папирима које треба поднети налази брдо докумената који треба прибавити на разним местима. Пут најпре води до Месне заједнице у којој се преузима образац. Потом следи вађење уверења о просечним примањима свих укућана које пензионери узимају у Фонду ПИО, запослени код послодавца, док они који немају посао морају извадити потврду на бироу. Када све ово сакупе онда им требају матични бројеви и изводи из матичне књиге рођених и венчаних целе породице. При том још морају наћи и два сведока вољних да потврде да сви живе на истој адреси.

То што им у личној карти пише где станују није довољно, па уз захтев морају приложити и доказ о власништву куће или стана, што се потврђује купопродајним уговором, решењем о наследству или поклону. Подстанари, пак, морају прибавити доказ о закупу који ће им мало који станодавац дати. Следећи корак води у Пореску управу где

ОБРАСЦЕ УЗЕЛО САМО ТРИДЕСЕТАК ГРАЂАНА: МИЛИЦА ЖИВАНОВИЋ

АЛЕКСАНДАР СТАНКОВИЋ
ЈЕДИНИ ПОДНЕО ЗАХТЕВ
У МЗ ПАЛИЛИЛЕ

Лимити за укупна месечна породична примања, који су услов за стицање статуса енергетски заштићеног купца, толико су ниско постављени да ће знатно мањи број породица од очекиваног моћи да их испуни, о чему сведочи тек око 20 поднетих захтева у Крагујевцу. Олакшавајућа околност је што породице примаоци дечјег додатка и социјалне помоћи аутоматски постају заштићени енергетски потрошачи

УСЛОВИ ЗА СТИЦАЊЕ ПОПУСТА СУ ДОСТА СТРОГИ: ИВАНА ТОДОРОВИЋ

треба извадити уверење о поседовању имовине која подлеже опорезивању.

Пут се овде не завршава, јер се уз захтев морају доставити и докази Службе за катастар непокретности из места рођења и пребивалишта. Онима којима се бројило води на њихово име треба још само последњи рачун за струју, док домаћинствима у којима не живе формални власници струјомера треба и доказ да га користе, који им може дати станодавац, скупштина станара, или месна заједница. Када све хартије буду на томили онда се мора отићи у једну од девет градских месних заједница које примају захтеве.

Пошто су време и живци бесплатни свима који зарад уштеде стоје пред шалтерима и куцају на врата државних чиновника, остаје утеха да ће већину папира, уз образложење да се ради о остваривању права на социјална давања, добити бесплатно. Изузетак је Служба за катастар која уверење наплаћује 160 динара.

Александар Станковић из насеља Палилуле који је успео да прибави све што су му тражили не зна колико прагова је обио, али каже да му је за прикупљања целокупне документације требало седам, осам дана.

– Можда је могло и мало брже, али немам пара за превоз, па сам свуда ишао пешке. Одем на једно место, а оно се

исповести да ми треба још нешто, па морам да се враћам. Сутра дођем поново, па од врата до врата, али, шта ћу. Мени сваки динар вреди као кућа, јер отац и ја живимо са 11.000 динара моје привремене пензије од које месечно морам да дам око 1.300 динара за струју. Ако ми смање за хиљаду динара мени ће то да буде к'о овим министрима 100 хиљада евра, јер више

не знам колико сам дужан. Плашим се да ће и кућу да ми узму због неплаћених рачуна, али немам одакле. А кад немаш, и кад чекаш да ти други да, не смеш да се жалиш да ти је тешко, каже овај Палилулац

Станковић је први житељ Месне заједнице Палилуле који је поднео захтев за стицање статуса енергетски заштићеног купца. Секретар Месне заједнице Милица Живановић каже да је у првој недељи важне уредбе било доста заинтересованих, али да је обрасце узело само тридесетак становника градских, приградских и сеоских насеља која гравитирају Палилулама.

– Људи нису разумели да се цензуси односе на целокупна примања домаћинства, него су цифре тумачили као лимит који важи за приход по члану домаћинства. Пошто је лимит толико низак ретко ко може да се уклопи, па већина, када схвати да не испуњавају први услов, и не узима обрасце. Због тога и нема гужви. А, када их нема у овом насељу, које има многобројну ромску популацију и велики број породица које су генерацијама биле везане за „Заставу“, онда је јасно колико су критеријуми строги, каже наша саговорница, додајући да, према њеној процени, треба очекивати да ће обрасце узети још највише двадесетак становника ове месне заједнице.

Слаб одзив

Ниско постављена лествица и захтевна процедура резултирале су податком да је у првој недељи поступању на снагу владине Уредбе ко-

ја уноси социјалну компоненту у плаћање енергената у Градску управу, која координира рад на прикупљању података, стигло само двадесет захтева за умањење рачуна.

Секретар Секретаријата за социјалну политику, здравство и друштвену бригу о деци Ивана Тодоровић објашњава да је овако слаб одзив Крагујевчана изненадио и службу којом руководи.

– Очекивали смо да ће интересовање бити далеко веће, па смо се благовремено организовали. Поред тога што смо одредили девет пунктова у граду, истакли смо обавештења у свим месним заједницама и канцеларијама на градском и сеском подручју. Секретари су добили задатак да обиђу старачка домаћинства на подручју месних канцеларија и обавесте нас о угроженима који из било ког разлога нису у стању да прибаве, или предају потребну документацију, како бисмо им помогли. За ових недеља дана се, међутим, испоставило да гужви нема. Разлог за то свакако лежи у чињеници да су услови за стицање права доста строги, али је пресудно што корисници новчане социјалне помоћи и носиоци права на дечји додатак, без потребе да достављају било какве доказе, аутоматски улазе у категорију енергетски заштићеног купца, каже Ивана Тодоровић.

Према њеним речима крагујевачка локална управа није консултована приликом доношења Уредбе тако да град ни на који начин није могао утицати ни на критеријуме, ни на процедуру остваривања права на повластице за енергенте.

Нико у градским структурама не зна како се дошло до горње границе породичних примања која обезбеђује попуст и зашто критеријуми нису исти за све родитеље. Јер, према садашњој рачуници родитељима двоје малолетника, који примају око 5.000 динара на име дечјег додатка, право на попуст могу остварити ако укупно зарађују још 30.404 динара, док петочлана породица са троје деце старије од 18 година

која студирају, не сме имати више од 24.672 динара месечних прихода. Из истих разлога овај секретаријат нема одговор ни на дилему да ли су поједине категорије инвалида морале да се нађу у категорији повлашћених.

Испод минималца

Помоћник министра енергетике Дејан Трифуновић податак да трочлана породица право на попуст може остварити ако сви чланови заједно имају приходе који су за 2.400 динара мањи од загарантоване минималне зараде у Републици објашњава заједничким ставом министарства енергетике, финансија, локалне самоуправе и рада и социјалне политике која су лимите одредила на основу стања у друштву и државној каси. Трифуновић, такође, тврди да су услови одређивани по угледу на земље у окружењу.

Иако у Министарству енергетике нису израчунали колико ће домаћинства која остваре попуст просечно уштедети, помоћник министра сматра да би поједине категорије могле да рачунају на умањење које иде и до 60 процената. Овај рачуницу поткрепљује податком да се просечна потрошња струје у домаћинствима налази на нивоу 400 до 500 киловата месечно. Мада се помоћнику не може пребацити да не зна да рачуна, треба рећи да његовој математици недостаје једна непозната. Јер, ова једначина у својој поставци има ограничење по коме се прекорачењем допуштених количина струје и гаса губи, односно умањује право на бесплатну енергију. Тако двоструко већа потрошња преполовљује попуст, док га прекорачење од 2,5 пута укида.

Пошто се обећани попусти на које могу рачунати домаћинства крећу у распону од 120 и 250 бесплатних киловата испада да ће само малобројни, са двоструким прекорачењем, моћи да се уклопе у просечну потрошњу. Трифуновић, међутим, објашњава да циљ и није да се помогне просечним, него домаћинствима која мало троше.

– Наша намера је да обезбедимо да свако има решо на коме може нешто да скува и једну сијалицу. Таква решења постоје у многим земљама које имају различите моделе којима се обезбеђују од злоупотреба. Негде су то лимитатори који аутоматски искључују потрошаче који пређу дозвољену потрошњу, а негде грађани добијају новац за покриће

УСЛОВИ ОДРЕЂИВАНИ ПО УГЛЕДУ НА ЗЕМЉЕ У ОКРУЖЕЊУ: ДЕЈАН ТРИФУНОВИЋ, ПОМОЋНИК МИНИСТРА ЕНЕРГЕТИКЕ

дела трошкова. Ми смо одлучили да попуст дамо корисницима социјалне помоћи и дечјег додатка којих у нашој земљи има око 230.000. Сматрали смо, такође, да се у овој категорији морају наћи они који себи не могу да приуште потрошњу која се сматра најнужнијом. Наша пројекција показује да ће број заштићених купаца енергије бити између 340.000 и 350.000, што ће коштати око 40 милиона евра. Трошкови би тренутно требало да сноси „ЕПС“, а у каснијем периоду новац ће се издвајати из дела буџета намењеног социјалним давањима који ћемо понути тако што ћемо од јавних предузећа захтевати социјалну компоненту која подразумева одређена издвајања, објашњава наш саговорник.

Уз опаску да је ово тек први корак ка успостављању трајног модела заштите најугроженијих Трифуновић обећава да ће министарство увек бити отворено за измене које би га могле унапредити.

ОДЛУКА ЕВРОПСКОГ СУДА СТИГЛА ПОСЛЕ ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ

Паре су најмање важне

Европски суд за људска права у Стразбуру потврдио је да је повређено право Зорице Јовановић из Баточине и да је обавезана држава да јој исплати надокнаду нематеријалне штете. Иако јој новац не може вратити сина, за кога верује да је жив, Зорица не губи наду да ће јој се једнога дана јавити

Пише Гордана Божић

Када је двадесетдеветогодишња Зорица у раним јутарњим сатима 28. октобра 1983. године родила друго дете, сина Бранка, нико није био срећнији од ње и њеног супруга Видака Јовановића. Две године раније добили су ћеркицу, а друго дете само је употпунило њихову срећу. Зорица се породила у болници у Ћуприји без икаквих проблема, а дечак је био тежак три и по килограма.

На рођењу је добио десетку за виталност и пребачен је у бокс са осталим бебама. Након тога, свакодневно су га медицинске сестре доносиле на подој по неколико пута дневно. Дечак је био напредан, а ја пресрећна мајка и једва сам чекала са бебом одем кући. Уочи изласка из болнице дете је било са мном до касно увече и сестре су га последњег однеле из собе око 23 сата, пошто сам их позвала, бојећи се да не заспим поред њега. Наредног дана, рано ујутро, у собу је ушла једна од сестара и званичним гласом саопштила да је моја беба преминула, присећа се Зорица која ни сада не може да сакрије сузе док се присећа овог догађаја.

Несрећна жена устала је из кревета и изашла у ходник, надајући се да ће моћи бар да види своју бебу, али су је два болничара ухватили за руке, док је сестра покушавала да јој дају ињекцију

АДВОКАТИЦА ДРАГИЦА ГОВЕДАРИЋА И МАЈКА ЗОРИЦА ЈОВАНОВИЋ ЗАЈЕДНИЧКИ ПОБЕДИЛЕ У СТРАЗБУРУ

за смирење. Зорица се томе одупрла, није пристала на ињекције и тражила је да види дете. Нису јој дозволили, уз образложење да мора да се уради обдукција, како би се сазнао прави разлог смрти. Све време мајци су говорили да је млада и да ће имати још деце. У стању шока Зорица је напустила породилиште. Касније је њеној породици саопштено да ће се обдукција новорођенчета извршити у Београду и да, наводно због тога, његово тело није предато породици.

Породица је била у недоумици због тога што ће се обдукција извршити управо у Београду, јер је то било очигледно одступање од уобичајене праксе.

Супруг је неколико пута одлазио у болницу, тражећи извештај обдуцента, али ни годину дана након овог догађаја никакав папир нисмо могли да добијемо. Најзад сам и ја отишла у Београд, тражећи да ми из болничке архиве, где се раде обдукције, издају налаз, али сам на велико запрепашћење сазнала да из њупријског породилишта никада ни једна

умрла беба није послата на обдукцију, прича несрећна мајка.

Иако је 1985. године родила још једног сина, овог пута из предострожности породила се у Београду, она и Видак нису престајали да траже свога Бранка. Након пуних 30 година, 26. марта ове године, Европски суд за људска права у Стразбуру објавио је одлуку да је држава Србија повредила право на приватност и породични живот Зорице Јовановић и да је по том основу држава дужна да јој исплати одштету. Она, међутим, тврди да је нематеријална штета најмање важна и тражи да јој се врати син, јер никада није престала да верује да је жив и да га је усвојила нека породица.

Нажалост, Зорицу је пре три месеца снашла још једна несрећа. После вишегодишње неизвесности и стресова, преминуо је њен супруг Видак, не дочекавши да сазна крајњи исход тужбе у Стразбуру. Није било дана да није поменуо Бранка, чврсто верујући да је још увек жив.

Борба са ветрењачама

Почев од 2001, а нарочито у 2002. години, медији у Србији почели су да извештавају о бројним случајевима попут оног који се догађао Зорици Јовановић. То је њу и њеног супруга навело да пошаље захтев Здравственом центру у Ћуприји 24. октобра 2002, тражећи документа која се односе на смрт њихове бебе. Болница је послала обавештење да је њен син умро 31. октобра 1983. године у 7 и 15 ујутру и да је смрт означена као „exsitus non sigmata”, односно као смрт чији је узрок непознат. Истовремено, Здравствени центар је известио да не располаже никаквим другим информацијама јер је архива, смештена у подрумским просторијама, била поплављена и тада је значајан део документације уништен.

Општина Ћуприја је, опет на захтев родитеља, службено обавестила породицу да је рођење њиховог сина уписано у матичне књиге, али не и његова смрт.

Зорица каже да је њен супруг Видак поднео тада кривичну пријаву Општинском јавном тужиоцу у Ћуприји против медицинског особља породилишта због кривичног дела отимања малолетног лица. Пријава је, међутим, одбачена са образложењем да „постоје докази да је њихов син умро 31. октобра 1983”. Није било никаквог другог образложења, чак ни о томе да ли је спроведена ма каква истрага. После овакве одлуке тужиоца, општина Ћуприја је поновила да смрт бебе није уписана у матичне књиге. Јовановићи су поново упутили захтев

дилиштима током седамдесетих, осамдесетих и деведесетих година, обратило Народној скупштини Србије тражећи сатисфакцију. Скупштина је 14. јула 2006. године усвојила извештај анкетног одбора у коме је стајала констатација да су постојали озбиљни недостаци у примени закона и процедуре разних државних и здравствених институција, као и да су оправдане сумње родитеља у то шта се заиста десило са њиховом децом. Осим тога, наведено је да није могуће постићи сатисфакцију кривичним прогомом због застарелости, али и да је власт спремна да промени законодавство тако да се родитељима омогући адекватна сатисфакција.

Четири године касније основано је скупштинско тело које је поновило за-

НА ПОМЕН НЕСТАЛОГ СИНА ЗОРИЦА ПОЧИЊЕ ДА ПЛАЧЕ

Образец 69-5

САВЕЗНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА
РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Општина: ЋУПРИЈА

ИЗВОД ИЗ МАТИЧНЕ КЊИГЕ РОЂЕНИХ

У матичну књигу рођених која се води за матично подручје: ЋУПРИЈА

под прелиминарним бројем: 787 за годину: 1983. извршен је упис рођених:

Име	БЕЗ ИМЕНА	И	И
Презиме	ЈОВАНОВИЋ	И	И
Датум, месец и година рођења	28 (ДВАДЕСЕТ ОСМИ) ОКТОБАР 1983. год.	05 часа и 05 минута	
Место рођења, а ако је рођен у иностранству и држави	ЋУПРИЈА		
Држављанство матичне браће/сестре			
Држављанство	РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И СРЈ		
Полни и родитељски	М	М	М
Име	ВИДАК	ЗОРИЦА	
Презиме (за мајку и дедућинско презиме)	ЈОВАНОВИЋ	ЈОВАНОВИЋ, ГОЛУБОВИЋ	
Датум, месец и година рођења			
Место и општина рођења	ЋУПРИЈА	ПАВЕВА	
Држављанство	СРЈ	СРЈ	
Припадност и адреса	БАТОЧИНА	БАТОЧИНА	
Напомена упис и белешка:			

Породица има извод из матичне књиге рођених, али не и умрлих за своје дете

Здравственом центру и матичару општине Ћуприја и поново добили исте одговоре. Није било спорно да тело бебе никада није предато Зорици Јовановић ни њеној породици. Годину дана касније, у јуну 2003, на састанку организованом у Министарству здравља поводом поступка који се примењује у случају смрти беба у породилиштима, закључено

АДВОКАТИЦА ДРАГИЦА БЕЗ НАДОКНАДЕ ЗАСТУПАЛА ПОРОДИЦУ ИЗ БАТОЧИНЕ

преовлађивао медицински став да родитеље треба поштедети бола с а х р а њ и в а њ а новорођеног детета, чиме је објашњавана чињеница усkraћивања предаје тела. Осим тога, обдукцијом није извештаји обично су били непотпуни, необразложени и сумњиве веродостојности, па се не може искључити могућност да су бебе биле одузете од њихових породица. Омбудсман је навео и да су реакције државних власти између 2006.

кључак да је кривични прогон немогућ због застарелости, да је у међувремену донесено ново законодавство и да је једино потребно донети прописе о прикупљању и коришћењу медицинске документације.

У овај процес укључио се и омбудсман, заштитник грађана, који је после опсежног истраживања закључио да у назначено време није било уређених ни потпуних процедура и прописа о поступку поводом смрти беба у породилиштима, да је

и 2010. биле неадекватне и да родитеље морају да сазнају истину о стварној судбини њихове деце, што би се могло постићи само усвајањем посебног закона.

ПРВА СТРАНА ПРЕСУДЕ СУДА У СТРАЗБУРУ

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
CONSEIL SUPRÊME DES DROITS DE L'HOMME

Gospođa Dragica Govedarić, advokat
Kralja Petra Prvog bb
34227 Batocina
SERBIE

SECOND SECTION

26 March 2013

Application no. 21794/08
Jovanović v. Serbia

Dear Madam,

In accordance with Rule 77 (2) and 3 of the Rules of Court, I enclose a copy of the Chamber's judgment in the above application. This notification constitutes delivery of the judgment.

The judgment is now available on the Court's Internet site (www.echr.coe.int).

I would draw your attention to the circumstances in which the judgment will become final (Articles 42 and 44 § 2 of the Convention). Please note that any request for the referral of this judgment to the Grand Chamber must be duly reasoned and reach the Registry within three months of today's date (see *Kovacic and Others v. Slovenia* [GC], nos. 44574/98, 45133/98 and 48316/99, § 197, 3 October 2008), i.e. before 26 June 2013 at midnight (Central European Time). Where no request has been received the judgment will become final at midnight on the same day. If your client's case is arguably "exceptional" and raises a "serious question" within the meaning of Article 43 of the Convention and she wishes it to be referred to the Grand Chamber, her request must be submitted in one of the official languages of the Court, English or French, unless leave has been sought from and granted by the President of the Section to use another language.

Yours faithfully,
F. Elen-Passos
Deputy Section Registrar

Enc: Judgment

НЕЗАШТИЋЕНЕ ТРУДНИЦЕ И ПОРОДИЉЕ

Коначно нешто за будуће и младе маме

Незадовољни оваквом одлуком државних органа, Јовановићи су се обратили адвокатици Драгици Говедарици, која је, знајући за тешку материјалну ситуацију ове породице и не тражећи никакву надокнаду, преузела њихов предмет. У априлу 2008, поднела је тужбу Европском суду за људска права у Стразбуру, у којој је наведено да је држава Србија наставила да избегава да пружи информације Јовановићима о стварној судбини њиховог сина и да они верују да је жив и да је противправно дат на усвајање.

По правду у Стразбур

Уследила је одбрана државе, која је чак и код најококорелијих правника изазивала тешку мучнину. Држава се бранила да је притужба неблаговремено поднета, да се све догодило пре него што је конвенција о људским правима ступила на снагу у нашој земљи, као и да Јовановићи, наводно, нису исцрпили сва правна средства у земљи. Сви ови аргументи државе пали су у воду.

Европски суд је утврдио да је Република Србија повредила право Зорице Јовановић на приватност и на породични живот, јер тело детета никада није предато породици, као ни обдукциони записник, није утврђен узрок смрти, нити је породица била обавештена када и где је њихово дете, наводно, било сахрањено. Уз све ово и кривична пријава породице Јовановић одбачена је без адекватне истраге, а Јовановићи никада нису добили веродостојну информацију о томе шта се десило њиховом сину.

Европски суд је обавезао државу да Зорици Јовановић исплати у року од три месеца накнаду нематеријалне штете због претрпљених патњи у износу од 10.000 евра, као и накнаду за трошкове поступка од 1.800 евра.

- Наша борба у Стразбуру трајала је пуних пет година и први смо добили ову одлуку, али, што је још важније, овом одлуком је већим делом одлучено и о осталим тужбама, којих има више од стотину. За тих пет година прикупили смо обимну документацију, трагали смо за папирима и прикупили смо необориве доказе да су повређена Зоричина права. Сматрам да је то био разлог што је прва пресуда Европског суда донета у њену корист, објашњава адвокатица Драгица Говедарица, не кријући понос због оваквог успеха.

Она нарочито истиче да је, осим одштете Зорици, Европски суд за људска права обавезао државу Србију да нађе начин и обештети и остале родитеље који су у истој или сличној ситуацији. На срећу, Суд се није зауставио само на досуђивању накнаде нематеријалне штете. Он је установио једну озбиљну обавезу, коју држава Србија мора извршити у року од годину дана од дана правноснажности ове одлуке.

Говедарица је објаснила да полазећи од тога да је интерес родитеља, пре свега, у томе да сазнају истину о судбини своје нестале деце и да је то суштинска сатисфакција, суд је одредио да Србија мора предузети све одговарајуће мере, а најбоље доношењем посебног закона који је предложио омбудсман, којим би прописала механизам чији је циљ да обезбеди индивидуалну сатисфакцију свим родитељима чији је положај исти или довољно сличан са положајем Зорице Јовановић. Над овим механизмом надзор мора да врши независно тело, снабдевано потребним овлашћењима, која треба да обезбеде веродостојан одговор о судбини сваког детета, као и адекватну накнаду.

Шта је заправо сатисфакција за ове несрећне родитеље, питање је на које право, једноставно, нема одговор. Да ли је сатисфакција да сазнају да им је дете живо и да га је одгајио неко други, а и шта би том детету, данас одраслом човеку, значило сазнање да му је природни родитељ неко други?

На ова питања ниједан суд још нема прави одговор.

Пише Марија Обреновић

Причу Марије Драгановић, шивачице у „Застава тапацирници“, која је остала без посла у шестом месецу трудноће, у време кад је због здравствених проблема морала да оде на боловање, пренели су безмало сви медији у Србији. Нешто слично лани се десило и тридесет-тродогошњој Драгани, али она тада није имала снаге да се бори.

- Радил сам у приватној фирми две и по године. Од најбољег и највреднијег радника, кога су стално тапшали по рамену, постала сам најгори када сам саопштила да се удајем, а када сам затруднела - неко кога једва трпе и то само зато што ми уговор истиче за неколико месеци. Право са посла сам, у трећем месецу трудноће због болова у стомаку, отишла у болницу. Већ сутрадан ми је преко колега саопштено да се не враћам, пошто „планирам да се вучем по боловању“. Уговор ми је, наравно, чим је истекао прекинут, а плате за оно време које сам провела на боловању нисам добила. Додуше, нисам се ни надала, пошто смо их и овако добијали с мене па на уштап. Снаге да се борим нисам имала. Муж је отишао по документа. На послетку сам изгубила и посао и бебу, прича Драгана.

Овакве приче, на жалост, нису реткост. Да Марија и Драгана нису усамљени случајеви лако се може видети укуцавањем речи „трудница добила отказ“ на било ком интернет претраживачу. Истог момента на екрану се појављује на десетине сличних прича.

Важећи Закон о раду штити будуће и новопечене мајке, али само у

случају када су запослене на неодређено време. Тада могу да оду и на трудничко и на породилско, као и на одсуство ради неге детета. Запосленима на одређено време, међутим, најчешће следује прекид радног односа чим уговор истекне.

Инспекцији везане руке

-Послодавци често приликом пријема радника тврде да су права и обавезе запослених на одређено и неодређено време иста и да радник нема за шта да брине, међутим то није случај. Када су жене у питању, односно будуће мајке, та разлика је најдрастичнија. Проблем је што до сада нисмо имали никакав механизам да заштитимо од прекида радног односа жену која је остала у другом стању, а запослена је на одређено време. Иако смо знали да за њеним радом није престала потреба, већ да се уговор не продужава због трудноће, односно одласка на вишемесечно боловање, руке су нам биле везане. Додуше, понекад смо успевали да апелујемо на човечност послодавца да задржи радницу на послу, али то је заиста било ретко, каже Првослав Миленковић, начелник крагујевачке Инспекције рада.

Након што су приче о низу случајева отказа будућим мајкама објављене у медијима, председник Скупштине Србије Небојша Стефановић предложио је да се Закон о раду измени и то по хитном поступку. Предлог који се у овом моменту налази у скупштинској процедури, између осталог, предвиђа допуну члана по коме се за време трудноће, породилског одсуства и одсуства ради неге детета не може отказати уговор о раду. Захваљујући измени рок на који је уговором заснован радни однос биће продужен све до истека одсуства новопечене мајке.

- Уколико оваква одредба буде усвојена, имаћемо законски основ да заштитимо труднице и будуће мајке, што, на жалост, до сада није био

Првослав Миленковић: До сада није била реткост да нам се обраћају жене са причом да су у другом стању и да им истиче уговор о раду, дакле изгубиће посао, а да од нас добију само саосећање јер немамо могућност ништа да предузмемо

После сијасет прича да у земљи „беле куге“ жене које остају у другом стању а имају уговор о раду на одређено време најчешће остају без посла, мења се Закон о раду, па ће послодавци морати да им „држе“ радно место све до истека одсуствовања

случај. На несрећу, до сада није била реткост да нам се за помоћ обраћају жене са причом да су у другом стању и да им за месец-два истиче уговор, а да од нас добију само саосећање јер немамо могућност ништа да предузмемо, каже Миленковић.

Измене закона које је предложио председник Скупштине предвиђају још један члан. По њему послодавац ће бити дужан да жени која се на посао вратила пре истека породилског, односно одсуства ради неге детета, омогући једну или више пауза, односно скраћење радног времена у трајању од 90 минута како би могла да доји дете у случају да јој радно време траје више од шест сати.

По Миленковићевим речима, међутим, законодавци би требало да размисле и о још једној измени - начину плаћања боловања.

- Новац за породилско и одсуство ради неге детета држава уплаћује на време, али не и поједини послодавци. Дешава се да је, рецимо, фирма у блокади, па новац који на рачун

душе, нису имали ни једну конкретну пријаву, али, по речима Миленковића, у таквим случајевима и те како могу да реагују.

- Таквих пријава нисмо имали, али у случају да нам се жена обрати, одмах бисмо је вратили на посао јер је у питању условљавање које је у супротности са законом, каже Миленковић.

Од неколико одредби којима је регулисан рад трудница и породиља у највећој мери се, по речима нашег саговорника, поштују оне које се тичу распореда смена, ноћног рада и услова на послу. Закон, наиме, каже да запослена жена за време трудноће не може да ради на пословима који су, по налазу надлежног здравственог органа, штетни за њено здравље и здравље детета, а нарочито на пословима који захтевају подизање терета или на којима постоји штетно зрачење или изложеност екстремним температурама и вибрацијама.

- Поред тога, жена за време прве 32 недеље трудноће не може да ра-

БИЋЕ ЗАШТИЋЕНЕ И МАЈКЕ ТОКОМ ОДСУСТВА ЗА НЕГУ ДЕТЕТА

легне, уместо жени која је на породилском боловању, оде ко зна где. Има, што је још горе, и послодавца који тај новац намерно ненаменски користе. То што инспектори рада поведу управни спор и фирма због оваквог начина рада буде кажњена за жену која није добила свој новац на време мала је утеха, прича даље наш саговорник.

Једино услови рада нису проблем

До Инспекције рада допрле су и приче да поједини послодавци, већ приликом запошљавања, од жена траже да потпишу изјаву како неће остајати у другом стању. До сада, до-

ди прековремено и ноћу, ако би такав рад био штетан за њено здравље и здравље детета, на основу налаза надлежног здравственог органа, а након тога и без лекарског налаза. Ове одредбе послодавци у највећој мери поштују и до сада готово да нисмо имали притужби, чак нисмо ни посредно дошли до сазнања да се било ко о ове законске одредбе оглушује, прича Миленковић.

Како било, када измене закона буду усвојене, будуће и младе мајке имаће већи степен заштите. Предлагач обећава да изведе неће остати само мртво слово на папиру пошто ће спровођење закона, обећава председник Скупштине Небојша Стефановић, „контролисати парламент“.

КВАЛИТЕТ СТУДИРАЊА НА СРПСКИМ ФАКУЛТЕТИМА

Учио или варао – до запослења је далеко

На испитима се преписује, има и куповине диплома и полагања преко „везе“, али су студенти, када се све сумира, ипак задовољни условима на овдашњим факултетима, кажу резултати истраживања које је на четири државна универзитета спровео Центар за истраживање транспарентности и одговорности

Да се цела диплома може купити или уз помоћ новца стићи до прелазне оцене на испиту сматра више од половине студената, а на питање да ли се испит на њиховом факултету може положити „преко везе“ чак две трећине одговара потврдно. Више од половине нема став о томе да ли се њихово знање вреднује на прави начин, а сваки трећи свестан је да су за посао у струци, када дипломирају, шансе мале. Сваки трећи високошколац сматра да увођење Болоње није побољшало шансе за запошљавање, а више од половине каже да ће по стицању дипломе, тек делимично или чак да уопште неће бити оспособљени за посао.

Ово су само неки од забрињавајућих података из „Истраживања квалитета студирања на универзитетима у Србији“ до којих су сарадници Центра за истраживање транспарентности и одговорности („ЦРТА“) дошли анкетајући 1.173 студената са четири највећа државна универзитета, међу којима је и 131 високошколац са крагујевачких факултета.

Истраживање спроведено у оквиру пројекта „Праћење пружања услуга у јавним институцијама“

има за циљ да осветли неке од најважнијих аспеката студирања на приватним и државним универзитетима као што су, рецимо, оптерећење студената, рад наставника и факултета, анализа болоњског процеса, али и корупција и дискриминација.

■ Сваки трећи не нада се послу
Одговори које су истраживачи „ЦРТЕ“ добили на сет питања који се тичу корупције на универзитетима свакако су најалармантнији.

Да на њиховом факултету има куповине диплома каже 56,1 одсто анкетираних, а проценат више тврди да је исти случај и са куповином испита. Чак 70 одсто сматра да се преко „везе“ може добити прелазна оцена или каква слична повластица. Поред тога, 67,6 одсто испитаника каже да је настављена и стара пракса – услов за излазак на испит је куповина професоровог уџбеника. И док ове појаве већина сматра корупцијом, такав став студенти немају када је у питању преписивање, коришћење бубица или мобилних телефона приликом полагања испита.

Болоња, односно систем по коме се велики део предиспитних и испитних обавеза завршава писмено, чак је, по мишљењу истраживача, допринео да се ова „помагала“ знатно чешће користе него раније. Тако 90 одсто анкетираних каже да се сада на испитима користе „пушнице“, тек два процента мање да се преписује, а 88,2 одсто да су у амфитетарима чести „гости“ бубице. Занимљиво је, међутим, да је већина према варању на испитима врло толерантна, те га и не сматра нарочитим прекршајем.

Најчешћи облик дискриминације који се дешава на факултетима јесте она на основу политичких убеђења. Нешто више од четвртине (26,5 одсто) студената се минимум једном сусрело са овим обликом. Следећа по учесталости је дискриминација на основу имовинског статуса, за коју 26,4 одсто анкетираних каже да се понекад дешава, док је најређи облик дискриминација особа са хендикепом.

Резултати истраживања над којим би факултети такође требало да се замисле јесу и они који се тичу могућности примене знања које студенти стичу, као и шансама за запошљавање након дипломирања. Посебно забрињава одговор на питање да ли мислите да постоји велика потреба за вашом будућом професијом. Сваки трећи анкетирани студент убеђен је да то није случај. Из оваквих података следи да трећина студента има веома лимитирана очекивања да нађе посао за који се школује, али је такође индикативно да 16 одсто њих уопште није ни размишљало о томе.

Да би факултети уписне квоте требало да усклађују са потребама тржишта рада сматра три четврти-

не анкетираних, а 81 одсто каже да је неопходно уподобити знања која се нуде. Повећање степена запошљивости дипломаца био је један од циљева реформе високог образовања, међутим, више од половине испитаника (57,8 одсто) сматра да нема ништа веће шансе за проналажење посла од колега који су дипломирали по старом програму. Као један од разлога за овакво размишљање истиче се и недовољно праксе на факултетима. Да студијски програми обухватају довољно практичног рада сматра тек нешто више од шест одсто испитаника, док више од половине каже да је нема у потреној мери или уопште. Тек сваки десети (12 одсто) студент мисли да ће стицањем диплома бити у потпуности оспособљен да обавља посао за који се школовао. Највећи број (40,8) мисли да се дипломом стиче већи део потребних знања, док су остали сигурни да ће морати додатно да се обучавају.

■ Професори углавном добри

Иако је веома тешко пронаћи чланак написан у последњој деценији који се односи на високо образовање, а да у њему није поменуто болоњска реформа, већина студената мисли да је делимично или нимало упозната са њеним циљевима. На питање да ли је реформа на вашем факултету и даље у току, готово половина је одговорила „не знам“, а са њеним циљевима упознат је тек сваки пети.

Ипак, када се сумирају одговори који се односе на оптерећење обавезама и организацију рада и опремљеност факултета, као и однос професора и асистената, може се рећи да су студенти мање-више задовољни.

Бројем испита по семестру у потпуности је или углавном задовољни више од половине студената, а количином обавеза која им се намеће ван времена које проводе на часовима 40 одсто. Бројем сати које проводе на предавањима и вежбама задовољни је у потпуности 10,4 одсто испитаника, а делимично 32,1, док 28,8 није ни задовољно ни незадовољно.

На питање да ли број предмета које слушате одражава реално оптерећење обавезама и наставом, 37,8 одсто студената одговорило је потврдно, док сваки четврти (25,9) сматра да не одражава реално оптерећење, чак 36,3 одсто је неодлучно.

Оно што је истраживаче изненадило је друга страна оцењивања – да ли сматрају да систем оцењивања на факултету адекватно вреднује знање. Готово трећина испитаника (27,5 одсто) нема мишљење о томе, што је изненађујуће, имајући у виду да су испитаници веома често, неретко недељном нивоу, у позицији да сами буду оцењивани или да размењују искуства са колегама и присуствују оцењивању других. Остатак испитаника је подељен – 29,6 процената сматра да је систем оцењивања адекватно постављен, док сваки трећи мисли да систем или прецењује или, чешће, потцењује знање студената.

Међутим, професоре и асистенте високошколци углавном добро оцењују. Чак три четвртине анкетираних тврди да су компетентни за обављање свог посла, већина сматра и да благовремено од њих добија све потребне информације, а да су врло често и сами у прилици да буду ангажовани током предавања.

Опремљеношћу и организацијом рада на факултетима студенти су углавном задовољни. Доступношћу интернета, библиотеке, простором и хигијенским условима задовољно је близу 70 одсто анкетираних. Ипак, када је организација у питању две старе бољке наших факултета и даље су присутне – неадекватан распоред испитних рокова и испита и ажурност административног особља, чиме је задовољан тек сваки трећи испитаник.

Марија ОБРЕНОВИЋ

ОДНОС ПРЕМА КОРУПЦИЈИ И УЧЕСТАЛОСТ

Корупција представља:	Представља корупцију: Да одговори	Не дешава се	Дешава се
Куповина диплома	78.1	43.9	56.1
Тражење новца за полагање испита	71.1	42.8	57.2
Коришћење „веза“ за добијање оцена на испитима или других повластица	69.1	29.9	70.1
Куповина уџбеника који је професор/ка написао/ла као услов за излазак на испит	47.2	32.4	67.6
Коришћење мобилних телефона и „бубица“ на испитима/колоквијумима	22.9	17.7	82.3
Коришћење „пушнице“ на испитима/колоквијумима	14.8	9.9	90.1
Преписивање од колега на испитима/колоквијумима	14.3	11.5	88.5

Одговори су даши у проценима

ЗАДОВОЉСТВО УСЛОВИМА СТУДИРАЊА

	У потпуности сам задовољан/а	Углавном сам задовољан/а	Нити сам задовољан/а нити сам незадовољан/а	Углавном сам незадовољан/а	У потпуности сам незадовољан/а
Бројем испита по семестру	14.7	37.4	25	16.6	6.3
Количином обавеза које морате да испуните ван времена које проводите на часовима	10.6	30.6	29.6	22.8	6.4
Организацијом наставе	8.2	35.6	27.2	19.5	9.4
Бројем обавезних страна које је неопходно прочитати за испит	8.8	28.2	31.5	21.3	10.3
Бројем сати које проводите на предавањима и вежбама	10.4	32.1	28.3	19.3	10
Укупним бројем сати које сте обавезни проводити на Факултету	10.3	31.8	26.6	20.5	10.7
Могућношћу да бирате изборне курсеве и изван својих матичних факултета	9.2	24.5	32.3	17	16.9

Одговори су даши у проценима

РЕАГОВАЊЕ

Седам година ме залуђујете

(„Уместо реконструкције – улица и сквер”, „Крагујевачке” број 202

Поводом изјаве секретара Секретаријата за имовину Дејана Искреновића морам да напишем неколико искрених речи. Господине, нисте наследили тај проблем и пре тога решавали сте га у име Мирјане Вулић и ви сте преносили став свог газде Небојше Васиљевића. Да ли у некој цивилизованој држави постоји овакав редослед: Град ти да акт о урбанистичким условима, где ти каже радићемо заједно, ти плати идејно решење, сагласност и почни да радиш, ми немамо пара, радићемо у другој фази.

Све сам то урадио и појављује се ваш шеф који каже – ја то не дам. Направићемо бољу причу за нашу децу.

Драги мој Искреновићу, сви сте, почев од Бојане Дивац, која је годинама крила мој предмет, Мирјане Вулић и осталих рекли да је то питање вашег шефа, а не службе која би требало да ради по закону. Седам година ме залуђујете разноразним причама. Свеједно, био сам спреман да их спроведем у дело. Али, на жалост, све су биле лажне – градска кафана, галерија, библиотека, легат Коке Јанковића.

На крају, понудили сте размену за парцелу на језеру „Бубањ”. Постојали су сви услови, парцела од 18,75 ари предвиђена за комерцијалне намене, процена управе прихода, затражили сте је ви, не ја, али бацили сте је у канту незадовољни. Наравно, извадили сте „кеца” из рукава, ангажовали комисију од људи који одано служе вашем шефу. Процена је била четири пута већа.

Ипак сте на крају прихватили процену мог дела имовине на основу кога хоћете да извршите експропријацију. Е, то је правда. Свима у овом граду нуђен је квадрат за квадрат – а мени не. Шта ћемо са седам „изгубљених” година? Имаш имовину, имаш услов да направиш нешто, али господин Васиљевић се огласи и каже: „Све је то моје...” Знате ли да је управна инспекција повела поступак против ваше службе?

Седам година ми нисте одговорили на идејно решење. Зар ви хоћете у Европу? Грађани немају основна права на својину и рад. Ваш газда мисли да је у овом граду господар живота и смрти, људи из његове службе говоре неистине.

Кућа Ђуре Јакшића је била под заштитом државе до прошле године, мој део није. И то ми није била сметња да несметано градим, сметња су били ваши планови. Све што сам написао поткрепљујем уредном документацијом.

Искреновићу, мораћете бар једном да будете искрени, на суду ћете ви морати да одговорите, на вама ће се ломити копла.

Господин шеф је добро опрао руке. Да ли се он обрачунава са архитектом Поповићем – не знам, али знам да поседујем доказе да сте злоупотребили службене положаје, да ме годинама обманујете као последњу будалу. Моје име познатог Крагујевчанина говори да то нисам.

Душко МИЛОСАВЉЕВИЋ
БЕКИНАЦ

БЕСПЛАТНО ОДНОШЕЊЕ
КАБАСТОГ ОТПАДАЧистоћа у
акцији пролећног
сређивања града

Јавно комунално предузеће „Чистоћа” од првог радног дана ове седмице па до 22. априла спроводи акцију одношења кабастог отпада са крагујевачких улица.

Ова, већ традиционална, акција подразумева сакупљање старог намештаја и свих врста кабастог отпада, осим грађевинског и зеленог. Све до 22. априла грађани могу да оставе такав кабастог отпад поред контејнера, одакле ће га екипе „Чистоће” уклонити.

Иначе, бесплатно одношење кабастог смећа важи само за физичка, не и за правна лица, која ову услугу плаћају по ценовнику ЈКП „Чистоћа”. А. Ј.

ЗГРАДА НА АЕРОДРОМУ ЗБОГ ИЗГОРЕЛИХ ИНСТАЛАЦИЈА ДАНИМА БЕЗ СТРУЈЕ

У мраку док не скупе паре

Осмоспратница са 54 стана и 200 станара дуже од недељу дана је без струје због пожара на електроинсталацијама од првог до последњег спрата. Ко је крив и ко треба да плати штету, питања су која грађани упорно постављају. „Електрошумадија” не сноси кривицу и о свом трошку ће поставити нове струјомере, а водове, ормане и све остало мораће да замени неко други о трошку власника станова, тврде одговорни у овом предузећу

Пише Александар Јокићевић

Вишеспратница у Светогорској 3 на Аеродрому је у уторак, 9. априла, ушла у девети дан без струје, што је последица пожара на електроинсталацијама од првог до осмог спрата, који се догодио у зло доба, нешто пре поноћи 2. априла. Пожар је створио густ црни дим који је покрио степениште и онемогућио све станаре изнад трећег спрата да се докопају излаза.

Лифт је остао заустављен између два спрата, а у згради нема противпожарног степеништа, мердевина или било чега за ванредне ситуације. Срећом, ватрогасци су муњевито реаговали на позив и ватра је угашена уз разбијање неколицине светларника на вишим спратовима, како би дим покуљао напоље.

За станаре је све што се догађало у тих сат-два било равно сценама из хорора, па иако је ватра угашена сат и по после поноћи, многи су са децом у наручју дочекали свице на терасима. Остале су материјалне последице које власници станова тешко могу сами „излечити”.

Председник Скупштине станара Радован Илић каже да се прва процена штете креће око три милиона динара што је, отприлике, трошак од 400 до 500 евра по стану, који не могу поднети. Међутим, није то једини проблем.

Поднели смо кривичну пријаву против НН лица. Убеђени смо да је пожар проузрокован грешком радника „Електрошумадије”. Тог дана од раних јутарњих сати нисмо имали струје. Била је искључена због некаквих радова, а када је укључена у поподневним сатима, није било једне фазе. Пријавили смо квар, дошао је њихов радник,

заменио главни осигурач у приземљу, а два-три сата након тога дочекали смо ватрогасце. Уверени смо да је замена осигурача узроковала пожар, каже Илић.

Екипа „Електрошумадије” је ујутру пронашла начин да обезбеди снабдевање подстанице како би станари зграде имали воду и грејање, и у овом тренутку, како тврде надлежни, не могу да реагују даље. Пошто је реч о пожару на унутрашњим инсталацијама, „Електрошумадија” ће о свом трошку заменити изгорела бројила, јер то је званично њихов мерни уређај, али водови у згради, ормани и све остало нису обавеза предузећа, гласи објашњење из ове дистрибуције.

■ Има ли помоћи

За сада су комшије из суседних зграда притекле у помоћ и преко тераса се пружају каблови са „позајмљеном” струјом, колико за сијалице и фрижидере, али ни тако се не може дуго. Заменик председника Скупштине станара у Светогорској 3 Миодраг Костадиновић не одустаје од става да „Електрошумадија” мора платити штету и у случају да није реч о пропусту њиховог радника.

– Кажу, струјомери су основно средство „Електрошумадије”. Јесу, али њихова је обавеза и инсталација до бројила, а тек остало је наше. Којом логиком бројило може бити њихово и обавеза одржавања водова само до главног осигурача у приземљу. Како је онда та струја стигла до бројила које је на спрату. Има ли ту логике? Док се погађамо, време пролази. Што је још теже, верујте, нико нас није званично посетио за ових недељу дана, а 54 стана или, боље рећи, 200 људи је без струје, револутиран је Костадиновић.

У разговор се укључује Данијела Јовановић додајући да градски оци

ЗГРАДА У СВЕТОГОРСКОЈ 3 ОСТАЛА БЕЗ ЕЛЕКТРОВИДОВА

потрче и када изгори једна баракка:

– Овде је горело цело село, с обзиром колико људи живи у згради. Зар је могуће да никога није брига у каквим условима живимо, да ли је могућ живот у вишеспратници без струје. Комшије нам помажу, многи су развукли каблове, али ако се тако настави тек ће горети, због оптерећења. Већина из опреза, као и ја, користи свеће, али и оне могу изазвати свашта, прича Данијела.

Станари су се обратили за помоћ Противпожарној полицији и градској управи, а другог дана од пожара упутили су званични захтев „Електрошумадији” да санира последица пожара и да им обезбеди електричну енергију. Има ли одговора?

– Зграде су грађене у социјализму, сада живимо у капитализму. У нашем подруму је подстанца која грејање опслужује више зграда. Никада то није раздвојено.

Тако ни струја. Зграда је усељена 1981. године, а 1992. догодио се пожар. Исто су гореле ове шине, успонски водови, тада између другог и трећег спрата, а колико се сећам тада стнови нису били откупљени. Постојао је СИЗ становања и ми нисмо сносили трошкове. Зато кажем – данас је капитализам. Дошли су из „Електрошумадије” и поскидали бројила, само их струјомери интересују. Ништа друго, појашњава Илић.

Може ли у решавању дилема помоћи Противпожарна полиција? Начелник Управе за ванредне ситуације Бојан Томић наглашава да пожар ни-

је био већих размера, али треба се изборити са материјалним последицама.

– Ситуација је компликована, јер власници станова су дужни да одржавају унутрашњу електроинсталацију и не би било први пут да зграда након пожара остане без струје месецима. „Електрошумадија”, искусно говорећи, не презузима обавезу на себе. Након пожара се излази на терен, врши се увиђај и доставља се извештај Крим-

ЖИВИМО УЗ СВЕЋЕ:
ДАНИЈЕЛА ЈОВАНОВИЋ

ЗАМЕНА ОСИГУРАЧА НИЈЕ УЗРОК
ПОЖАРА: МОМЧИЛО МИЛЕТИЋ

РАДОВАН ИЛИЋ И МИОДРАГ КОСТАДИНОВИЋ КРАЈ ИЗГОРЕЛЕ ИНСТАЛАЦИЈЕ

иналистичкој полицији и тужилаштву. Наш човек је, због стручности, само део увиђајне екипе, али ту и престаје надлежност Противпожарне полиције. Тужилац, уколико сматра да има елемената, покреће поступак, а видимо и да су станари поднели кривичну пријаву против НН лица. Дакле, све даље информације могу се добити једино од тужилаштва, наводи Томић.

■ Од врата до врата

У трагању за брзим решењем представници Светогорске 3 покуцали су и на градска врата. Председник станара Радован Илић наглашава да им се први нашао једино члан Градског већа Предраг Џајевић. Сазнајемо да је Илић и одборник у Скупштини града и то управо Џајевићевог ДСС-а.

Било како било, уз страначко посредовање, или без њега, град ће сигурно помоћи. Не на начин да из буџета санира целокупну штету, већ као и другим суграђанима у разним облицима непогода. Зависно од износа штете и на Аеродрому могу очекивати одређени проценат помоћи.

Начелник Одељења за превентивну заштиту од елементарних и других непогода Драгош Радовановић објашњава да убрзано покушавају да помогну грађанима. Потребно је да одлуку потврди Градско веће, али неспорно је да ће помоћ износити 450.000 динара.

Разговарали смо са станарима и знамо да је тешко организовати живот у вишеспратници без струје. Има мале деце, старих и радимо оно што можемо. Уплатићемо поменути износ, а нешто ће морати и власници станова да преузму на себе. Колико знам, у току је поступак утврђивања кривице, али без обзира на очекивања грађана морам рећи да ми немамо надлежности да им обезбедимо електричну енергију, нити надлежности над полицијом и „Електрошумадијом“, каже Радовановић.

А, шта кажу у „Електрошумадији“? Помоћник директора за технички систем Момчило Милетић каже да су упутили одговор на званични захтев из Светогорске 3.

Станари сматрају да је замена инсталације наша обавеза, али није тако. Ми смо их обавестили да ће „Електрошумадија“ испунити свој део обавеза и поставити исправна бројила. Замена оштећеног успонског вода, са пратећим радовима, као ни замена разводних ормана, сагласно Закону о енергетици, није у надлежности „Електрошумадије“, нити је предузеће регистровано за ту делатност. Успонски водови и ормани спадају у инсталатерске радове и постављали су их инсталатери других предузећа. Од укупно 57 бројила 28 је исправно, а ми ћемо их поставити у току једног дана, када нам власници станова за то створе услове, обећава Милетић.

То, додаје он, значи да грађани ангажују фирму која ће изнова урадити све што треба, од главног осигурача до бројила.

Узрок пожара јесте квар на електроинсталацијама, али замена главног осигурача не може бити повод. Сам назив каже, он је ту да осигура. Радио се ремонт постројења на далеководу и тачно је да нису имали струју од јутра, а када је укључена, пријављено је да немају једну фазу. Осигурач је замењен у 20,15 сати, а три сата након тога избио је пожар у шинском успонском воду. Станари кажу, стављен је осигурач од 200 ампера, а изгорео је онај од 250 ампера. Шта је ту спорно? По њиховом, то је проблем, али чињеница је да је био одговарајући према пресеку успонског вода. Да је осигурач проблем поново би искочио, изгорео и не би се догодио пожар. Могуће је да је узрок преоптерећење, али не желим да то у овом тренутку коментаришем. Зграда је усељена пре три деценије. Све стари и питање је када су последице проверавани успонски водови, пита се Милетић.

ИДЕЈА О САМООРГАНИЗОВАЊУ СТАНАРА СТАМБЕНИХ ЗГРАДА

Удруживањем до лакшег функционисања

У Крагујевцу постоји на стотине зграда за такозвано колективно становање. Неке су изграђене пре 40 и више година и никада нису реновиране, док су друге новије и модерније, али у њима постоје разни проблеми. По закону, власници станова су надлежни за одржавање зграда, али у економској ситуацији у којој живимо, неке породице једва састављају од првог до првог у месецу, па им решавање заједничких проблема, посебно ако нису директно угрођени, није међу приоритетима. А проблема је много. Од оних видљивих оком, као што су оронуте и неокречене фасаде, које више нису само ругло града, већ и реална опасност по безбедност других грађана, до запуштених унутрашњих просторија - скривених од очију јавности.

■ Зуб времена плус лопови

На пример, у Месној заједници 21. октобар живи око десет хиљада грађана у четрдесетак зграда или, како их зову, стамбених јединица. Свакој од њих је потребно реновирање. Много зграда прокишњава, па су плафони на последњим спратовима отпали, агрегате у склоништима је уништила корозија, а све је већи и број крађа. Према речима Илије Андрића, председника клуба пензионера у овој Месној заједници, углавном се обијају подруми, али се краду и аутомобили на паркинзима.

Оне су прекривене графитима, тротоари су пропали и потонули, а стазе за шетање не постоје. Санитарна и комунална инспекција често излазе на терен, али не могу ништа да ураде, јер је закон такав да власници станова морају сами да финансирају радове. Међутим, многи од њих не желе ни да се појаве на скупштини станара, а у неким слу-

ДЕТАЉИ ИЗ ЗГРАДЕ У ДРАГОСЛАВА СРЕЈОВИЋА 50: ПОТКРОВЉЕ И ПОДРУМ

ИНИЦИЈАТИВА СТАНАРА ЗГРАДЕ У КОСОВСКОЈ 1

Грађани из Косовске улице покренули су иницијативу за удруживање станара зграда ради лакше комуникације са градским властима и јавним предузећима. Најављују ефикасније и јефтиније функционисање, а за сада су им се придружиле скупштине станара десет зграда из различитих насеља

чајевима чак се не зна ни ко у стану живи или ко је носилац станарског права. Такође, велики број зграда нема ни уговор са Јавним стамбеним предузећем о одржавању, наводи Андрић.

Стање је још горе у згради у Улици Драгослава Срејевића 50, а станари не знају коме да се обрате. Како објашњава Живадин Теофиловић, председник скупштине станара, највећи проблеми су у поткровљу.

Претходни станар гросоњере у поткровљу оставио је несрећене отворе и ту сад улазе голубови, киша и вода. Обратили смо се војнограђевинској комисији у Београду, која тврди да је зграда у њиховом власништву. Међутим, они кажу да се њима не исплати да то сређују. Сада је горе педесет мртвих голубова, птичији измет и перје лети на све стране и све то може да изазове заразу. Санитарна инспекција је излазила на терен, али је такође рекла да то није у њиховој надлежности, а нису помогле ни комунална, ни еколошка инспекција. Такво стање траје већ 25 дана и ми више не знамо коме да се обратимо.

Иако је ово тренутно највећи, није једини проблем у овој згради. Плафон на улазу је почео да се руши, врата су оронуте и пропале, у подруму је поплава, а у поткровљу прокишњава. Теофиловић истиче да су

покушали да сакупе новац, али да у згради живе људи са малим приходима, тако да не могу ни улаз да среде, а камоли нешто друго.

У циљу решавања оваквих проблема, група грађана, предвођена станарима зграда у Косовској 1, дошла је на идеју да покрене иницијативу за удруживање. Објашњавају да је њихова зграда новија и нема потребе за реновирањем, а највећи проблем имају са крађама на паркингу. Лопови обијају аутомобиле и узимају радио апарате и акомулаторе, све што затекну у колима, а све због покрвареног уличног осветљења и мрака на паркингу. Иако су се више пута обраћали полицији, ако је штета мања од 15.000 динара, она ништа не предузима. Управо да би повећали утицај на надлежне институције, јавна предузећа и месне заједнице, дошли су на идеју да се удруже.

■ Желе да буду правно лице

Идеја за удруживање настала је из приче обичних грађана о проблемима који се јављају по зградама и немогућности да се они реше. Када се појединац обра-

ти комуналној полицији или надлежном јавном предузећу, процедура решавања проблема је често дуга и компликована. Сматрамо да када би све зграде у граду деловале удружено, имале би далеко већи утицај. Зато је главни циљ иницијативе да омогући лакшу комуникацију и сарадњу између скупштине станара и градских власти, објашњава Зоран Миловановић, председник скупштине станара у Косовској 1.

За сада су се идеји придружили станари десет зграда, а очекују веће интересовање када почну са радом. Пошто овакво удружење не постоји у Србији, план је да се региструје као правно лице, а од Скупштине града очекују смернице како то да учине. Миловановић додаје да неће постојати никаква чланарина за приступ организацији, већ ће све бити на добровољној бази, а формираће се и управни орган који би био задужен за комуникацију између станара зграда и надлежних предузећа.

Један од разлога за удруживање је и јефтиније функционисање у одржавању и заштити зграда, јер бисмо покушали да уговорима са јавним предузећима добијемо повластице у плаћању неких услуга, постављању видео надзора на мрачним паркинзима и слично. Такође, постојао би јединствени фонд за набавку материјала и поправке, а свако насеље би имало по два или три мајстора као дежурну и мобилну екипу. Они морају бити апсолутно професионални, а цена радова требало би да буде бар пола нижа. Што се тиче фасада, ако би 50 зграда склопило уговор са Јавним стамбеним предузећем, а они послове обавили по нижој цени, сви би били задовољни, а и град би лепше изгледао. Власници станова не беже од новчаног учешћа, али и град мора да помогне, истиче Миловановић.

Свака зграда која убудуће буде имала проблема могла би се обратити удружењу, које ће деловати у правцу њиховог решења. Власници станова су веома заинтересовани да идеја заживи, јер би сви имали користи, а колико је и шта потребно за то – видеће се у наредном периоду. За почетак је важно да постоји добра воља.

Виолета ГЛИШИЋ

ИЛИЈА АНДРИЋ

ЗОРАН МИЛОВАНОВИЋ

ЖИВАДИН ТЕОФИЛОВИЋ

ДАН РОМА ОБЕЛЕЖЕН У ПОЛИЦИЈИ

Да развију узајамно поверење

Поводом Међународног дана Рома припадници Полицијске управе угостили су децу ромске националности и омогућили им да се упознају са њиховим радом. Сусрет је организован заједно са НВО „Стабло“ са којом полиција остварује дугогодишњу успешну сарадњу у едукативним акцијама. Деца узраста до 12 година имала

су прилику да виде како функционише полицијска испостава за дежурство и интервенције, као и Сабраћајна полиција. Полицијци су им показали своју опрему, униформу и поросторије у којима раде и на тај начин покушали да међусобно поверење подигну на виши ниво.

М. Ј.

У ДЕЖУРНОЈ СЛУЖБИ

ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ ЗАВОДА ЗА ХИТНУ МЕДИЦИНСКУ ПОМОЋ

Јубилеј оних за које нема препрека

Прошле недеље обележена је тридесетогодишњица крагујевачког Завода за хитну медицинску помоћ. Сем свечарског дела академије и уручивања награда и признања заслужним појединцима, био је то прави тренутак да се подсетимо историјата установе за чије особље, када су пацијенти у питању – нема препрека. Тим поводом крагујевачка Хитна помоћ издала је и пригодну монографију

ЕКИПЕ ДОКТОРА: МИЛУНКЕ ДРАГИЋЕВИЋ-ЛЕКОВИЋ, ВЛАДИМИРА ГАЉИЋА, ГОРИЦЕ СРЕЉКОВИЋ, ГОРАНА ТОДОСИЈЕВИЋА И ДРАГАНА МИЛОЈЕВИЋА

Е ами за себе кажу да за њих нема препрека када су здравље и животи пацијената у питању. Прошле недеље крагујевачки Завод за хитну медицинску помоћ обележио је значајну годишњицу – 30 година постојања и рада. Наравно, да је оваква врста медицинске праксе у граду постојала и раније, али све до 1. априла 1983. године, када је ова служба званично установљена, медицинско особље дежурало је ноћу како би се збрињавали хитни случајеви на територији града и околини. Ова пракса која датира од осамдесетих година прошлог века, због све већег броја пацијената проширена је и на дежурства у дневним терминима и из тога се изродила данашња Хитна помоћ, односно Завод за хитну медицинску помоћ.

Била је то идеална прилика за подсећање на детаље из историјата те службе, а и сам Завод тим поводом издао је пригодну монографију под називом „30 година Хитне помоћи у Крагујевцу”. Аутори дела, лекари Завода са својим тимом сарадника (сви запослени у Хитној помоћи), определили су се за тако концептирано издање да не направе систематизован и хронолошки сређен историјат установе, већ можда и оно што је читаоцима најпријемљивије и најчитљивије – личне успомене, импресије и, наравно, када је овакав посао у питању – неизбежне анегдоте.

■ Нема тешког и немогућег задатка

У уводном делу књиге „Ми смо Хитна помоћ” др Гордана Ђокић каже: „На Хитну помоћ се ретко мисли, али се очекује да када треба истог тренутка буде ту, кадровски и опремом оспособљена да пружи најбржу и најадекватнију помоћ угроженом пацијенту”, напомињући да је њима највећа награда победа живота, због чега им ни један задатак тешко не пада. И сама докторка Ђокић сматра да ће читаоцима кроз своја и сећања лекара, медицинских сестара, техничара и возача успети да се опише сав труд, елан, знање и ентузијазам које запослени у овој служби нешtedимце улажу свакога дана у борби за животе и здравље својих пацијената.

По архивској грађи, децембар 1904. године, када је београдска општина завела ноћно дежурство у „Варошкој амбуланти”, сматра се званичним настанком Службе хитне помоћи у Србији, а почеци ове установе у Крагујевцу, како је у свом уводу навео дирек-

НАСЛОВНА СТРАНА МОНОГРАФИЈЕ

тор Завода др Слободан Китановић, датирају од осамдесетих година, када су лекари Службе опште медицинске дежурале ноћу и збрињавали хитне случајева, а дану организовали кућне посете болесника. Служба је била смештена у просторијама Здравствене станице број 4, Крагујевчанима познатије као зграда „Уреда” у Улици Милоја Павловића.

Званично Хитна помоћ у граду основана је 1. априла 1983. године, реорганизацијом Медицинског центра у Здравствени центар 1991. године формиран је Завод за хитну медицинску помоћ у оквиру Дома

ДНЕВНО И НА 70 ТЕРЕНА

здравља и три године касније пресељен у бившу зграду Завода за заштиту здравља у Змај Јовиној улици, у којој је и данас. У међувремену установа је поново била Служба за хитну помоћ, да би од 2007. године стекла статус самосталног Завода за хитну помоћ Крагујевац.

Да се у „Хитној” ништа није решило на лак и једноставан начин подсећа у свом тексту и сећањима

РАД У СВИМ УСЛОВИМА – НЕМА ТЕШКОГ ЗАДАТКА

прека

Китановићев заменик др Александар Кличковић и главна медицинска сестра у пензији Вера Марковић.

О „старим“ данима у подруму легендарног Уреда пишу и др Миладин Мачуџић (посебно о снабдевању лековима и специјализацијама за лекаре ургентне медицине), др Стеван Китанић (о хонорарним дежурствима лекара још од 1970. године) који је у својим записима на духовити начин објаснио шта је „проходно“ за породицу труднице у околини „Дилетове кафе“, др Љубиша Милојевић (истиче да су млади лекари од 1971. године на фини начин, због стицања знања и праксе, били усмеравани да месечно бар три-четири ноћи проведу на дежурствима у Хитној помоћи) и др Весна Гемаљевић (о оснивању педијатрије (1994. године) у ЗХМП Крагујевац.

Као незаобилазни (без њих и не би била баш толико хитна) су и возачи попут Миленка Миловановића (који је читав радни век провео у Хитној, без дана одмора и боловања), а радио је од 1974. године у друштву лекара Милутиновића (тада начелника), Срећка Ђорђевића, Милутина Томашевића, Милоша Нешића... У то време прелазили су преко 100 километара током ноћне смене, сећа се Миленко, али и његове колеге Радуле Вучковић Раша, Драган Филиповић, Спасоје Васиљевић Спале, Петар Миленковић- Чика Пера... Нису заборављени ни Гога и Џони.

Велики део издања посвећен је стручним усавршавањима, едука-

ЗГРАДА И ДАЉЕ БОЛНА ТАЧКА

На терену и 70 пута дневно

На прослави 30 година рада у Скупштини града директор Завода др Слободан Китановић изјавио је, не много понет свечарским тренутком:

- Наш рад је, наравно, много бољи него пре 30 година. Имамо савремене апарате и добра возила, а планирамо да набавимо још савремену опрему, како би наш посао и дијагностика били на завидном нивоу, изјавио је он, додавши да се „нада да су грађани задовољни“ радом њихове службе, јер се труде да раде најбоље што могу у постојећим условима.

Упркос значајној годишњици, Завод ради у изнајмљеном простору Завода за стоматологију, који није адекватан служби, а на изградњу нове зграде чека се већ годинама. Ипак, према обећањима градске власти, у којој је надлежности и Хитна помоћ, ова година би могла да буде коначан корак напред у том смислу, пошто је најављен почетак изградње до краја ове или следеће године. Видеће се. У сваком случају, и у условима какви су данас особље Завода за хитну медицинску помоћ у Крагујевцу у амбуланти дневно прегледа више од 100 пацијената, а на терен просечно изађе и до 70 пута у току дана.

цијом кадрова, учешћем на семинарима, конгресима, курсевима, тренинзима и бројним такмичењима у земљи и иностранству, на којима су уиграни тимови и екипе крагујевачке Хитне помоћи проносили славу ургентне медицине овдашње.

■ Помоћ која увек добро дође

За те одељке као аутори и презентери у монографији били су задужени лекари Владимир Гајић (примаријус и доктор наука), Горица Срећковић (о пројекту „Техничка подршка хитној медицинској помоћи у Србији“), Јелена Танасијевић (која је са техничарем Милошем Ђоровићем и возачем Ненадом Обрадовићем, као и колегом Александром Рашковићем и техничарима Јасмином Стевановић и Милошем Несторовићем учествовала на такмичењима Хитне помоћи у Београду 2009. и Мађарској 2012. године) и многи други сарадници на издању.

Сем редовних делатности особље Хитне помоћи обезбеђује и мани-

ИНТЕРВЕНЦИЈА ИСПРЕД ЗГРАДЕ УРЕДА 1984. ГОДИНЕ – ДР ВУЧКОВИЋ ДОБРИВОЈЕ ДОСА, СЕСТРА ДУШИЦА ТОМИЋ И ВОЗАЧ РАДУЛЕ ВУЧКОВИЋ

НА ТАКМИЧЕЊУ У МАЂАРСКОЈ

фестације попут концерата, дочека Нове године, Ђурђевданске свечаности, пливање за Часни крст, ауто трке и све бројне спортске манифестације у граду. Наравно да једно овако „емотивно-историографско издање“ не пропушта да помене и обележавање еснафске славе – Светог Козме и Дамјана, популарних Врачева, али и многе анегдоте попут оних које су записале докторка Ана Васовић („Кумови“, „Стопер“ – застаја јединствен начин да се огребете за превоз док је нечији живот у питању, или „Де-

таљан преглед“), порађању на терену, као оног доктора Уштевића (о коме су ове новине ексклузивно извештавале) и можда најдуховитију „Детектор лажи“ о малом „пацијенту“ и сутрашњем тесту из математике чија је ауторка др Горица Срећковић.

Књига доноси бројне детаље из живота и рада особља „Хитне“, од свакодневних препрека на терену (или нестакна струје и рада уз свећу), испраћаја у пензију или на друга радна места (фото прича последњег дежурства др Татјане Кастратовић), али и заједничких дочека нових година, дружења на семинарима, прославама...

У прилогу издања дат је и целокупан списак свих лекара, сестара, техничара и возача и особља Хитне помоћи који су икада радили у овој служби (са све првом медицинском звездом васколике свесрпске ургентне медицине – др Надом Маџуром), као и списак свих данас запослених.

Посебан део књиге „Други о нама“ садржи драгоцене записе оних са којима ова служба свакодневно сарађује, од колега, запослених у геронтолошком центру, Центру за социјални рад, Дома здравља, Црвеног крста...

Дакле на једном месту све о „помоћи која је свима увек добродошла“.

Зоран МИШИЋ

ПРОСЛАВА НОВЕ ГОДИНА НА ПОСЛУ

OLYMPIC TRAVEL
www.olympic.rs

PUTUЈTE ЈER TO VOLITE

РЕЉУЈ SA POSETOM MOHAЧU

03. мај - 3 дана autobus 109€

KRISTALNI SVET SWAROVSKI

28. април - 6 дана autobus 199€

JEZERA SEVERNE ITALIJE

01. мај - 5 дана autobus 359€

PUTUЈTE DALEKO

*DUBAI
PUSTINJSKA LEPTICA..... 28. април
7 дана avion

*SIBIR I MONGOLIJA..... 18. јун
11 дана avion

PUTUЈTE KAO NEKADA

bez noćnih vožnji i sa uključenim ulaznicama

*ZEMLJE BENELUKSA I NEMAЧKA..... 23.април - 13 дана autobus

*ŠVAJCARSKA - LIHTENŠTAJN
- BAVARSKA..... 25.април - 10 дана autobus

*AUSTRIJA - NEMAЧKA
- ЧЕСКА - SLOVAЧKA 25.април - 10 дана autobus

*SLOVENIJA - ITALIJA - ŠVAJCARSKA..... 28.април - 11 дана autobus

*ENGLESKA - ŠKOTSKA - FRANCUSKA..... 28.април - 15 дана avion

*MADRID I TOLEDO..... 29.април - 5 дана avion

*SЈAJ CARСКЕ RUSIЈE..... 13. мај - 7 дана avion

*NEMAЧКИ MEGALOPOLISI..... 29. мај - 11 дана avion

*TRI ZEMLJE, ŠEST GRADOVA
Nemaчка, Francuska, Švajcarska..... 25. јун - 6 дана avion

*SKANDINAVIJA..... 28. јул - 12 дана

avion/autobus/brod garantovani polazak

Preporučujemo !!!

*HELSINKI - PORVOO - TALIN - RIGA

16. јул - 8 дана avion/brod

*BELE NOĆI NA FJORDOVIMA

21. јун - 10 дана avion/brod garantovani polazak

*DVORCI LOARE I RAJNE

13. мај - 12 дана

*IRSKA - ZELENA BAJKA

19. avgust - 10 дана

veliki izbor hotela

LETO 2013

RANI BUKING I PROMOTIVNE CENE

CRNA GORA: Budva, Bečići, Rafailovići, Pržno, Miločer, Sveti Stefan, Petrovac, Čanj, Sutomore, Bar, Ulcinj, Tivat, Kamenari, Kumbor, Prčanj, Herceg Novi, Igalo, Njivice

NOVO I EKSKLUZIVNO ODMARAJTE I PUTUЈTE

PRŽNO - NAPULJ

sopstveni prevoz avion

GRЧKA:

OSTRVA:

Halkidiki, Olimpiska Regija, Agia Triada, Parga, Preveza i Pilion

Tasos, Lefkada, Zakintos, Skopelos, Skiatos i Krf

ITALIJA: Bibione, Lignano, Rimini, Positano, Sorento, Kapri, Amalfi i Portofino

Odmor na Mikonosu i krstarenje

MAKEDONIJA: Ohrid

SLOVENIJA: Portorož, Koper, Piran i Strunjan

BUGARSKA:

Elenite, Zlatni Pjasci, Sunčev breg i Nesebar

Najbolje iz Slovenije:

banje, planine, klimatski centri i neobični ambijenti

HRVATSKA: Istra, Kvarner, Ostrva, Makarska i Dubrovačka regija

POPUSTI ZA UPLATE U CELOSTI

BEOGRAD, Makedonska 30, Prvi sprat, Tel: 011/655 50 30
KRAGUJEVAČ, Karadjordjeva broj 20, lokal 5, Tel: 034/ 61 70 600

ПСИХОЛОГ МАРИЈА ШВИГИР У НОВОМ ПОСЛУ КОД НАС

Тренер за успешнији живот

Најбоља дефиниција онога што радим (коучинг – дословни превод тренирање) је „откључавање“ потенцијала кад личности. То је више помагање да особа сама научи да превазиђе неки проблем, него објашњавање шта у датој ситуацији треба да уради, каже Крагујевчанка која већ има завидно искуство у „примењеној психологији“

Неки имају страх од јавног наступа, други муку муче са сталним одлагањем обавеза, трећи пак не могу да се изборе са стресом или су суочени са неком животном дилемом. Свима њима у решавању проблема може да помогне Марија Швигир. Ова тридесетпетогодишња Крагујевчанка је дипломирани психолог, али се, између осталог, бави и једним, за ове просторе још увек новим занимањем – коучингом.

Буквални превод израза преузетог из енглеског језика рекао би да је Марија тренер, на неки начин она то и јесте, јер радећи са клијентима развија њихове личне потенцијале.

Од установе за стандардизацију језика наша Федерација тражила је да за оно што ми радимо пронађе адекватан израз, пошто реч тренер код нас има мало другачију конотацију. До сада је, још увек, нису пронашли, па се коучинг помало и одомаћило. Један од најбољих дефиниција онога што радимо каже да је коучинг откључавање потенцијала

код личности. То је више помагање да особа сама научи како да превазиђе неки проблем, него објашњавање шта у датој ситуацији да уради, објашњава Марија Швигир.

Методу која је на западу већ одомаћена, код нас у подједнакој мери све чешће упражњавају и појединци и компаније. Марија се коучингом бави већ девет година. Радила је за велике фирме у државном власништву, овдашња представништва интернационалних компанија, али и за мала предузећа са свега неколико запослених, као и за појединце. Годинама је професионално била везана за Београд, а од 2009. године њена фирма „Баланс консалтинг“ преселила се у Крагујевац.

Најчешће ми се обраћају људи због мањка самопоуздања, због проблема да се у послу изборе са „тешким“ саговорницима, затим они који тешко умеју да кажу „не“, или стално одлажу обавезе, па себе уводе у стресне ситуације

Коучинг је у подједнакој мери оријентисан и на појединце и на компаније. „Лајф коучинг“ усмерен је на развој потенцијала појединца, било да се односи на решавање неког приватног проб-

лема или дилеме, или препрека са којима се сусрећу у пословном животу. Када су компаније у питању, коуч је ту како би помогао да се, рецимо, креира ефикасан тим, побољша комуникација са запосленима или клијентима, или развије стратешко размишљање.

Није редак случај да се коучинг меша са консалтингом, односно саветовањем или менторством, међутим није у питању други израз за исту ствар. Консултант је ту да објасни како да решите неки проблем, ментор о проблему говори кроз сопствено искуство, а коуч пружа подршку да особа сама пронађе одговор на дилему или проблем пред којим се наша, објашњава наша саговорница.

Кроз шалу каже да сеансе са њом изгледају попут оних са психијатрима које се виђају у хо-

ливудским филмовима, само што „пацијент“ не лежи, нити то она тобоже слуша климајући повремено главом и хватајући белешке.

У принципу сваки проблем се решава кроз десет сусрета који трају од 45 минута до сат и по. Први, наравно, служи за упознавање са клијентом, односно проблемом који жели да реши. Касније полако почињемо да долазимо до тога шта је стварна препрека у постизању жељеног циља и кроз разговор заправо водим клијента до решења које он сам треба да пронађе. До сада су ми се најчешће обраћали због проблема мањка самопоуздања, или рецимо, због чињенице да не умеју да се у пословном животу изборе са тешким саговорницима. Некима је био проблем што не умеју да кажу не, или стално одлажу обавезе за последњи час, па себе уводе у стресне ситуације. Понекад се, додуше, дешавало да током разговора „ископамо“ и неке друге проблеме, па зађемо и у психотерапију, али то је моја струка. Иначе, коучингом се код нас баве психолози, али и људи који су завршили друге факултете, пошто је у питању менаџерски алат који се учи у оквиру управљања људским ресурсима, објашњава Марија.

Ова мама две девојчице када је менаџмент људским ресурсима у питању има велико искуство. Каријеру је започела као психолог у невладиној организацији „Хајде да“, затим је била запослена као ХР менаџер у „АБС холдинг“, а након тога се посветила коучингу. Сада је власница фирме „Баланс консалтинг“, која се поред коучинга бави и пословним тренинзима, пословном оријентацијом, развојем лидерских и пословних вештина... Члан је и Управног одбора Европског Савета за менторинг и коучинг, као и Удружења пословних консултаната Србије. Од 2006. ради и као сениор тренер за програме личног и организационог развоја Менаџмент центра Београд.

М. ОБРЕНОВИЋ

НОВИ ЧАСОПИС ЗА ДЕЧИЈЕ СТВАРАЛАШТВО

Чумићке Протине новине

Најстарија школа у нашем крају „Прота Стеван Поповић“ из Чумића одавно има и свој часопис за деције уметничко стваралаштво пригодан назива „Протине новине“.

Часопис школе која постоји већ трећи век покренуле су и уређују наставнице руског и српског језика и књижевности Јелена Милојевић и Дијана Мијалковић, уз помоћ чланова школске новинарске секције, а гласило објављује читав низ прилога из живота и рада колектива, али и богатог школског историјата, као и интервјуе са наставничким кадром.

Између осталог, нови број „Протиних новина“ доноси извештаје са прославе Светог Саве у њиховој школи и Првој гимназији, интервју са вероучитељом Миланом Томићем, опсежан прилог о

Шумадијским зимским играма и њиховим актерима.

Ту су и разговори са некадашњим ученицима чумићке школе, попут госпође Јеле Минић, сада жителке Немачке. Часопис објављује школске литерарне конкурсе, репортажу са новогодишњег маскенбала, резултате такмичења у стоном тенису и женском фудбалу, промоције књига за децу, прати се рад Ученичког парламента...

У новинам постоји и посебан кутак за ученике свих узраста, као и кутак за српски језик и књижевност, наравно „Руски кутак“ (са поезијом Богдана Филатова), енглески језик, техничко и информатичко образовање, физичко васпитање, као и за физику, историју (прилог о лику и делу Марије Антоанете), музику укштени-

ПРОТИНЕ НОВИНЕ

цу, неопходне текстове и чланке о професионалној оријентацији и избору будућег занимања ученика.

Ту је и незаобилазна рубрика „Шарена страна“ посвећена кућним љубимцима (конкретно у новом броју – зецу Миленку) и листа омиљених филмова које су ученици гледали на зимском распусту.

З. М.

СКУП РИБОЛОВАЦА У ШУМАРИЦАМА

Основана секција вараличара

У недељу, 7. априла, на Шумаричком језеру одржан је скуп поводом оснивања Вараличарске секције Крагујевац при Удружењу спортских риболоваца „Магма“, прве те врсте у Шумадијском округу. Секцију је формирала група спортских риболоваца који имају за циљ заштиту и очување рибљег фонда, борбу против рибокрађе и едукацију што већег броја чланова, почев од оних најмлађих предшколског узраста.

Поред домаћина из Крагујевца скупу риболоваца присуствовали су и бројни гости из Јагодине, Београда, Чачка, Ђуприје, Опака... У недељу је ухваћено пар штука и смуђева који су у духу спортског риболова враћени назад у језеро. Казан са пасуљем и печено прасе су дочекали све госте, као и позитивна атмосфера и по која риболовачка прича.

За септембар је планирано такмичење у лову грабљивица варалицом на језеру Гружа у организацији Вараличарске секције Крагујевац. Овај вараличарски сусрет имао је хуманитарни карактер, јер су прикупљена новчана средства како би се помогло у лечењу колеге Тибора Месароша.

Бојдан БИРОВИЋ

Вараличарска секција УРС „Мајма“

ЗАВИЧАЈНА ХРОНИКА – МИЛАТОВАЦ

Вишеструко одужен дуг прецима

Едиција завичајних хроника села богатија је за још једно издање –

„Милатовац”, дело аутора Данила Даче Цветковића, које су постхумно приредили и објавили његови потомци и рођаци. Кроз педантно вођену хронику овог села, недавно промовисану, Цветковић прати настанак и развој не само свог родног места већ и других околних насеобина у нашем региону

Аманет „Где ја стадох, ти продужи” на најбољи начин је отелотворен у недавно промовисаној завичајној хроници „Милатовац” аутора Данила Даче Цветковића. Иако је аутор преминуо пре три године, његови потомци и рођаци (ћерка Љиљана Даниловић и сестрић Живорад Тракић) приредили су и објавили ову де-

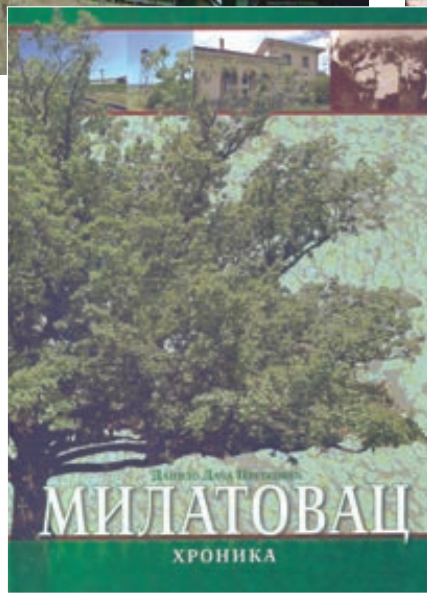

СА ПРОМОЦИЈЕ ХРОНИКЕ У СЕОСКОЈ ШКОЛИ

документовани, што је основни квалитет ове хронике, закључио је Пауновић, напоменувши и да она садржи изузетно драгоцене спискове рођених и умрлих из овог места, које Цветковић педантно сачинио користећи манастирске и црквене изворе (манастир Грнчаница, цркве у Реснику и Ботуњу) као и месних канцеларија из Цветојевца, Никшића...

■ „Бисер” попут Цвијићевих

Аутор је у посебном одељку књиге урадио породична стабла тридесет и једне милатовачке породице (од којих осам више не постоји) са детаљним подацима, попут породичних слава и слично. - Хроника „Милатовац” је још један бисер придодат опусу Јована Цвијића и Тоше Радивојевића за будуће проучавање насеља

НАСЛОВНА СТРАНА ХРОНИКЕ „МИЛАТОВАЦ”

лепеничког краја, закључио је Ђорђе Пауновић.

За овај историјски и хроничарски аманет, рецензент дела историчар Предраг Илић, директор Историјског архива Шумадије, написао је: „Зналачки је обрадио све сегменте живота и рада села од 1918. па до почетка 21. века, поткрепљујући причу појединачним документима, које је у целисти давао и сећањима, која су у овом селу дуго трајања, старијих људи. Посебан квалитет је у томе што је Данило Цветковић за сваки битнији догађај у држави и у друштву дао кратку историју, а потом како су се ти догађаји рефлектовали на једну микросредину, у овом случају на Милатовац. Очигледно је да догађаје није

СТАРА ЖЕЛЕЗНИЧКА СТАНИЦА У МИЛАТОВЦУ ИЗ 1886. ГОДИНЕ

улепшавао, а ни појединце који су били актери, није штеео нити оправдавао”, сматра Илић који закључује да се кроз Цветковићеву историју Милатовца може истовремено пратити и развој других села Шумадије и целог региона.

А шта је све Цветковић у књизи на 300 страна (великог формата) записао и отргао од заборава? Од првог помињања Милатовца 1821. и 1823. године којег насељавају Срби који су побегли од турског терора у данашњој Јужној или Старој Србији. Наведени су детаљи из сеоског историјата под влашћу Обреновића, тренутак када Милатовац постаје општина, животописи и анегдоте познатих, популарних сеоских кметова, попут Баце из Никшића или сеоских биров, попут Илије Цветковића, некада јединог званичног сеоског медија и преносиоца наредби власти. Цветковић је пренео и делове летописа свештеника корманске епархије, али и читаве одељке о настанку цркве у Ботуњу, чији су Милатовчани парохјани.

■ **Комплетни родослови свих фамилија**
Аутор посебан одељак посвећује предатном

школству у месту и сопственог школовања – оближњој цветојевачкој школи. Све је помно забележио: како се ишло у школу, шта се, како и из чега учило... Посебно су детаљно описане школске славе – прославе Светог Саве, које су биле „прави и највећи дечији празник”.

До детаља је описан и јавни живот села, који се одвијао у порти, шта се и како славило и око чега се зборовало и расправљало. Нису изостављени ни локални докоњаши (Среја и Лазар Пешић) са сеоске железничке станице, „главни извор вести и информација”.

Други светски рат затиче шеснаестогодишњег Цветковића као сеоског писара и он до танчина исписује сукобе четника, добровољаца и партизана на овим просторима, као и незаобилазне сеоске страже од којих су сви стрепели. Најчешћи међусобни сукоби (иако су им комунисти били главни непријатељи) равно-

СВЕЧАНА ПРЕДАЈА ПЕХАРА КЛУБУ „СЛОГА”

ИЗБОРИ ЗА НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКЕ ОДБОРЕ СЕЛА МИЛАТОВАЦ И НИКШИЋ, ДЕЦЕМБАР 1944. ГОДИНЕ

тању хронику о настанку и развоју овог шумадијског села.

Прошле недеље ова хроника промовисана је баш на пригодном месту – сеоској школи, чија је учионица била претесна да прими све оне који су поштоваоци Цветковићевог дела и знатижељни да коначно добију систематизовану хронику свог завичаја.

У уметничком делу програма учествовали су „Крагуји” и глумца Братислав Славковић Кеша, који је читао одабране делове Цветковићеве хронике.

На промоцији књиге су говорили и приређивачи Љиљана Даниловић, Живорад Тракић и праунука Марија Маја Стевановић, којој је Цветковић као легат (види антрфиле) оставио своју пребогату личну библиотеку, као и бројни сарадници на књизи „Милатовац – хроника”. Један од њих, професор Ђорђе Пауновић, сматра да је, иако је Милатовац релативно младо село и први пут се помиње пре 200 година у време Првог српског устанка, изузетно систематично обрађено у Цветковићевој књизи.

- Сва грађа је добро временски лоцирана, а сви прилози одлично

БИОГРАФИЈА ДАНИЛА ДАЧЕ ЦВЕТКОВИЋА

Исписан епитаф потомцима

Данило Дача Цветковић (1925 – 2010) највећи део животног и радног века провео је у Крагујевцу, али је своју љубав према родном селу вишегодишњим преданим истраживачким радом крунисао опсежним и детаљном хроником о Милатовцу.

Потекао је из радничко-сељачке породице (од оца Стевана и мајке Румене), а основну школу похађао је у суседном Цветојевцу. Завршио је Радничку нижу гимназију и средњу економску школу у Крагујевцу. Вишу школску спрему стекао је на београдском Економском факултету.

Службовао је у општини Милатовац, потом у Цветојевцу, Среском народном одбору Среза Крагујевачког, Сељачкој радној задрузи у Реснику, а од 1953. до 1984. године у Социјалном осигурању у Крагујевцу, одакле је отишао у пензију.

Са супругом Малином има двоје деце, кћи Љиљану (удато Даниловић) која живи у Босанској Градишци, и сина Љубишу.

Данило Цветковић био је необична личност, не

АУТОР КЊИГЕ ДАНИЛО ДАЧА ЦВЕТКОВИЋ

само по својој богатој биографији, него и по интересовањима. Све је постигао сам, својим марљивим радом и одрицањем, а свој животни мото „да све што није записано - не постоји” отелотворио је и делу „Милатовац – хроника”.

Занимала га је и медицина, куповао је књиге из те области и помно их пручавао. Оно што сам није остварио учинила је његова ћерка Љиљана која је дипломирала на Медицинском факултету у Београду. „Свом селу посветио је и ову значајну књигу. Будуће генерације неће трагати у мраку незнања о својим коренима, јер им је историју села оставио необичан становник”, записала је у књизи

један од њених рецензента Радана Вила Станисављевић, професорка српског језика и књижевности, по чијем мишљењу је Цветковић имао „усправан живот и часно живљење”, а на страницама књиге о Милатовцу „исписао је епитаф потомцима”.

Свој легат од преко 4.000 књига оставио је својој праунуци Марији Маји Стевановић.

гораца и љотићеваца до танчина су описани.

Наравно, где је рат, ту је и послератна обнова и изградња, како Милатовца тако и читаве Шумадије, а Данило Цветковић све бележи и консултује се са другим очевицима и савременицима, као када су у питању избори за Народноослободилачке одборе села или здружени курс за књиговође.

Једна овако опсежна хроника садржи и обавезан прилог о спорту и фудбалском клубу „Слога”, који се у најславнијим данима такмичио у престижном рангу Шумадијске лиге.

Цветковић се дотакао и последњег таласа насељавања Милатовца – махом Срба са Косова који се у овом крају појављују од шездесетих година прошлог века.

- Срећни су Милатовчани што им је Данило Дача Цветковић оставио у аманет овакву хронику и историјат села, беседио је неко надахнуто после промоције.

Зоран МИШИЋ

КАРАТЕ - НАЈЛЕПША КРАГУЈЕВАЧКА СПОРТСКА ПРИЧА

Јасан циљ и квалитетни људи – МО

Карате клуб „Крагујевац“ у сарадњи са крагујевачким клубовима других федерација и карате колективима у Шумадији окупља неколико стотина квалитетних вежбача, потенцијалних такмичара. Доказали су на најбољи начин да је могућа квалитетна сарадња око заједничког циља – унапређења спорта, његовог омасовљења, стварања шампиона и „склањања“ деце са улице

Њихов мото је једоставан: „Најбољи се препознају“. А ево и зашто. Већ годинама Карате клуб „Крагујевац“ кроз сарадњу са овдашњим колегама из федерација „Младост“ и „Тигар“ заједнички ради на омасовљењу и унапређењу карате спорта.

У ову заједницу – како они са поносом истичу – најлепшу крагујевачку спортску причу укључене су и секције КК „Крагујевац“: реални аикидо клуб „Свети Ђорђе“, кога воде Горан Рачић и Никола Лазовић са изузетним успехом, аикидо мачевање са тренером Драган Миленковић, љуџуц секција коју води професор доктор Милован Матовић.

Сам Карате клуб „Крагујевац“ има три групације својих вежбача: почетнике, млађе селекције и први тим. Они су чланови ЈКА - штокан федерације (једне од најстаријих у свету, признате од Јапанаца), а по мишљењу директора клуба Зорислава Шкорића постали су лидери у овом делу Србије баш због успешне сарадње са крагујевачком „Младосту“ коју води Горан Марковић (чланови хачиокај федерације) и екипом „Тигар“ са тренером Ђусићем (фудокаан) и њиховим, такође бројним, ограницима.

По Шкорићу, ова прича је проширена и на читав регион Шумадије, где су им се придружили клубови „Гимназијалац“ из Раче, „Крађорђе“ из Велике Планае и „Тигар“ из Свилајнца, које води тренер

Бојан Симић, као и „Камиказе“ из Велике Планае и „Свилајнац“ из истоименог места, тренера Зорана Петровића.

У овако умреженим карате клубовима окупља се око 400 квалитетних вежбача, потенцијалних такмичара који сви заједно имају тренинге једном недељно у згради бившег предузећа „Казимир Вељковић“, иначе бази КК „Крагујевац“ од 2005. године.

– Оваквим начином сарадње добијамо већу проходност на такмичењима свих федерација и самим тим и већи квалитет спорта којим се баве деца. То је доказ да клубови из различитих федерација могу да се договоре ако имају заједнички интерес, каже Шкорић, који се у овој карате причи и нашао баш преко родитељства.

Масовност, али и квалитет

Његове речи потврђује и председник Управног одбора Карате клуба „Крагујевац“ Верољуб Кастратовић, по коме ово и јесте комплетно родитељска прича. Највећи успеси колектива поклопили су се баш са његовим доласком 2001. године на чело клуба.

– Сем части, ми имамо и огромну обавезу, баш због тога што клуб носи име града, додаје Кастратовић.

Иначе, клуб је почео 1995. године као карате школа при „Ескоду“, а када је ова фирма отишла под стечај, родитељи деце која су тре-

нирала, попут Шкорића, Кастратовића и Момира Брковића, такође члана Управног одбора, нису желели да ова „прича“ пропадне.

Клуб се осамостаљује 1998. године и од тада почиње све већи прилив новог чланства. Шкорић и Кастратовић не желе да забораве ни првог тренера Радомана Куча, који је за првих десет година оставио велики траг у колективу, поготову у раду са млађим селекцијама.

Онда су решили да изађу и на ширу сцену, не желећи да буде по оном „свако за себе прича да је најбољи, најјачи“, каже Кастратовић. О њиховим успесима сведочи и учешће на Светском купу у Печују 2002. године, где се 13 такмичара клуба окитило са осам одличја. Слична прича са истим успехом поновила се те године на „Светосавском купу“ у Новом Саду, где су њихови такмичари скренули на себе пажњу првих људи нашег каратеа Душана Дачића и Марка Ничовића.

Те 2002. године уследио је и највећи успех клуба – постали су апсолутни прваци др-

жаве у конкуренцији клубова из Србије, Црне Горе и Републике Српске.

На жалост, по Кастратовићу, судбина оваквих клубова је да буду сиромашни („главни спонзор је био и остао родитељски цеп“), мада истиче помоћ коју имају и од Скупштине града (аутобуски превоз на такмичење, закуп Хале „Језеро“ приликом организације так-

ЗНАЊЕМ ОДУШЕВИЛИ И ЈАПАНСКОГ АМБАСАДОРА

ДЕО ТРЕНЕРСКОГ КАДРА

КЛУБ КАО РАСАДНИК ШАМПИОНА

Освајачи домаћих и међународних трофеја

У историји клуба медаље на домаћим и међународним такмичењима и првенствима (када су у питању и борбе и кате) освајали су: Милош Вуколић, Немања Бараћ, Никола Брковић, Лидија Николић, Душан Шкорић, Никола Кастратовић, Ђорђе Сремчевић, Катарина Ђорђевић, Андријана Павићевић, Невена Томовић, Љубиша Рајковић, Урош Антонијевић...

Сем појединачних медаља и трофеја, у екипном саставу прваци државе за сениоре 2009. године у катама били су такмичари Карате клуба „Крагујевац“

Ђорђе Сремчевић, Душан Шкорић и Никола Кастратовић, док су исте године екипну титулу првака Србије у борбама освојили Никола Кастратовић, Никола Брковић и Душан Шкорић.

У осамнаестогодишњој историји клуба издвојило се троје такмичара: Катарина Ђорђевић (успешан студент

СЕНИОРСКИ ПРВАЦИ СРБИЈЕ У БОРБАМА 2009. ГОДИНЕ: КАСТРАТОВИЋ, БРКОВИЋ И ШКОРИЋ

медицине), Душан Шкорић (студент информатике) и Никола Кастратовић (студент медицине) који су одличја освајали у свим дисциплинама и били читав низ година најуниверзалнији и најуспешнији такмичари Карате клуба „Крагујевац“.

КАРАТИСТИ КЛУБА „КРАГУЈЕВАЦ“ СА ПОЧАСНИМ ПРЕДСЕДНИКОМ МИЛОРАДОМ ЧАВИЋЕМ

УВЕК НАЈМАСОВНИЈИ – НА ВЕЧЕРИМА БОРИЛАЧКИХ ВЕШТИНА

ЖИВОТИЈЕ МИЉОЈЧИЋ, МАРАТОНАЦ У ГОДИНАМА

гу све

Успех значи никада не одустати

мичења). Имали су и донацију – први прави татами за тренинге и борбе коју су добили од „Воке“, која је у њиховом раду препознала добар однос квантитета и квалитета.

Ипак, Кастратовић сматра да се код нас не вреднују резултати, већ је пресудна „близина касици“ и увек истиче да га боли неправда што људи у Београду, који су ближи изворима финансирања, добијају награде, станове, националне пензије, иако по резултатима нису „ни прићи“ каратистима из Крагујевца.

Од 2005. године раде са јасним планом и стратегијом да у свакој сезони стварају нове шампионе из сопственог омладинског погона и да увек буду међу најбоља три клуба на овим просторима у својој федерацији.

Најбољи са најмлађима

А за то је задужен шеф стручног штаба Стевица Јовановић, тренер и жива легенда крагујевачког каратеа, носилац црног појаса шести дан и човек који је у овом спорту 45 година, а као тренер тридесетак.

– Најважнија у клубу је масовност, онда сарадња и квалитетан стручни рад. Ми смо то обезбедили у свим категоријама, од почетничке до такмичарске селекције, а истина је да што је та основа шири и врх пирамиде, као мера успешности у овом послу, је виши, сматра Јовановић. Њему се као тренеру у раду прикључују млађе колеге Ненад Брковић, Душан Шкорић и Никола Кастартовић, покривајући све области тренинга до ката и борби.

Да би се база још више проширила, постоји озбиљна стратегија рада у предшколским установама – јер клуб за то има капацитете, па су некадашњи најбољи такмичари одређени да раде и као тренери са младима.

У клубу, осим Јовановића који је и судија међународног ранга, још троје њих су стекли судијске сертификате и то Душан Шкорић, интернационалног ранга (проглашен за најбољег судију у својој федерацији прошле године), Ненад Брковић, савезни судија и Сузана Бошковић, републички судија.

Иначе, тренер Јовановић има доктрину да је карате по својој поставци најприближнији српском патријархалном начину васпитања са својим витешким кодексом и баш због тога је толико близак и примамљив нашим људима.

Као посебно признање стручном раду у КК „Крагујевац“ Јовановић истиче припреме репрезентације које су у току и где су људи из федерације одредили да се старији пионири, млађи кадети и јуниори и јуниорке из осталих градова (Крушевац, Сокобања, Земун, Трстеник) припремају баш у њиховом клубу.

Сва тројица челних људи, наши саговорници, истичу да је основни циљ ове лепе крагујевачке спортске приче не само у такмичарском смислу, који наравно није занемарљив, већ и то што је око две хиљаде младих људи рекло одлучно не дроги, алкохолу, улици, бандама и насилничком понашању.

Искусни Јовановић истиче да је карате базичан спорт. Због тога што одлично развија моторику покрета и самоконтролу препоручљив је за бављење у свим узрастима. Он, не без поноса, истиче бројне некадашње ученике који су почели са каратеом, а касније се пронашли у другим спортовима и данас су изузетно успешни фудбалери, одбојкаши, кошаркаши, ватерполисти... А на почетку су били део „најлепше крагујевачке спортске приче“.

Зоран МИШИЋ

Некадашњи каратиста са сетом се присећа како није имао среће да освоји неку медаљу у спорту који је био његова „прва љубав“. Бронзом се „окитио“ тек у четрдесетим и то као атлетичар, реконвалесцент и рекреативац, у трци полумаратона у Нишу, а за неколико дана трчаће у Београду и свој први маратон

Вашаранац Животије Миљојчић у младости бавио се каратеом. Спортску каријеру започео је као десетогодишњак у Карате клубу „Младост“. До 25. године променио је неколико клубова, али је завршио као такмичар у Карате клуба „Раднички“, као борац средње категорије. Са сетом се присећа како није имао среће да освоји неку медаљу у спорту који је био његова „прва љубав“. Бронзом се „окитио“ тек у четрдесетим и то као атлетичар, реконвалесцент и рекреативац, у трци полумаратона у Нишу, у старосној категорији од 45 до 50 година.

Иначе, завршио је угоститељску школу, али ни ту није имао среће да дође до посла. Тврди, Крагујевац је у то време био „Мека за људе са стране“.

– Ми калдрмаши увек смо били по страни, запостављени од свог града, коментарише Животије.

Радио је да преживи и помогне мајци. Од четрнаесте године преко студенске задруге проналазио је тешке физичке послове – први код деда Мише на стоваришту испод кафана „Палигорић“. Са 18 година почиње сопствени бизнис. Продавао је папуче на улици, а затим почео да тргује возилима, иако је „Застава“ тада била у пуној снази. Данас ради у фирми „Дача експорт“ као увозник и дилер возила. Рано се оженио и то срећно. Има двоје деце, сина Марка и ћерку Милицу, и жену „која га воли и коју он је обожава“. Не изоставља из приче ни ташту која га, каже, цени и подржава!

Почео је као тридесетогодишњак да се рекреира по теретанама и во-

зи бицикл. Тежак пад га је у 35. години живота удаљио из спорта и две године није могао да хода, а камоли да потрчи. Десно колено је настрадало у паду са омиљеног двоточкаша. Ипак, управо тада је заправо почела његова тркачка каријера.

Да би „разрадио“ колено ишао је на бројне масаже, а по савету лекара почео да трчи ради опоравка и здравља. У теретани Хале „Језеро“ чуо је лепе приче о дружењу и атмосфери на Београдском маратону. „Наножио“ се. Трчање му је ишло и од ногу и срца, или судбине. Мотивисан да се докаже, пре четири године први пут одлази у Београд и истрчава свој први полумаратон у животу. Време лоше. Да истра пун круг требало му је скоро два сата – један час педесет минута.

– Много ми се свидео старт и атмосфера, јер су поред мене трчали људи од преко 70 година и инвалидна лица. Са пуно позитивне енергије и оптимизма улазили су у трку, прича Животије.

Њихов савет да никада не престане да се бави спортом, али и да не претерује, узео је као свој мото и применио га у својој борби за здравље и животни циљ. Тренира „само“ три пута недељно по стазама Шумарица. Трчи деонице од десет и петанаест километара, у зависности од такмичарског периода и атмосферских прилика.

– До сада сам седам пута истрчао стазу полумаратона, три пута Београдски, три пута „Савску трку ветра“ и „Нишки полумаратон“, на коме сам освојио своју прву медаљу и постигао завидно време од сат и тридесет пет минута, са поносом каже наш саговорник.

ТРЕЋИ НА ПОЛУМАРАТОНУ У НИШУ

НА БЕОГРАДСКОМ МАРАТОНУ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ СА БОРИСОМ ТАДИЋЕМ

ТРЕНИНГ ПО СТАЗАМА У ШУМАРИЦАМА

Ниш му је поред медаље донео аплаузе, захваљујући колеги Зорану Пантићу из Витковца. Шпринтерским финишом 200 метара пред циљем жртвовали су се за престиж и медаљу. Иако је ривал био десет метра испред, успео је да га до циља крајњим напором остави за исто толико. Ривалство је изродило велико пријатељство, али ће ипак поново одмерити снаге на наредном Београдском маратону.

– Иако сам га победио, схватио сам из његове животне приче да је он „победник трке“. Наиме, пре маратона успео је да са 125 килограма скине килажу на 75 правилном исхраном, вежбањем и наравно трчањем. Победио је све нас и све лоше у свом животу, искрено хвали свог колегу Жиле.

Сваку трку Жика је истрчао брже него претходну. Успеси и жар „уличних борби“ натерали су га да се ове године први пут опроба у најтежој атлетској дисциплини – маратону. Циљ је дефинисао. На Београдском маратону, који се одржава за неколико дана, трчаће на јужу трку.

Лани је као полумаратонац трчао је

раме уз раме и са тадашњим председником државе Борисом Тадићем.

Велике маратонске трке, прича, мора да поткрепи и потврди класом, а не пласманом, јер је учешће лимитирано постигнутим временем у таблицама пропозиција.

– Време у пролазу полумаратона је, на пример, на Њујоршком маратону два сата и двадесет минута, коментарише Жика.

Животну жељу да заврши ДИФ није могао да испуни због тешке материјалне ситуације. Ипак, живи спартански, као прави спортиста, мада попије чашу црвеног вина после ручка. Каже да не подноси дувански дим и храни се 80 посто исправно. Жуди да доживи непоновљиви доживљај, „старт трке са тридесет хиљада људи, који ће му видети леђа на циљу“. Нада се и да ће своју жељу, да истрчи најмасовнији маратон на планети који се сваке године одржава у Њујорку, једног дана испунити. Вољу и километре у ногама за то свакако има.

Милош ИГЊАТОВИЋ

КОЛЕГА МАРАТОНАЦ ЗОРАН ПАНТИЋ СВОЈЕВРЕМЕНО ЈЕ ИМАО 125 КИЛА, А ТРЧАЊЕМ КИЛАЖУ СВЕО НА 75

Озбиљна музика је формално решење, а „месо” је музика коју волим, објашњава Матовић и додаје да је музика као и сваки занат, а добар композитор је добар занатлија

Широј уметничкој јавности Марко Матовић представљен је познат као композитор филмске и позоришне музике. Зато је многе изненадио позив на књижевно вече, односно промоцију прве збирке песама овог младог уметника. Реч је о збирци „Путеви седог дечака”, а већ прве критике стручне јавности су позитивне.

Између осталог, у критикама стоји и да „у ова времена свакојаким оскудица и испоетизованих избувака и фушераја, овај рукопис, тихом хармоничношћу и доследном искреношћу, али и необичношћу слика и значења, делује као потпуно изненађење”.

Још једно изненађење стигло је и од медија. Наиме, Матовић је негде представљен као Београђанин, а негде као Крагујевчанин, што и не чуди када се зна да је рођен у Београду, да тренутно тамо живи и ствара, али да је цело детињство и део школовања провео у Крагујевцу.

Ако морам да се изјасним, онда сам Крагујевчанин. Овде ми је база и породица, почиње причу Матовић.

Крагујевчанин је постао сасвим случајно. Родитељи годинама нису могли да добију посао у струци, јурећи разне огласе, добијају намештење у Страгарима, у тамошњем Дому здравља. Убрзо након тога прелазе у Крагујевац.

И тако сам ја, са три године, постао Крагујевчанин, каже Марко Матовић.

Иначе, његови родитељи су познати лекари Мирјана и Зоран Матовић. Детињство је провео на Бубњу, где је завршио и Основну школу „Светозар Марковић”.

Моја најранија сећања о Крагујевцу везана су за Бубањ. Ту су настала и прва пријатељства. На Бубњу смо се делили на доњаке, којима сам и ја припадао, и горњаке. Честе туче, али и дубока пријатељства обележили су тај период мог живота. Такође, и наметнута чињеница да сам другачији. Бубањ је био радничко насеље, а ја сам одувек био „оптуживан” да сам докторско дете - то ме је дуго пратило и касније кроз живот, каже наш саговорник.

То му није била предност у друштву, али јесте за каснији живот.

Одрасти у кући професора и доктора не значи увек одрасти у

МАРКО МАТОВИЋ, КОМПОЗИТОР И ПЕСНИК

Тражио се и нашао

кући интелектуалаца. Сећам се да су се моји знали посвађати око једне Јесејинове песме, а та расправа би потрајала до дубоко у ноћ. То је једна од ствари која ми се дубоко урезала и коју сам касније покушавао да пратим.

Исто тако, родитељи су му веома рано купили гитару и на неки начин наметнули музику као битан део одрастања.

Моја прва сећања су везана за оца који са кумом Звонком Осречким седи и слуша цез на грамофону. Ја би се прикрао и на гитари покушавао да импровизујем, присећа се Матовић.

Кућа му је била пуна инструмената, а од родитеља је бомбардован уметношћу - поезијом и музиком. Са три године слушао је Битлсе, Дорсе, Стонсе, Флојд...

То је музика која је битно утицала на њега, иако и сам признаје да са три године није могао ни да разуму ту музику.

Дакле, како је музика била саставни део мог одрастања било је потпуно логично да упишем Музичку школу, паралелно са основном, наставља Матовић.

Ту је стекао прва музичка знања, а како сам каже, све је текло глатко до петог разреда.

Имао сам интерни час, пети основне, време кад нисте у пубертету, а нисте више ни дечак. Моцарт Ф-дур, соната - час код Радмиле Пауновић Штајн. Вежбао сам данима, а када сам изашао да свирам пред публиком, пукла ме је огромна трема, у пола наступа блокада. Стајем, престао сам да свирам, а сви гледају у мене и ћуте. Видим професорку како прави гримасе и даје ми до знања да наставим.

Настављам, али не свирам по нотама. Све само личи на Моцарта, али ни један тачна нота. Сутрадан су ме прозвали Моцарт Матовић. Касније сам то почео да користим - знао сам да не морам све да свирам када могу да импровизујем, каже Матовић.

У том периоду почиње да га интересује све друго осим школе. Касније је открио и тврди рок - „Експлоитид”, „Тој долс”, панк и ОИ панк.

Почео сам да презирем озбиљну музику, а Музичка школа ми је била притисак.

Зато сам са неколико пријатеља направио бенд „Плава крв” и ушли смо у гаражу. Све то ме опчињило. Били смо убеђени да ћемо постати велике звезде. Сећам се прве ги-

таријаде у Великој Плани - мени је све то изгледало као Вудсток.

А сваки испит у школи је био Бах, па етида, а онда импровизација, рок, Влатко Стефановски. Занимљиво је да су професори имали и те како разумевања, за такве испаде.

А онда следи мала матура, уписује Другу гимназију и средњу Музичку. И наравно, одустаје од музике. То је период почетка деведесетих и ратова.

Музику наравно не напуштам, али сам одбијао било какво формално образовање, појашњава Матовић.

А онда долази и крај гимназије. Сви имају планове, неки и петогодишње, а Марко баш никакве.

Још увек сам одрастао и улазио у дубље значење музике. Ту је почело и прво искакање у цез.

Музичку школу и полагао испите.

На крају је успео да упише академију и то као трећи на листи. Сваке године се прима само двоје, а евентуално ако неко задовољи критеријуме буде примљен као трећи.

Тек када је уписао Академију, 1998. године, почиње његово образовање класичног музичара. За време студија открива и електронску музику, а онда се све зауставља, почиње бомбардовање, Академија не функционише, студенти отказују станове, а професори напуштају земљу. Ситуације се нормализовала тек 2000. године, а онда долази и 5. октобар.

Тада коначно постајем и композитор. На испиту радим композицију „Мали арктик за гудачки оркестар” - то је моја прва битна композиција. Први пут сам осетио

Друштво се на крају школе распадало, а ја сам се удаљавао од људи. Подвесно сам тражио повратак у класику, а да тога нисам био ни свестан. Без планова за своју будућност помоћ, наравно, тражим од својих родитеља. Излазим са идејом да желим да упишем Композицију. А поставља се питање како без завршене музичке - пада договор да ћу покушати да завршим Музичку за 12 месеци.

Професор Срђан Хофман пристао је да га прими на консултације на Академији. У Београд одлази без нота, али је професор имао велико разумевање за њега, подршку и веру да је талентован.

Тих годину дана је било веома стресно - устајао је у пет ујутру и кретао првим аутобусом за Београд - цео дан проводио је на Академији, а потом увече одлазио у

сампоуздање и схватио чиме желим да се бавим.

Озбиљна музика је формално решење, а „месо” је музика коју волим, објашњава Матовић и додаје да је музика као и сваки занат, а добар композитор је добар занатлија.

Након завршене Академије радио је музику за представе „Лажа и паралажа”, „Контумац”, „Ромео и Јулија”, за филм „Ринге Раја”, али и десетак кратких филмова, као и велики број реклама. Тренутно ради као фри лансер.

Понекад радите и оно што не волите. Нисам у ситуацију да могу да бирам послове, једноставно новац мора да се заради, па сам зато почео да пишем песме, последњи глас који човек може да дигне, закључује Матовић.

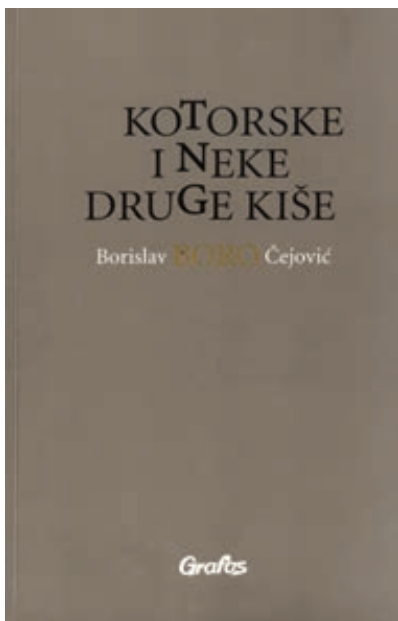
Мирослав ЧЕР

НОВЕ КЊИГЕ

Врхунци и понори, љубави

После сијасет објављених књига из домена правних наука, професор и некадашњи декан Правног факултета у Крагујевцу, Борислав Боро Чејовић (1941), објавио је, у издању Графоса са Цетиња, своју прву песничку књигу - „Которске и неке друге кише”. На промоцији у Центру за неговање традиционалне културе „Абрашевић” о књизи су надахнуто и са мером говорили књижевник Зоран Петровић и директор Центра Жика Ранковић, бивши ауторови студенти.

„Которске и неке друге кише” је књига о љубави, њеним миомирисима и миоиздасима. Чак и онда када љубавној тематици песник није наклоњен, као што је то делимично у песми „Несусрет”: // Од када шебе срећош, / сјално ме неке кише љаће, / а руке - бродоломници, / никако у луку да се враће //... И онда, по мало ворхоловски: (...) // Прошло је мојих десет минута. / Вријеме је да се руке / у луку враће / кад већ не моју да се нађу / боље је да се коначно скраће //... Од прве

(наведене) до последње песме („Заборав”) ова књига је непоправљиви љубавни ламент. Али са екстазама и екстатичношћу свељудског напора да се укроти или исказе „Тоталитет љубавног, заноса и усхићења”, ако је то уопште могуће. При таквој оријентацији стварају се „новорођенчади бола”, а песник Чејовић се самоприморав да се у поетским егзегезама најсуптилнијег људског осећања успиње или спушта до врхова или понора искренности. Због тога ми ова збирка и изгледа као „коначна љубавна рекапитулација”, подвлачење црте на рабашу пребогатог животног и љубавног (заробљеничког и/или заводничког) искуства.

Збирка има пет циклуса који су идејно и смисаоно вешто и доследно укомпоновани у целину, која, опет, у пренешеном значењу наговештава и целину, заокружен циклуси самог песничког живљења, боље рећи - љубавног живота: од првог, уводног, меланхоличног

и сетног „Те кише никако да престану”, до завршног, болног, реминисцентног и, готово, станковићевски жалног, са вишезначном симболичношћу у називу - „На путу ка цркви” (// Ех кад би, / бар мало, / још једном, / шај бол мојао да се враће. //) Овај рукопис припада оним поетским творевинама које паралелно баштине риму и бланкверс, неримовани стих, стим што у „Кишама”, ипак, благу предност имају римоване форме. Употреба риме поред уобичајених звучних и ритмичких акцентација, у Чејовићевом поетском поступку често се чини као „случајном”, као да је нузпродукт песничке потребе за украшавањем-поигравањем, волшебношћу, обешчањством, што свакако говори у прилог завидном умећу. Чак и кад „строжије римује” риме му изгледају „свакодневно”, једноставне, никад вишесложне (3-5 слогова), ненаметљиве. Овакву врсту „економичности”, што би реко Киш, песник преноси и на значењско-језички план, те отуда се ова поезија чини питком, лако схватљивом и памтљивом. Посебну „драж” и врсту аутентичности, мада ја нисам присталица „Црногорског језика”, чини јекавски на коме је књига написана.

Осврт заслужује и изглед „Киша”. Урађен у минималистичком, сведеном маниру са графемским решењима на корицама, која су доведена до нивоа знака или логоа, као и ауторски и књижни блок (осим преградних страна), уз отмен избор употребљених боја - лепо су дело Драгане Вујовић.

Свеукупно, „Которске и неке друге кише” је књига због које могу да кажем: штета што Борислав Чејовић није раније објављивао! Овакав првенац немају ни много штедрије песничке средине. Он заслужује исцрпнију и дубљу анализу него што је ова, скраћена, пред вама.

Р. ШАРЕНАЦ

ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ ДИМИТРИЈА НИКОЛАЈЕВИЋА

Животни опус стаменог песника

У едицији „Шум времена” београдске издавачке куће „Апостроф” објављене су изабране песме Димитрија Николајевића. Избор из свих 25 Николајевићевих песничких збирки сачинио је Душан Стојковић који је и аутор предговора а уредник издања је Срба Игњатовић

Познати и признати крагујевачки и српски песник Димитрије Николајевић, као што је и ред, добио је недавно и издање својих изабраних песама. Књига, која представља избор из свих, досадашњих 25 објављених збирки Николајевићевих песама објављена је у библиотеци „Шум времена” београдског издавача „Апостроф” а избор песама и одличан и детаљан предговор овом издању сачинио је Душан Стојковић док је уредник књиге „Изабраних песама” Срба Игњатовић.

По Стојковићу, Димитрије Николајевић припада „резервној генерацији” (термин Свете Лукића) српског песничтва.

„Крајње је време да се при критичком процењивању оствареног и естетички вредног изврши нужна децентрализација нашег поетског простора. Београд није, и не може бити, једина српска лирска престоница. Песнички епифанси, осим њега су и Нови Сад, и Крагујевца, и Ниш, и многи мањи градови”, закључује у свом уводном излагању Стојковић, побројавши као значајне песничке топониме још и места попут: Краљево, Сомбора, Крушевца, Врбаса, Чачка, Пожеге, Неготина, Књажевца, Пожаревца, Смедерева, Зајечара и Сврљига.

За Стојковића Николајевић је „стамени песник” који је готово на самим почецима свога песничког пронашао и запосео своје место унутар наше поезије.

„Током наредних година његов песнички поступак, 'модел' његовог певања, није се много мењао. Само је песма 'сазрела', постајала језгровитија и приметно, мудрија”, сматра аутор поговора нагласивши да су наслови Николајевићевих збирки „реалистички”: „Предели”, „Удес”, „Искон”, „Песничка школа”, „„Вртлог”, „Жртвеник”... али и метафорички и симболички као код књига: „Ватре сна”, „Бесовски пукови”, „Доброте југа”, „Обале у висинама”, „Једна вода” или „нешто између” као у случају издања: „Тренутак и птице”, „Земље, пожари”, „Иза недоступа”...

Ипак, по њему у сваком од ових уметничких и поетских облика изражавања сама Николајевићева поезија је дубоко укоренења у традицију али и увек, истовремено сасвим отворена према новом.

„Велико је версификационо умеће Димитрија Николајевића. Оно открива склоност ка благом експериментисању и доказ је досегнуте песничке зрелости”, каже Стојковић, додајући да је та зрелост досегнута било да је реч о ауторској љубавној, описној, родољубивој или мисаоној поезији.

Такође, аутору поговора није промакла и, веома успешна и зрела, заокружена црноуморна Николајевићева поетска црта попут поенте у сјајној песми „Умре Тисав” („Да није жив/ни мрт-тав не верује.”) из збирке „Такав живот”

објављене 2002. године.

По њему песник је од самих почетака свога певања храбро заронио у матерњи језик износећи на светлост дана избунарене (макар потенцијалне) неологозиме а у исти мах, поново и наново је откривао неке давно заборављене или потпуно скрајнуте речи.

„Разноликост, лепота, симболичност и дубина синтагми и песничких слика постали су одавно препознатљив знак овог песника”, закључује Душан Стојковић.

Песник Димитрије Николајевић рођен је у Београду 1935. године. Живи у Крагујевцу. Објавио је 25 књига поезије и приредио издање „Пут је круг” – зборник песама крагујевачких песника са коментарима а успешно се бави и књижевном критиком. Уредник је часописа за књижевност, уметност и културу „Липар”. Заступљен је са песмама у више антологија и зборника југословенске и српске поезије а песме су му превеђене на више страних језика.

Између осталог добитник је Златне значке КПЗ-а, Ђурђевданске награде града Крагујевца а 2008. године добио је Повељу Удружења књижевника Србије за животно дело.

Књига „Изабране песме” Димитрија Николајевића илустрована је радовима академске сликарке, песникове ћерке, Татјане Николајевић Веселинов из њеног ликовног опуса „Легенда о Акиони”.

З. МИШИЋ

ДАНИ ИТАЛИЈАНСКЕ КУЛТУРЕ

Филмови о Аквилеји

У наставку манифестације „Дани италијанске културе” крагујевачка публика биће у прилици да погледа два филма редитеља Ђорђа Грегорија. Наиме, у петак, 12. априла, у „Кутији шибица” СКЦ-а, од 18 часова, на репертоару ће најпре бити остварење „Вид сведочанства о прошлости”.

Овај документарни филм описује Национални археолошки музеј Аквилеје, један од најважнијих музеја Италије. Аквилеја, римска колонија основана 181. пре нове ере, а своју важност и своје богатство дуговала географској позицији која је од ње начинила главну везу трговинских путева између запада и истока Медитерана, земаља са друге стране Алпа и Јадранског мора. У 18. веку фурлански каноник Бандоменико Бертоли, пасионирани антиквар, почиње да сакупља и прави колекцију епиграфа и проналазака који извиру из земље. Године 1882. Енрико Мајоника, први директор музеја, организује структуру која добија назив Caesareum Museum Aquileiense.

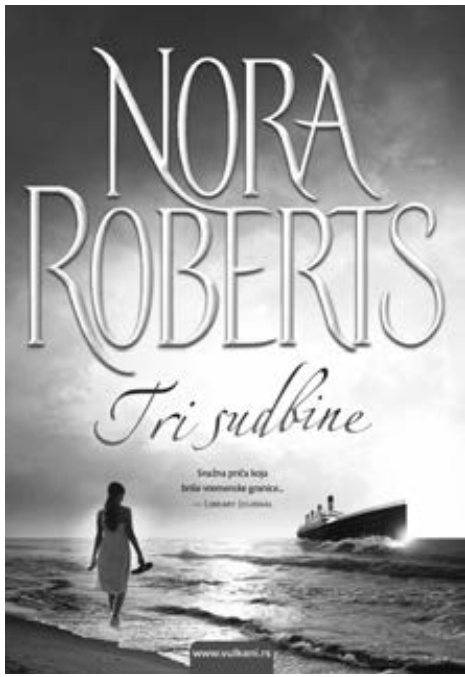
Данас, Национални археолошки музеј Аквилеје заузима веома важно место међу музејима Италије, зато што посетници могу да виде не само изложбене сале него и магацине где се чувају и где су поређани по категоријама материјали нађени захваљујући сталним археолошким ископинама. Реч је о огромној археолошкој баштини, чије истраживање још није завршено.

Проналасци и рушевине Аквилеје представљају најстарије корене заједничке италијанске историје, оне су вид сећања на прошлост која нам помаже да спознамо садашњост.

Потом ће бити приказан и филм „Кромацио из Аквилеје - на раскршћу народа и религија”, прича о бискупу Кромацију, једној је од најважнијих личности источних и западних хришћанских цркава у 4. веку нове ере. Овај документарни филм Ђорђа Грегорија прати причу Кромација који је живео у тешком времену политичких, религиозних и друштвених тензија када се Римско царство сукобљавало са новим народима који су навирали на његове источне границе. Аквилеја има улогу тврђаве која се налази наспрам Алпа и служи као одбрана италијанског полуострва. Кромацио, рођен у Аквилеји 345. године, постаје десети бискуп у граду 388. године и наставља оно што је 50. године нове ере започео Ермакора, оснивач цркве у Аквилеји који је 70. године нове ере мучен заједно са својим ћаконом Фортунатом. Под Кромацијевим бискупством аквилејска црква почиње да ради на ширењу хришћанства нарочито у централно-дунавској европској регији. Управо почевши са Кромацијем, бискупи Аквилеје, који од 6. века добијају титулу патријарха, стварају највећу провинцију на хришћанском Западу и дају живот новој култури која настаје из сусрета неолатинске цивилизације са немачким и словенским светом.

„ВУЛКАН ИЗДАВАШТВО” НАГРАЂУЈЕ

Игра мачке и миша

Два најбржа читаоца „Крагујевачких” биће и овог петка у прилици да својој библиотеци додају занимљив наслов „Вулкан издаваштва”. Потребно је да у петак, 12. априла, позовете 034 333 111, после 10 часова и добићете књигу „Три судбине”, ауторке Норе Робертс. Добитници ће своје књиге моћи да преузму у књижари „Вулкан” у Рода центру.

Овај роман говори о љубави и страсти, похлепи и освети, а издавач га најављује као напету игру мачке и миша.

Три сребрне статуе грчких богиња сан су сваког колекционара: изузетно су драгоцене појединачно, а непроцењиво вредне као трио. Постоји и легенда по којој ће власник, када их

сакупи све три, добити моћ да контролише сопствену судбину. Када је 1915. године немачка подморница потопила Лузитанију, ситни лопов Феликс Гринфилд био је усред краће једне од ових статуица из бродске кабине прве класе. Гринфилд је један од ретких путника који је преживео бродолом и због тога је дао себи реч да ће се променити и постати бољи човек.

Сада, много година касније, статуа је украдена од три Феликса потомка: Малакаја, Гидеона и Ребеке Саливан. Решени да је пронађу, они ће поћи у потрагу која ће их одвести на пут око света, од сликовитих предела Ирске до Хелсинкија, Прага и Њујорка и приморати да се боре са једном бескрупулозном, амбициозном женом која неће презати ни од чега да оствари свој циљ.

РАДИОНИЦА СТРИПА,
ИЛУСТРАЦИЈЕ
И СЛИКАРСТВА

Оловком и пером, а не мотком и боксером

Удружење „Свет стрипа”, група „Зид” и Прва крагујевачка гимназија организоваће у суботу, 13. априла у Првој гимназији радионицу стрипа, илустрације и сликарства. Радионица ће трајати од подне до четири сата по подне и њено похађање за све учеснике је бесплатно.

Крагујевачке стрипације позивају све заинтересоване да узму учешће у радионици на којој ће осим нових знања из ових области, добити одговоре када почињу школе стрипа и сликарства и који су услови за похађање тих школа. Радионицу стрипа и илустрације води ће Драган Савић, а радионицу сликарства Данијела Рупић и Јана Даниловић.

Због све учесталијих случајева насиља у крагујевачким школама, слоган радионице гласи: „Изрази се оловком и пером, а не мотком и боксером!”.

Почетак радионице је тачно у подне.

„ЛАГУНА” НАГРАЂУЈЕ

Случај Трбосека

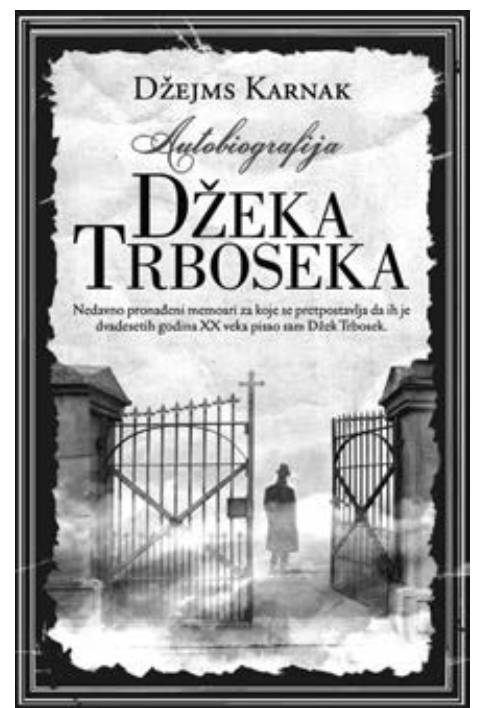
Два читаоца „Крагујевачких”, добиће књигу „Аутобиографија Џека Трбосека”, Џејмс Карнак, а потребно је да у петак, 4. априла, позовете 333 111, после 11 часова ујутру. Добитници ће своје књиге моћи да преузму у књижари „Делфи” у пешачкој зони.

Име аутора ових мемоара је Џејмс Вилоби Карнак и они се завршавају непосредно пред његову смрт, обухватајући читав његов живот, укључујући и неколико кратких месеци 1888. године када је постао убица кога ће поколења памтити као злогласног Трбосека.

Циљ ове књиге је да нас упозна са новим осумњиченим за грозна убиства почињена 1888. у Вајтчепелу. Она садржи информације које, чини се, нису могле бити изведене из тадашњих новинских извештаја или било које друге публикације, а описи Тотенхема из седамдесетих година деветнаестог века, посета представама Џекил и Хајд и компликоване географије Вајтчепела из 1888. дати су невероватно прецизно. Изнет је и уверљив мотив који је Џејмса натерао да постане убица Џек, као и разлог за то да престане да убија. С обзиром на то да писац познаје детаље случаја непознате јавности тог доба, могло би се закључити како то заиста јесте аутобиографија Џека Трбосека.

На крају је на читаоцу да закључи верује ли у то да је мистерија коначно разрешена, али чак и ако он ипак реши да је ова приповест измишљотина, посредни је ипак једна од најранијих прозних обрада Трбосековог случаја.

Сплетом околности Алан Хикен, власник и управник Музеја телевизије, радија и играчака у селу Монтаклтут у Сомерсету, 2007. године дошао је у посед дневничких забелешки Џејмса Карнака.

Пише Лела Вујошевић, социолог

ОБРАЗОВАЊЕ ЖЕНА У КРАГУЈЕВЦУ ДО ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

Дуго су женска деца била неравноправна

Србија је све до краја Другог светског рата морала да се бори са високом стопом неписмености. Нарочито је изразита била разлика у нивоу писмености између мушког и женског становништва, као и између градског и сеоског подручја. Опште низак степен писмености у Србији у другој половини 18. века осликава и запис Вука Караџића: „У хиљаду душа није било писмена човека, а да се само кнезови и кметови, већ и трговци у селима па и многи варошани рачунају у грах и кукурузе, своје рачуне резују у рабош“. О потреби школовања женске деце говорио је још Доситеј Обрадовић у „Писму љубезном Харалампвију“ штампаном у Лајпцигу 1783. и, између осталог, је закључио: „Нек се не узда један народ до века к просветијенија разума доћи, у којему жене у простоти и варварству опстају“. Док је био на функцији министра просвете, Доситеј ипак није предузео конкретне иницијативе за омогућавање школовања женској деци, можда због позних година и ослабљеног здравља или услед друштвених околности условљених пропању устанка.

У низу критеријума за поделу друштва на традиционална и модерна, организација образовног система која чини образовање доступним женама једна је од основних константи процеса модернизације. Зато се обновом српске државе као кнежевине (1833) у јавни живот удела тема школовања женске деце, да би се то коначно, први пут у Србији, озваничило 1844. године у првом Школском закону Кнежевине Србије. Ипак, женске школе нису отворене ни након промене законске регулативе и девојчице се нису могле школовати заједно са децом, без обзира до којег су разреда стигле.

■ Јелисавета Обреновић – прва описмењена

Школа је у Крагујевцу постојала још за време аустријске окупације, у периоду 1724-5. године, и у њој је као учитељ службовао Петар Нинковић, свештеник. У време Првог српског устанка, 1805. године, отворена је школа која је радила до 1813. и у њој су се школовала само мушка деца. По завршетку Другог српског устанка, кнез Милош Обреновић у Крагујевцу оснива школу која се, по записима немачког путописца Ота Пирха, налазила поред Кнежевог конака. Ову школу је похађала и кнежева кћи Јелисавета, а учили су се буквар, часослов, псалтир, катихизис, словенска граматика и аритметика.

Сматра се да је прва писмена Крагујевчанка и једна од првих писмених жена у Србији била Јелисавета – Савка Обреновић (1814-1848), друга ћерка Милоша Обре-

новића. Она је од 1822. похађала школу у Крагујевцу и учила је италијански. Током детињства у Крагујевцу је неко време провела и Анка Обреновић (1821-1868), једна од првих српских списатељица. Била је ћерка Томаније и Јеврема Обреновића, најмлађег брата кнеза Милоша. Јеврем је имао напредна схватања и његов конак био је стециште учених људи оног времена. Јевремову децу је васпитавао и подучавао Димитрије Тирол (1793-1857), културни и јавни радник, који је Анку не само описменио, већ ју је научио да свира клавир и улио јој интересовање за учење страних језика. Тако је Анка као дванаестогодишњакиња у првој од две књиге (алманаха) „Забавника“, које су изашле у Крагујевцу 1834. и 1835, објавила преводе „Елеоноре Шеврејке“ и „Огледало супружеске љубави и верности“. Уредник крагујевачког издања алманаха из 1834, Димитрије Давидовић хвали младу списатељку која је рођена „у среди Србије“ и која „дванајсту своју годину навршује“ и изражава наду да ће она, ако се и даље буде бавила књижевношћу, престижи „оне две три србске списатељице, које су досад браћи нашој у Австрији понешто писале“.

Уредбом о женским школама из 1846. године девојчицама је било омогућено шестогодишње школовање и оне су, за разлику од дечака, поред општеобразовних предмета, училе и вештине ручног рада, певања, лепог понашања... Обавезно шестогодишње школовање за сву децу, мушку и женску, уведено је 1882/83. године. Тим законом је и у мушким и у женским основним школама било прописано учење истих предмета: Веронаука, Српски језик са словенским читањем, Земљопис, Историја српска и општа, Рачун и геометријски облици, Певање црквено и световно и Гимнастика. Међутим, неколико година касније (1897) обавезно школовање за девојчице смањено је на четири године.

Гимназије су постојале само у највећим градовима. Према подацима из 1900. од 3.596 ученика, колико је похађало државне гимназије у Србији, било је свега 98 девојчица.

Високо образовање се могло стећи на Великој школи која је основана у Београду 1863. и састојала се од Филозофског, Техничког и Правног факултета. Девојкама је још 1870. године било дозвољено ванредно студирање, а прве редовне студенткиње уписане су у Великој школи у периоду 1887-1891. годи-

АНКА ОБРЕНОВИЋ, ЈЕДНА ОД ПРВИХ СРПСКИХ СПИСАТЕЉИЦА

не. По завршетку Велике школе, мали број најталентованијих студената добијао је стипендије за студије на угледним универзитетима у Француској, Аустро-угарској, Немачкој, Швајцарској, Енглеској и Русији. Од 1882. први пут се као државни питомци на студије у иностранство шаљу и девојке, најчешће у Швајцарску, јер је она била међу првим земљама на чијим су универзитетима студирале жене.

■ Женска основна школа

Када је у другој половини 19. века Србију захватио талас оснивања значајних културних, просветних и правних институција, у Крагујевцу је 1865. подигнута школска зграда у којој су се школовала искључиво женска деца. Зато је добила име „Женска основна школа“ и налазила се на месту данашњег Дома пензионера. У наредном периоду у тој школи било је дозвољено школовање и мушкој деци, па је променила назив у „Горња основна школа“ јер се налазила у горњем делу тадашње вароши.

Према подацима из 1874. године, Женска основна школа имала је 216 ученица у четири разреда. Управитељ је био Милоје Петровић. Због великог броја ученица, први разред био је подељен на два одељења, па је просечно у одељењу било више од 40 ученица. У почетку су оне имале засебне разреде, али су касније формирана мешовита одељења. Повећан пријем девојака у школе имао је за последицу и запошљавање наставница. У

периоду 1873-1898. у списку наставног кадра помиње се осам учитељица: Милица Јовановићева (српски језик, рачун, познавање човека), Савка Железовска (рачун, земљопис, женски рад), Емилија Димићева (немачки језик, земљопис), Марија Поповићева (познавање човека, ботаника, српски језик, зоологија), Зорка Видићева (женски рад), Косара Солдатовићева (историја Срба, земљопис, геометријско цртање), Јулијана Исаковићева (Вељковићка) (женски рад) и Јулијана Суботићева (женски рад). Интересантно је да у периоду, од 1900. до 1914. међу наставним кадром Мушке гимназије није било ниједне жене.

Школски одбори су у више наврата (1877, 1881) захтевали од Министарства отварање Више женске школе, али то није одобрено. Министар је наложио да се ученице првог разреда Гимназије одвоје у треће одељење са две учитељице, али да остану у саставу Гимназије и под надзором њеног директора. У наставном градиву за ученице су били најзаступљенији часови ручног рада.

Када је министар просвете 1880. посетио Крагујевац, запазио је велики број женске деце у нижим редима гимназије (око 30), па му је крагујевачка општина изнела потребу за отварањем школе за њих. Министар је дао обећање да ће то решити, али обећање није испунио. Пошто је потреба за отварањем средње женске школе у којој би ученице могле да наставе школовање била све израженија, од 1883. женска основна школа добила је пети, а касније и шести разред. Школске 1884/85. у наредни разред уписано је цело одељење ученица четвртог разреда, њих 10, и то: Даринка Јанковићева, Зорка Марковићева, Зорка Милићевићева, Лепосава Ђорђевићева, Лепосава Пејићева, Миленија Ђорђевићева, Милица Поповићева, Милица Секулићева, Софија Вујићева и Стана Херманова. Од ових ученица осам се оопределило за учитељски позив, а две су постале професорке. Значи, све девојчице које су до 1900. похађа-

ле гимназију у Крагујевцу радиле су као просветне раднице. Временом, ова школа се развијала, па је 1887. године добила још једну зграду са шест учионица, две канцеларије и две просторије за послужитеље.

Шесторазредна основна прерасла је у Вишу женску школу 17. новембра 1891. и то је била друга виша школа у Краљевини Србији за образовање и васпитање женске деце. Велике заслуге за почетак њеног рада има директор Мушке гимназије Сима Живковић, који се годинама упорно залагао за њено отварање. Он је постао и њен први директор, а после Живковића управница је, у кратком мандату, била Круна Аћимовић, прва жена у Србији која је положила професорски испит 1893. године.

■ Виша женска школа

Школа је имала шест разреда, после чега је полагао учитељски испит, који је оспособљавао ученице за посао учитељица у основним школама. Ова школа је сматрана за нижу гимназију, а вредније ученице настављале су школовање у Гимназији. Школске власти биле су строже према женској деци и од 1897. њима није било дозвољено да понављају ниједан разред. У једном новинском обавештењу наводи се да је неколико ученица Више женске школе отпуштено због одласка на „кромпир-балове“ („Потпора“, 11. јануар 1896). Од 1896. школа је радила у новој згради саграђеној средствима фондације капетана Милована Гушића, а 1900. године добија назив „по првој кнегињи српској у обновљеној Србији: Виша женска школа кнегиње Љубице.“

Статус Више женске школе је, према законодавству с краја 19. века, у стручном смислу био неодређен јер није био усмерен за стицање конкретног стручног звања. Зато се из ње 1903. издвојило одељење женске учитељске школе, популарно названо Девојачки институт. Према извештају Михајла Илића, школског надзорника из 1903. године, у Горњој основној школи била је смештена Грађанска школа коју је из свог буџета финансирала Крагујевачка општина, а један разред Горње основне школе био је смештен у Карађорђевој улици, у кући коју је школи завештао трговац Тодор К. Чомић. Од 1904. школа користи кућу - завештање Милеве и Јосифа Бркића, која се и данас налази у крагујевачкој Главној улици, у којој су се налазили једно одељење забавишта и станови за неколико послужитељских породица.

Школске 1910/11. у шест одељења Више женске школе школовале су се 323 ученице, а у четири одељења Женске учитељске школе 115. Нису сачувани потпуни подаци, али постоји податак да је у Женској гимназији 1913/14. било укупно 354 ученице. Скоро половину кадра у Вишој женској школи чиниле су учитељице. Њихов професионални статус био је несигуран, а услови рада много тежи него њихових колега, па су многе од њих напуштале службу.

Законом о народним школама из 1898. учитељица која се уда за неучитеља губила је службу. Такође, сматрало се да оне у процесу наставе не могу да буду успешне као мушкарци који су завршили учитељске школе, па је уведена пракса да учитељице примају мању плату од учитеља. Законом о народним школама из 1904. уклоњене су неке дискриминаторске одредбе према учитељицама, али су оне наставиле да се примењују у пракси. Тек је измена закона о средњим школама из 1912. женама било дозвољено полагање професорског испита, па су оне, макар у просветној струци, постале формално изједначене са мушкарцима. После Првог светског рата, више женске школе нису нашле своје место у новом систему организације школа, па су престале да постоје 1918. године.

Настава више се

У ЖЕНСКОЈ ГИМНАЗИЈИ 1913/14. БИЛО ЈЕ 354 УЧЕНИЦЕ

ШУМАДИЈСКЕ ПРИЧЕ

Властимир Јаџличкић

Бело прање

Била је риђокоса, то беше за наше прилике необично, тако да сам прилично лако прешао преко њене прилично велике диоптрије и ниског раста. Уосталом, ни сам по висини нисам спадао у тип кошаркашког центра. Како је то с њом почело? Чини ми се, грудвањем. Или сам јој помогао да, по пољедици, сиђе низ стрме степенице правног факултета. Отпратио сам је до студенског града, испитао за генералије, рекла ми је да је родом из неког села код Трстеника и да једва чека приспеће пролећа, када се њено друштвање окуља у природи, где ноћу пале велике ватре. Из чега сам схватио да је вештица. Касније ће се то потврдити великом сатанистичком афером која је погодила мали Трстеник. Сатанисте је предводио извесни Тома и ја сам претпоставио да је то онај Тома који је Нађа, по њеном признању, скинуо јунф. Али, о томе касније.

Одвек сам помало веровао у то, а сада веру потврди и емпирија: вештице су у телу прилично боголике. Тако и Нађа. Кад се, најзад, скинула до пола, побожно сам зинуо, заслепљен белином која је, ту и тамо, нарочито од пупка навише, била испрскана мрљама заводљивих младежа. Позвао сам је да дође код мене у посету и она је, зачудо, дошла. Пошто је моја соба у то време била преграђена шифоњером - до пола моја, од пола сестрина, њен долазак је повољно утицао на моје родитеље, у смислу освешћивања. Мајка је, наине, дигла дреку да моја млађа сестра више не може да ради и спава у соби у коју ја доводим девојке. Тако сам освојио целу собу само за себе, сестра је прешла у мању, такозвану "девојачку".

Нађина посета се завршила нежним додиривањима. Мени је, док сам љубио њене малешне груди, потекла пљувачка на уста, па ми је она нежно рекла:

- Балавко!

Нежна, бела кожа, фини, меки додири, а затим чврсти стисак, до слатког бола: то је једина добра ствар коју сатанисти могу да учине за вас.

Но, нешто ми се код Нађе није свиђало. Не могу да објасним шта је то. Можда исувише велика уста из којих је пала скоро рачваст, скоро змијски језик. Можда несвеснична немоћ с којим ми се бацала у загрљај. Не знам шта, нешто ми се код ње, ипак, није допадало.

Написао сам једну песму за њу под називом "Рушна пјесан риђокосој", после чега се она толико загрејала за мене да је, по сваку цену, хтела да ме задржи, иако је на песму имала озбиљних примедби.

*Сви смо инокосни као њесан ова,
сви ишћемо жудње тубийнишћиво знано
и сћишћемо сестре меснашћих бокова
док им смех подајни зри у нама сћрано.*

Мислио сам да ће се наљутити на онај "смех податни", или зато што он у нама "зри стране", чиме сам, у ствари, признао да према њој не гајим, како то кажу бољи писци од мене, "дубока осећања". Међутим, она се наљутила због тога што је зovem сестром.

- Нисам ти ја сестра, говно хришћанско! - рекла је тако нежно да сам чак и реч "говно" примио као комплимент.

Моја сексуална искуства пре ње су била, углавном, трауматична, а ни са њом, на почетку, није испало најбоље. Отишао сам код ње у посету, у стан на четвртом спрату студентског дома. Појавио сам се поподне, по договору. Ушао сам без куцања, јер су врата била отшкринута. Кад сам схватио да је тек изашла из купатила и да је у пењоару, још нисам знао шта ће се догодити, али одмах ми је пало на памет да је уместо мене могао да уђе било ко са *динушом пашком*.

Приметио сам одсечан покрет главе којим је истерала колегиницу из собе (делиле су, разуме се, ту једну собу). Колегиница је савила реп и изашла - то су била њихова увежбана женска домућивања,

вероватно су већ доводиле момке и у тим, како би рекли славни писци, "интимним тренуцима", желеде да с њима буду насамо. Чим је цимерка замакла иза врата, Нађа скиде свој пењоар и откри ми своју боголику. До тада сам је видео голу само до пола. Сатанизам на страну, беше то женче и по. Имао сам проблема до тада непознате ми природе. Нисам, наине, умео да прецизно утрефим тамо где је требало. Ипак ми је то било својеврсно ватрено крштење, ипак сам, пре тога, по ћошковицама једино *ваћарио девојчурке*. Неко време је трпела моје батргање по себи, а онда рекла:

- Полако, боли ме!

И док није узела ствар у своје руке - ништа од сласти. Ја сам се, потом, храбро држао. Али, моја мушка шовинистичка, балканска природа (јер сам се, по питању женске физиологије већ детаљно обавестио из разних уџбеника, од оних универзитетских до порно-стрипова) није могла дуго да се суздржи и ја сам је, петнаестак минута касније, док смо се одмарали од слатког посла, питао:

- Ко ти је био први?
- Зар је то важно?
- Не зановетам. Питам онако, успут.
- Тома.
- Кад?
- У трећем гимназије.

Пошто све оне лагуцају, било је то, дакле, у седмом или осмом разреду основне, најдаље у првом гимназије, кад је из свог гуравог села кренула у град на школовање. Што ће рећи да сатанисти из Трстеника не губе време као прилично *јебемљива сорџа*. Нађу сам, сутрадан увече, извео у град на пиће, са својим другаром Димом који је тада радио у штампарији. Дима нас је, као и увек, удвигио својим причама о потлачености радничке класе. Једва смо чекали да заврши тираду, да нам, као човек с платом, плати пиће, па да замакнемо за први ћошак, у први мрак.

Потом смо се, нас двоје, сваке вечери са-стајали у Горњем парку и клацкали се на скоро свим клупама изнад којих су нас гледали кипови народних хероја. Памтио бих те "наше ноћи" (како би рекли велики писци), не само по влази и склиској путености њених сношајних покрета, него и по томе што ми се гузица пречесто ледила од хладних дрвених пречага које су надкриљивале још хладнији бетон парковских клупа. А још кад скочи из све снаге на мене, који седим као кип, тур ми се скоро залепи за дрво, чини се остаће ми на клупама као вечни траг (што рекли антологички песници) парче коже, и то са оба гуза одједном. Тако се гине за вечност, уосталом. Свако уживање кошта. И живео сам, тако, песнички, од сношаја до сношаја, а да уопште нисам приметио на себи, што рекао онај култни песник, промене.

Али, једног јутра, у купатилу, имао сам шта да видим.

Главић сав у тачкицама, црвеним.

Захватила ме паника.

Отрчао сам брже-боље код дерматолога, а овај је рекао, и не погледавши болесно место:

- Црвене тачкице? Дечко, да се не лажемо, ја немам обичај да заваравам пацијенте узалудним надањима: твој случај је за венерично!

Одем кући, истог трена осетивши шта је многе велике песнике натерало на самоубилачки чин. На тој тачки смо се, дакле, примакли истини! Нисам имао куд: одем, згурен, упреподобљен, и на венерично. Прими ме један чикица педесетих година.

- Шта је било, момчино?

Нисам знао шта да одговорим, али он је већ по мојој киселој фази све разумео:

- Није ваљда *шриша*? Је л капље?
- Не знам... Не капље.
- Дај да видимо шта је то.
- И ја се први пут нађох у *небраном трожу*.
- Како то мислите?
- Лепо. Извади и заврни.
- Морам ли?

- Па како друкче да видим о чему је реч? По *ишћукиној зайовестии*, ја извадих полни на друштвени орган.

Наже се он преко стола, натуче цвикере, зину и издужи фацу:

- Мораћемо то да исечемо.

- Молим?

Он подиже други и трећи прст с десне руке, начини од њих маказе и - отфикари део ваздуха. Осетих болове у доњем стомаку, можда и зато јер је, уз начињени покрет, сласно узвикнуо:

- Цап!

Брзо навукох панталоне и окренух се с мером да бежим из канцеларије. Али, доктор се насмеја:

- Куд бежиш? Шалио сам се. Ништа страшно. *Груја шест*.

- Молим?

- Секрет. Догађа се. *Бело прање*. Је ли то стална партнерка, или си закачио успут?

- Каква су то питања - зацрвенех се ја.

- Стручно-научна - рече он, не гледајући ме.

- Она је, знате, једна веома фина девојка. Дobar студент и...

- Аха... У реду, у реду... Питам да ли да ти препишем целу тубу или да то намажемо два-три пута, па мир. Дакле, целу тубу? У реду... Мажи изјутра и увече, па ће све бити како треба.

Али, ја сам излетео као фурија, сигуран да са Нађом из Трстеника више ништа не желим да имам. Није могла да схвати зашто с њом желим да прекинем, шта се то међу нама променило. Слала ми је поруке писамцима, штиткала у студентским гужвама за бонове и на предавањима, јурила ме и, изгледа, чак мало и патила неко време, а кад је схватила да од мене више нема користи, препустила ме варљивој вечности заборавља.

Месец-два дана касније спазих је, окренуту ми леђима, у универзитетској библиотеци: уредно седи за својим, због гужве унапред резервисаним столом. Уз њу - неки брадоња. Прођох поред ње, намерно, да ме спаси - не јавља ми се. Прича с брадоњом који се нагао над њом као да ће је прождрати, док му се она обећавајуће смеши, ко зна, можда и намерно, због мене. Е, мислим се, пријатељу, ускоро ћеш сазнати шта је то *бело прање*. Нађем испред факултета једног клинца, Циганчића, докоњака. Слушај, велим, таква и таква ствар. Хоћеш да зарадиш петобанку? Одведем га до библиотеке и покажем му прстом на брадоњу. Да одеш код оног брадоње, кажем, али да му не кажеш ко ти је дао паре. Оде он, а кад се врати, ја му тутнух паре за сладолед.

После чујем на факултету прича Нађин друг Пофа.

- Седео Нађин момак Брка у библиотеци, учио, кад му приђе неко Циганче. Прилази и каже:

- Дobar дан.
- Шта је, мали?
- Реко ми један чика да те нешто питам.
- Питај.
- Реко ми да те питам знаш ли шта је *бело прање*?
- Не знам.
- Е, ускоро ћеш да сазнаш!
- И побеже.

Нема шта, зарадио Цига паре. Нађа је била - не добар, него изванредан студент. Завршила је студије у року, чак ма-

ло и пре рока, и после тога је никада нисам видео. А кад сам, много година касније, срео једног заједничког, мог и њеног познаника, случајно споменуо смо и њено име.

- Нећеш веровати - рече он, не имајући појма за Нађино и моје негдашње пријатељство. - Удала се два дана пошто је дипломирала. А дечка је упознала недељу-две пре дипломирања. Сад са њим живи у Ужицу. Имају двоје деце, а она је већ постала судиница.

Било ми је драго то да чујем. Али бих, ипак, да сам Ужичанин, припазио да уочи Валпургине ноћи не шврљам по раскршћима.

Туба се подразумева.

Тајна

Дођете у године када на све што вам неко, било кад, било где, каже - имате причу у одговор. Тада знате да сте остарили: толико дуго сте на земљи, да вам се све већ исподобаћало и није остало ништа друго до наравоученије.

Пријатељи, живот је постао прича.

Новчић

Једном приликом деда из џепа извади цвоњак. Да ли римски, да ли грчки, толико ћелав и излизан да се није могло препознати из ког века и од које државе потиче. Нашао га у неком блату, стрпао у џеп гуњчета и новчић је тамо остао. Ко зна, можда је деда походио музеје да би га продао, или да би се распитао за његову вредност. Можда су му тамо рекли да је вредан, али су га потценили и он није хтео да га прода. Све је чекао, чекао, кад ће му вредност нарасти, али онда је отишао код нумизматичара, а овај му отворио очи да је новчић, додуше, стар, антички, али да је толико излизан да не вреди пишива боба. Потом га је деда вратио у џеп и новчић остаде закопан за сва времена, тамо у џепу гуња који се, као што је познато, никад не пере, за то нема потребе, гуњ и није гуњ ако се не носи сваки дан и ако није неуништив.

Тако је испало да је деда држао новчић у џепу, не данима, не месецима, чак не ни годинама - него деценијама. А данас - извадио га из џепа и разговара с њим, седећи на дрвљанику. Леп дан, са дрвљаника видиш пола Гледића - може ти се шта хоћеш, немоли да разговараш с неживим тварима.

Окреће, кобрља точкати цвоњак између палца и кажипрста, па ће му прекорно рећи: - Да сам ти наплаћивао превоз, макар банку дневно - сад бих био милионер.

И завитла га, с презрењем, у оближњи свињац.

Пертле

Обувам се на тераси. Ваља ићи опет на посао.

- Чуј - вели жена, из дневне собе - да ми даш сто хиљада евра, па да решим све проблеме у животу.

- Само да вежем пертле.

megabelt OR

8h до 19h радно време

SVE VRSTE REMENJA (Optibelt, Borovo, Good Year, Sava, Unibelt...) klasično klinasto remenje, nazubljeno, polu-V P1/P2 remenje, transportno remenje, sintetičko remenje, zupčasto remenje, varijatorsko remenje, šestougaono remenje, okruglo remenje, extremultusi...

SVE VRSTE GUMA (Michelin, BF Goodrich, Tigar, Kleber, Continental, Barum, ...) Ulja, auto delovi i autokozmetika...

Telefon 325-236

САТИРА

БАЛКАНСКИ ПРИРУЧНИК

Основно правило кретања

Сваки следећи корак је значајан јер може бити одлучујући. Једино што таквом кораку обавезно претходи раскорак.

Спортски значај намештајки

Па шта ако су утакмице намештене! Ми редовно побеђујемо!

Пример одлива мозгова

Ствари обично, пре или касније, долазе на своје место осим када је у питању одлив мозгова. То је пример како се ствари успешно решавају одлазећи на туђе место!

Добра страна упознавања

Ако баш желите да упознате себе учините то тако да спознате себе с неке боље стране. Да не останете самоме себи у лошој успомени.

Рачунајте на себе

Не тражимо ми да нас држава части, али не мора баш да живи искључиво на наш рачун!

Значај правог тренутка

Имали смо среће! Налетели смо на измишљеног непријатеља коме су баш тада требали измишљени пријатељи!

Позиција перспективног престопа

На сваком старту преступ је врло перспективна позиција. Ако вас не ухвате!

- Језик ми је бржи од памети. Није требало ово да вам кажем.
- Цела плата нам иде на храну. Стварно смо незасити.
- Ваша прича не пије воду. Пије нам крв.
- Идемо главом кроз зид. То је наша бојева муниција!
- У борби на живот и смрт

Александар ЧОТРИЋ

одлучиће наш страдалачки менталитет.

- Рат нас никада не заобилази што је главни адут наше туристичке понуде.

Урош ПАПЕШ

- Европском јату припада и наша сиња кукавица.
- Ведре и облаче, а ни у родном месту не знају каква је клима.

Ивко МИХАЛЛОВИЋ

Спреман сам да дам живот за отаџбину, али у писаној форми!

Ивко МИХАЛЛОВИЋ

Карикатура: Горан МИЛЕНКОВИЋ

Наши радници се до посла возе авионом... На Зеланд, у Канаду...

Page ЈОВАНОВИЋ

Мистерија територијалног интегритета

Још увек само нагађамо колика је територија наше земље. Чак има људи који тврде да је за нас најбоље кад не знамо на чему смо!

Предизборна навлакуша

Предизборна обећања су увек иста и право је чудо како се гро бирача редовно упеца на њих. То је зато што је међу њима највише голих и босих, а они су најподеснији да се навуку!

Дани без датума

Ово су дани у очекивању датума. Дакле, ако добијемо датум биће то велики ветар у леђа онима који су на коленима!

Из испитног приговора

А ви, професоре, изгледа да уопште не умете да убодете неко питање на које бих ја могао да вам одговорим.

Форумско запажање

Многи су на Бизнис форуму замерили што Србији недостаје пословна атмосфера. Да, понављају више незапосленој сиротињи!

Раша ПАПЕШ

Дајте нам датум почетка преговора са ЕУ, па смо после мирни сто година!

Александар ЧОТРИЋ

ПРЕФЕРАНС

Резултати градске лиге

презиме и име и надимак	Укупно	
	Бод	Супе
Раденковић Ненад Буђони	41,5	4526
Цветковић Небојша Цвеле	39	3530
Ђорђевић Раде Ђерка	35,5	2720
Станић Радован Рака	35,5	2414
Данас Иван Грк	34	2648
Ђорђевић Саша	33,5	2254
Богдановић Мирослав Крапа	33	1968
Јовановић Драган Дуца	33	820
Туцаковић Бранко Туца	32,5	804
Марковић Мирко Професор	30,5	1194
Вујисић Данило Дача	30,5	876
Милојевић Ненад Неца	30,5	-1282
Ђорђевић Зоран	29,5	773
Николић Небојша Ушке	29	-1182
Живковић Стефан	28,5	-130
Мартиновић Милорад Мића	28,5	-546
Николић Србислав Срба	26,5	-510
Симић Милисав Миша	26	1112
Везмар Предраг	26	-342
Андрић Дејан	26	-1114
Николић Драган Муша	25,5	-1710
Весовић Миодраг Веса	24,5	-1996
Кумбуровић Јован Баћа	23,5	-1512
Васиљевић Зоран Гуки	23	-2152
Миленковић Жикица	22,5	-1428
Петровић Милован - Мика	21,5	-522
Лазаревић Славољуб Лаза	21	-544
Ивановић Горан Чича	18	-3218
Алексић Миленко Мика	16,5	-1650
Гајић Марко	14	-2532

Нема места у душевним болницама. Срећа да још примају у ријалити програме!

Слободан СИМИЋ

кragујевачке

МАРКЕТИНГ

Телефони
333-111
333-116

Разнода

ОДВАЛЕ

ШАБАН ШАУЛИЋ, певач:
- На мојим концертима нема ко није био из државног врха. Воле људи да запевају.

МИЛУТИН МРКОЊИЋ, министар саобраћаја:
- Ђилас не треба да претрчава ауто-пут, јер он је важан за Београд и не бих волео да страда.

ВЕСНА ПЕШИЋ, политичарка:
- Министарка енергетике Зорана Марковић носи вештачке трепавице, додуше не увек, па ми делује као „Кицмонгла”. То је старинска реч, а односи се на жену која се јако дотерује.

МИЛИЦА ПАВЛОВИЋ, певачица, једна од „звезда Гранда”:
- Драго ми је што неки таблоиди сматрају да сам једна од најлепших девојака на естради и да ниједан колега не може да ми одоли.

ЈЕЛЕНА КАРЛЕУША, певачица:
- Као неко ко је узор младима, делима ћу показати како се помаже овој земљи и њеним институцијама. Оне који су пљачкали ову државу, а себе називају некаквим јавним личностима, треба поставити у хладне ходнике заборавом.

АНА ГРУБИН, екс Михајловски, водитељка:
- Све ове године размишљамо колико је посао којим се бавим, у ствари, бесмислен.

СРЂАН ДРАГОЈЕВИЋ, филмски режисер:
- Одрасли људи воле ордење као деца играчке. Наш председник има и много важније дужности и изазове, али претпостављам да му је ова улога Деда Мраза једна од пријатнијих.

СЕРГЕЈ ТРИФУНОВИЋ, глумац:
- Надам се да Атеље 212 неће пропасти, али смо се исто тако надали да неће ни Југославија, па је пропала у рекордно брзом року.

ЗУМ
Милош Игњатовић

Кад је лепо одело, није важно каква је глава

Срећан рад, мајстори!

Ово је била права шоферска редаљка

Крагујевачки „Аеродром” само на графиту има авион

Срећно пролеће, клинци!

Градско веће, на основу Одлуке бр. 501-109 /13-В од 4.04.2013. године расписује

КОНКУРС

за пријаву пројеката удружења у области заштите животне средине и одрживог развоја са седиштем на територији града Крагујевца

Позивају се удружења у области заштите животне средине и одрживог развоја, са седиштем на територији града Крагујевца, да поднесу пријаве пројеката, у циљу избора удружења којима ће бити додељене дотације за њихову реализацију из буџета града Крагујевца у укупном износу од:

- 2.600.000,00 динара.

Једно удружење може конкурисати са једним пројектом у висини до 150.000,00 динара.

Право подношења пријаве имају удружења која своју делатност обављају у области заштите животне средине и одрживог развоја, а испуњавају следеће услове:

- да су регистрована са седиштем на територији града Крагујевца;
- да својим активностима подстичу, усмеравају и јачају свест о значају заштите животне средине и одрживог развоја на територији града Крагујевца;
- да је програм рада за 2013. годину усвојен од стране надлежног органа удружења и да је истим предвиђена активност достављеним пројектом;
- да су оправдали средства из буџета Града за 2012. годину уколико су им била одобрена за Програм рада или пројекат.

Предмет конкурса је додела финансијских средстава ради реализације пројеката у 2013. години, који ће промовисати заштиту животне средине и одрживи развој и конкретне активности у области заштите природних вредности, очувања и унапређења биодиверзитета, подизања свести јавности и програма едукације у области заштите животне средине и одрживог развоја на територији града Крагујевца.

Пројекти треба да допринесе развијању еколошке свести и ширењу знања о потреби заштите животне средине (еколошке школе и кампови, семинари, скупови, издаваштво, промотивне активности и слично) или да имају за циљ да допринесе решавању конкретног еколошког проблема кроз једнократне акције и кампање (акције уређења простора, озелењавање и слично).

Образац пријаве и Смернице за подносиоце пријава могу се преузети са Web Site-а града Крагујевца www.kragujevac.rs или у Градској управи за послове локалне самоуправе и опште управе, Секретаријат за грађевинарство, урбанизам и заштиту животне средине, III спрат, канцеларија број 326, Трг Слободе 3, Крагујевац.

Рок за подношење пријава пројеката је 15 дана од дана објављивања конкурса у средствима јавног информисања.

Дана 4. априла 2013. године донета је:

ОДЛУКА

о заказивању редовне седнице затвореног акционарског друштва

Г.П. ПОЛЕТ А.Д. у Аранђеловцу, која ће се одржати дана 26. априла 2013. године са почетком у 14 часова.

ДНЕВНИ РЕД

1. Усвајање записника са претходне седнице.
2. Пословање за период (годишњи рачун), од 01. 01. 2012. до 31.12.2012.
3. Проблематика пословања друштва

Удружење Крагујевчана и пријатеља Крагујевца у Београду уз организациону и финансијску подршку Града Крагујевца организује

„Дане Крагујевца у Београду“

са следећим програмом:

1. „Мића и пријатељи“ -изложба карикатура најпознатијих српских и карикатуриста из читавог света, из приватне колекције Милете Миће Милорадовића, карикатуристе из Крагујевца. (од 28.03 до 25.04 у изложбеном простору Центра Крагујевац у Београду)
2. „Крагујевачко вече“ -вечера са културно-забавним програмом у знак обележавања петнаесте годишњице од оснивања Удружења. Ресторан Дома Војске Србије, 12.04. од 20 часова (резервације и куповина карте у Удружењу у холу Ресторана)
3. „Освајање Јужног пола на скијама 2012“ – презентација сећања, фото и видео записа Драгана Јововића, алпинисте, првог човека са Балкана, Србије и наравно Крагујевца, који је ставио заставу своје земље на најјужнију тачку планете. (Свечана сала ГО Стари Град, уторак 16.04. у 19 часова) Улаз слободан.
4. „Струне“ – концерт хора „Лицеум“ из Крагујевца који изводи песме словеначких аутора, који су живели или живе у Србији. Концерт се организује у сарадњи са Националним саветом словеначке националне мањине у Србији и Медија центром „Одбрана“, у свечаној сали Дома Војске Србије. (25.април са почетком у 19 часова). Улаз слободан.
5. Презентација програма обележавања 180-те годишњице Прве крагујевачке гимназије, најстарије Гимназије у Србији.

Светлост

Сагласно овлашћењима из чл. 41 д-41е. Закона о приватизацији („Службени гласник РС“, бр. 38/01, 18/03, 45/05 и 123/07) и Правилнику о поступању лица која обављају послове привременог заступника капитала и члана 13. Статута НИГ АД „Светлост“ – Крагујевац, дана 10.04.2013. године, доносим

ОДЛУКУ

о сазивању

Скупштине акционара друштва НИГ „Светлост“ – Крагујевац, која ће се одржати дана 26. 04. 2013. године, са почетком у 10 часова у Крагујевцу, улица Бранка Радичевића број 9, у просторијама друштва у приземљу. За седницу Скупштине акционара предлажем следећи:

Дневни ред

1. Избор председавајућег Скупштине акционара
2. Разређење и избор в.д. директора друштва
3. Разно

Привремени заступник капитала
Владан Радовић

PRISTUPAČNE CENE • GRUPNI POPUSTI • NAJBOLJI PREDAVAČI

fonetika
ŠKOLA STRANIH JEZIKA

034 360 426 | 063 181 314 2

Dragoslava Srejovića 2/3/17, Kragujevac
(preko puta Ultrazvuka) www.fonetika.rs

ENGLJSKI : NEMAČKI : ITALIJANSKI : FRANCUSKI
ŠPANSKI : RUSKI : JAPANSKI : SRPSKI

Дана 18. априла 2013. године навршавају се осам година од смрти наше

Гордане Петровић

Најдража Гоцо, твојим прераним одласком оставила си тугу и бол. Тешко је стегнути срце да не боли, душу да не пати, сузе да не теку.

Твоји: мајка Драгица и отац Мирослав

СЕЋАЊЕ

Милојевић Жарко

1998 – 2013.

Заувек са тобом у себи.

Твоје Ана и Мила

ТУЖНО СЕЋАЊЕ

Љиљана Димитријевић

12. 4. 1982 – 12. 4. 2013.

Постојиш и трајеш кроз најлепше успомене и наше болно сећање.

Твоја мајка Олга и сестра Мира са породицом

Дана 13. априла 2013. године у 13 сати на Палилулском гробљу у Крагујевцу даваћемо четрдесетодневни помен нашем драгом

**Драгану
Барјактаревевићу**

Мајка Милица, супруга Силвија, синови
Гојко и Филип

Мали огласи

МАТЕМАТИКА, механика, физика – сви узрасти. Часови у току школске године и припремна настав за упис у Математичку гимназију (СМ) и полагање мале матуре. Студенти (мај, јун). Пријемни (више и високе школе, факултети и војна академија – посебан програм). Велика матура. Такмичења. Тел:

034-360-202, 063-77-11-002, Арсић.

ОТКУПЉУЈЕМ, узимам старе ствари. rzo-ran@yahoo.com

ОДРИЧЕМ се ћерке Соврлић Оливере, удате Беслаћ и сина Соврлић Велибора, обоје из Крагујевца, без права на сву моју покретну и непокретну имовину. Соврлић Живица.

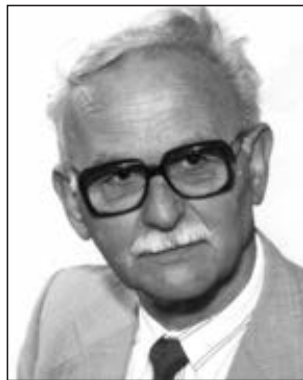
МАРКЕТИНГ
marketingkragujevacke.rs

телефони
333 111
333 116

Најмилији

**Владан
Васиљевић
Влада**

1932 – 2011.

Дана 16. априла 2011. си нас напустио. Од тада су прошле две године а ми остадосмо да тугујемо и патимо. Бол, туга и сузе не престају а како која година пролази бол и туга су све већи као и сузе. Био си велики ослонац сину, мени и унучици. Био си добар, племенит, зато те и жалимо и тугујемо за тобом.

*Тихо ноћи моје сунце спава
на глави му од бисера трана. А на трани ко да нешто бруји
што су мали сићушни славуји.*

Воле те син Ивица, супруга Гита и унучица Ањица

Дана 12. априла 2013. године навршава се тужних четрнаест година од преране смрти нашег драгог сина

Зорана Цветковића
из Вињишта

који трагично изгуби живот од НАТО алијансе у 20 години живота као редован војник а нас остави да вечно тугујемо.

Тога дана одржаћемо помен у 15 часова на гробљу у Вињишту.

Вечно ожалошћени
отац Драган и мајка Љубица

Дана 10. априла 2013. године навршава се 19 година од смрти нашег вољеног

**Станојевић
Милана
Босанца**
1994 – 2013.

Бол и туга се не пишу, већ се носе у срцу и души. Све што бисмо рекли мало је за оно што осећамо према теби.

Заувек ћеш остати у срцима нашим.

Твоји најмилији

Дана 13. априла 2013. године навршава се седам година од како је преминуо наш драги

Јеремић Томислав
2006 – 2013.

С љубављу, поносом и поштовањем чувамо успомену на тебе.

Супруга Љубинка, ћерке Снежана и Драгана, унучад Душан, Марко и Јелена, зетови Слободан и Радоје

У петак, 12. априла 2013. године, у 12 сати на Варошком гробљу даваћемо четрдесетодневни помен нашем драгом

**Митру
Алексићу**
1950 – 2013.

С неизмерном љубављу и поносом чувамо те у својим срцима, памтећи твоју племенитост, доброту и велико срце. Оставио си трагове који се не бришу, сећање које не бледи, доброту која се не заборавља. Хвала ти за сву љубав и радости које си нам даривао.

Твоји најмилији:
Олга, Тања, Тадија, Сузана и Анђела

Драган Барјактаревић

Деда ујко, прошло је тужних четрдесет дана од када си отишао на вечни пут.

Са пуно туге и бола свакодневно се сећамо дивних тренутака проведених са тобом, твоје доброте, племенитости, љубави и бриге за све нас.

Увек си каснио и ми смо те стрпљиво чекали а сада си превише пожурио.

Сестричина Ивана, зет Сима и унук Филип

Последњи поздрав

Милић Душанки
1935 – 2013.

Преминула је 3. априла а сахрањена 5. априла 2013. године на Варошком гробљу.

Ожалошћени: супруг Живојин, син Небојша, снаја Душица, унука Јелена, унук Милош и сестра Смиља

СКАНДИНАВКА

175	ИТАЛИЈАН, ТЕСТЕНИНА	ВРСТА КАФЕ	ПЕВАЧИЦА АЛИША			
МЕКАН						
СИТНИ РИМСКИ НОВЧИЊИ						
КАЗНЕНО-ПОПРАВНИ ЗАВОД						
АРАНЖЕ-ЛОВАЦ			ГЛЕДАТИ СЕ МЕЂУ-СОБНО			
РОМУЛОВ БРАТ, ОСНИВАЧ РИМА						
ЗОЉЕ		ВАРОШИЦА	ПОЊД		ОТИЋИ У ДРУГИ СТАН	ОБМАЊИ-ВАТИ
ПРАВИЛО, ПРОПИС		КОШАР-КАШКИ ТРЕНЕР СА СЛИКЕ	МАКЕДОН, ПЕВАЧИЦА ТАМАРА			
ИМПУЛС		ГРАДУ ТАНЗАНИЈИ ПЕРИФЕРНИ НЕРВНИ БЛОК (СКР.)				
	ГОЛМАН КОЈИ ПРАВИ ПАРАДЕ	АМПЕР				
ИМЕ ГЛУМИЦЕ ЛУАЛДИ						
	ВРСТА КЕКСА	ДОДАТАК ЈЕЗУ				
ЗАПАД		НАСЛАДА (МН.)				
		РИВАЛСТВО				
ПОВРШИНА (ЛАТ.)			КИКИНДА	УКРАСНИ ЦВЕТ, ТУЛИПАН	ОНО ШТО СЕ ИСТРЕСЕ	
ЧЕЛИЧНА ИНДУ-СТРИЈА		НАША НАЦИОНАЛНА МАЈИНА				
		МЕСТО НА ЦРЕСУ				
ЖЕНСКО ИМЕ, ИВОН			ЕКОНОМ-СКИ СЕКТОР	УЗАЛУД		
СИЛОМ (ПРИЛ.)					ТОНА	
					ОЈЕДЕНА МЕСТА	
	УРЕЂАЈ ЗА ЛОЦИРАЊЕ	КОРАЧ-НИЦА				
МИРОСЛАВ ОДМИЛА			ДАВНОЕ (ТУР.)	ШТАВЉЕНЕ ОВЧИЈЕ КОЖЕ		
АСТАТИН		ГРАНИЧНА ВРЕДНОСТ				
		ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА				
ОДСТУ-ПАЊЕ (ЛАТ.)						
БРАЊЕНИК						

ОСМОСМЕРКА

У осмосмерци пронађите појмове са списка. Неискоришћена слова дају коначно решење осмосмерке.

Ц	А	Р	А	Б	А	Ж	Е	Л	Е	З	Н	И	Ц	А	К	А
Ц	А	Н	А	Њ	А	Р	В	А	Њ	А	К	Ј	А	Г	А	Н
Б	Н	Ш	Ц	Д	А	У	Л	К	Е	Г	М	С	Т	Р	Т	И
Р	И	К	И	О	Н	К	А	И	Љ	И	И	К	Е	А	А	Р
А	Ц	И	Л	Р	А	К	Ј	Д	Ш	Т	Р	А	И	Т	Т	Т
Т	Р	Т	А	У	Р	К	К	А	И	А	Л	Л	С	Ј	С	С
А	Е	Е	К	Ч	Т	И	О	Р	М	Т	П	И	Т	Е	О	Л
Н	Т	Т	Ћ	А	К	К	У	Н	Т	О	У	О	А	Д	Т	А
А	Е	С	У	К	Е	Е	О	Л	В	Р	П	П	Ц	Н	И	Б
Ц	Р	Е	М	А	Л	Т	У	Р	Т	И	Р	И	К	О	Н	А
И	К	Н	А	П	Е	П	Ш	Л	М	И	К	У	С	У	О	Т
Н	О	А	К	Е	А	И	А	А	О	О	Л	Т	М	М	М	А
А	А	Д	Ч	Т	Н	А	Ј	Р	Б	Т	Р	Ј	Л	Љ	И	Ч
Р	З	У	А	А	Р	Њ	И	А	Е	В	А	А	И	Е	Л	К
О	В	К	В	Н	А	Т	З	З	Ц	М	А	С	Н	О	Ћ	А
Т	Р	Т	О	А	Е	Е	Е	Е	У							
А	Н	О	К	Т	Л	М	Х	Л	Ц							
Р	Д	И	С	О	К	О	О	Е	Е							
А	О	Н	Е	С	У	П	К	П	Л							
Н	В	И	Л	И	Н	О	О	К	О							

- АГИТАТОР
- АЛТРУИСТА
- АНЕСТЕТИК
- АРЕАЛ
- АТЕИСТА
- БАШТЕ
- БРАТАНАЦ
- ВИЛИНО ОКО
- ВЛАЈКО
- ВРАЊАНАЦ
- ЗАБОК
- ЗАОКРЕТ
- ЗВРНДОВ
- ДОРУЧАК
- ЖАБАРАЦ
- ЖЕЛЕЗНИЦА
- ЈЕДНОУМЉЕ
- КАЛИОПИ

- КАПЕТАН
- КАРЛИЦА
- КАТАПУЛТ
- КОНВИКТ
- КОРМОРАН
- КОХЕЗИЈА
- ЛЕСКОВАЧКА
- МУЊКАЛИЦА
- ЛИМОНИТ
- МАСНОЋА
- МЕЗЕТЛУК
- МИШЉЕЊЕ
- МЛИН
- НАГАЈКА
- НАРАТОР
- НИОТКУДА
- НУКЛЕАРНА
- ЕЛЕКТРАНА

- ОПОМЕНА
- ОРАНИЦА
- ОСТАТАК
- ОСТРВЦЕ
- ПЛЕУРИТИС
- ПОВРШИНА
- ПОЛУМАЈМУН
- ПОМАЈКА
- ПОМЕТЊА
- ПРИОРИТЕТ
- РАДИКАЛ
- СЛАБА ТАЧКА
- СТРИНА
- ТАНАТОС
- ТЕРЦИНА
- УЦЕЛО

РЕШЕЊА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

СКАНДИНАВКА: фрижидер, раритети, уди, идол, шогун, ри, кш, кепец, а, дора, а, горчати, одмерено, роан, ркм, ант, мило, тоникум, пирос, зе, ат, гулит, винарија, остригар.

АНАГРАМ: лева полутка.

БЕЛА УКРШТЕНИЦА: насести, ентитет, сао, ора, угломер, грађани, лари, н, амилаза, с, јаху, ина, аба, ци, ујак, азотара.

САЂЕ: силник, болтон, насред, инсект, собица, дечаца, кенеди, нација, зорица, декрет, јасика, парола, бергер, гистав, папрат, ресник, сварог, хараре, финале, гомила, махала, мелани, калина, алтман.

СУДОКУ: а) 841-297-563, 593-681-247, 627-453-198, 235-869-714, 476-312-859, 918-574-632, 182-936-475, 759-148-326, 364-725-981. б) 581-327-469, 673-984-125, 429-516-387, 836-249-751, 145-678-293, 792-135-846, 354-762-918, 267-891-534, 918-453-672. в) 439-657-182, 765-182-349, 281-493-567, 143-976-258, 527-318-694, 896-245-713, 614-729-835, 352-864-971, 978-531-426.

СУДОКУ

НИВО ТЕЖИНЕ: ●●●○ НИВО ТЕЖИНЕ ●●●●

		9	4	1			
2	1						
6		8	7				
					2		8 3
			1	4		9	
			5	3	7	6	
			8				
7	6						5
9				3			2

			3			2	
		5		8			6
3	9		1				5
			3	9	5		7
			4	1		6	
				7			
8		4	9				
						7	
	6			5			3

НЛС

2. КОЛО: Вукови - Дивљи Вепрови 41:14, Војводе - Плави Змајеви 23:12, Легионари - Пантери 20:34, Императори - Краљевске Круне одложено.

Вукови	2	2	0	78:14
Пантери	2	2	0	59:39
Војводе	1	1	0	23:12
Дивљи Вепрови	2	1	1	45:58
Императори	1	0	1	17:33
Плави Змајеви	2	0	2	31:48
Легионари	2	0	2	20:71
Краљевске Круне	0	0	0	0:0

3. КОЛО (20/21. 4): Дивљи Вепрови - Легионари, Краљевске Круне - Вукови, Плави Змајеви - Императори, Пантери - Војводе.

РВАЊЕ

Три одличја

КАДЕТИ и јуниори рвачког клуба Раднички, за викенд су освојили три медаље на Међународном првенству Београда.

Ђорђе Пешут је забележио најбољи резултат пласиравајући се на друго место, док су Данијел Ибраимовић и Игор Вујовић били трећи.

На овом масовном такмичењу учествовало је чак 306 рвача из осам земаља и 24 клубова Србије.

Медаља и позив

МИЛАНУ Тодоровићу, сениору "црвених", припала је златна медаља на прошлонедељном шампионату Србије у грчко-римском стилу у Суботици.

До највишег постоља дошао је после четири борбе у којима је био веома убедљив. То је био и један од разлога да на овом такмичењу добије позив репрезентације Србије за учешће на Међународном турниру у Хрватској, који ће се од 19. до 21. априла одржати у Поречу.

С. М. С.

БОКС

Успех у гостима

ПЕРСПЕКТИВНИ боксер Радничког Лазар Станојевић проглашен је за најбољег младог такмичара на међународном турниру „Лесковац опен 2013“ одржаног у суботу, на коме је учествовао преко сто такмичара из Србије и земаља из окружења.

Победе су забележили и његови клупски другови Никола Букелица и Немања Митровић у категорији младих, односно јуниора, док Стефан Јовановић није имао ривала.

М. М.

СКИЈАЊЕ

Солидно

РЕПРЕЗЕНТАТИВКА Србије и чланица Скијашког клуба Раднички Елите, Невена Игњатовић, на самом крају сезоне учествовала је на два ФИС такмичења у Швајцарској.

На програму је најпре био велеслалом у Зоолу, на коме је била 21. са 27,99 поена. После тога уследио је слалом у Замнауну, где је забележила 11. место, што јој је донело 26,63 бодова.

М. М.

АМЕРИЧКИ ФУДБАЛ

ВУКОВИ - ДИВЉИ ВЕПРОВИ 41:14

Немоћни на Ади

ОЧЕКИВАО се неизвестан дерби, а десила се убедљива победа домаћина - 41:14.

Наиме, помпезно најављиван сусрет већ деценију најбољих српских екипа, није донео ни трачак узбуђења. Предвођени извршним квотербеком Ленсом Кризином, Београђани су у првом полувремену сравнили са земљом гостујућу екипу, која није могла да пружи ни трунку отпора. Лошу партију имао је и „плејмејкер“ крагујевачке екипе Стен Бедел, те спаса од пораза није било.

Вепрови су нешто боље заиграли у другом делу, али тек у третку када су домаћи задовољили своје победничке амбиције. Резултат по деоницама био је 14:0, 13:0, 14:14, 0:0. Два тач дауна за госте постигао је Теј Меквеј на асистенције Стефана Стефановића уз два ПАТ-а Ружића.

Следи двонедељна пауза у шампионату Србије, а затим утакмице трећег кола, у коме наш састав по први пут у овој сезони игра на домаћем терену. Ривал ће им бити Легионари из Сремске Митровице.

ЦЕФ ЛИГА

Долазе Словенци

УТАКМИЦА другог кола Супер лиге Србије са Вуковима носила је двоструку тежину, јер се бодовала и за лигу ЦЕФЛ. Тако Вепрови сада у њој имају скор од по једне победе и пораза, пошто су у првом колу савладали Вукове у Будимпешти.

Наставак овог такмичења на програму је за викенд, а у Крагујевац долази бранилац титуле, тим Сребрних Соколова из Љубљане. Поред овог сусрета, у суботу се у Мађарској састају имена из тамошње престонице, Будимпеште и Београда.

М. М.

РУКОМЕТ

РАДНИЧКИ - ЈУГОВИЋ 22:20

Добро је, све боље

УЧЕСТАЛИМ победама у последњим колима, закључно са прошлонедељном у заосталом сусрету 20. кола против Југовића - 22:20 (13:10), рукометаши Радничког макли су се из опасне зоне, и сада чак претендују на горњи део суперлигашке табеле.

Није било превише проблема са Каћанима. „Црвени“ су држали добар ритам кроз целу утакмицу, рано направили неколико голова

ПРВА ФУТСАЛ ЛИГА СРБИЈЕ

14. КОЛО: Економац - Коперникус 7:1, Пирот - Врање 3:4, Марбо - Колубара 3:3, Смедерево - Танго Лиман 4:3, Наусус - Бечеј 6:1.

15. КОЛО: Наусус - Економац 1:6, Бечеј - Пирот 11:3, Танго Лиман - Марбо 2:4, Колубара - Коперникус, Врање - Смедерево.

Економац	15	13	1	1	85:28	40
Марбо	15	10	2	3	52:31	32
Наусус	15	10	0	5	50:46	30
Колубара	14	5	4	5	47:42	19
Бечеј	15	6	1	8	52:57	19
Коперникус	14	5	1	8	40:46	16
Смедерево	14	4	2	8	28:44	14
Пирот	15	4	2	9	31:61	14
Танго Лиман	15	3	4	8	55:59	13
Врање	14	3	3	8	33:59	12

16. КОЛО: Економац - Колубара, Коперникус - Танго Лиман, Марбо - Врање, Смедерево - Бечеј, Пирот - Наусус.

Нишлије су прве повеле, Економац је успео да поравна, успут промаши и неколико изгледних прилика, па је после првих 20 минута резултат био егал. Ипак, на почетку другог дела игре све је дошло на своје место, када су гости са два гола довољно одмакли.

- Тада су се домаћини отворили, што смо искористили и постигли још два поготка. Последњи, шести, резултат је игре Нишлија са играчем у терену уместо голмана - каже тренер "студената" Иван Божовић.

Иначе, током прошле недеље одиграно је и 14. коло, а наш тим био је успешнији на свом терену од још једног нишког састава, Коперникуса - 7:1.

Већ сутра, у петак, са почетком од 19 сати, Економац ће у хали "Језеро" угостити тим Колубаре.

ФУТСАЛ

ВИК НАИСУС - ЕКОНОМАЦ 1:6

Нишлијама 13 голова

ЈОШ једну бриљантну утакмицу одиграо је Економац, упркос томе што су се у Нишу, у дербију кола, састали са трећепласираном екипом првенства Наусусом, Крагујевчани су са пола тучета голова забележили 13. победу.

КУП СРБИЈЕ

Са Пазовом за полуфинале

Екипа Економаца истрала је синоћ четвртфиналну утакмицу фудбалског Купа Србије.

Жреб је хтео да се наш тим састане са амбициозним шрећелиштем, екипом Нове Пазове.

КУГЛАЊЕ

Поново у елити

ОД наредне сезоне куглаши Водовода поново ће играти у најквалитетнијем српском такмичењу - Супер лиги. То је резултат победе у последњем, 18. колу Српске лиге - Центар, али и кикса директног ривала, костоловачког Рудара.

Крагујевчани су у куглани Друге крагујевачке гимназије савладали Крајево са 6:2, чиме су, максималним учинком у другом делу сезоне, којег су комплетно одиграли пред својим навијачима, укњижили 12. победу и освојили прво место са 25 бодова. Једним више од поменутог Рудара.

Ето потврде, како смо и писали пре пар месеци, а што су и најављивали крагујевачки куглаши, да уз квалитетне услове и добри резултати. Што се нас тиче, све честитке за још један врхунски резултат спорта у Крагујевцу.

С. М. С.

разлике, а у другом полувремену предност увећали на чак седам погодака вишка (18:11). Потоњи период гости су искористили да умање пораз, неугрозивши при том ни на тренутак тријумф домаћина.

Успешан низ могуће је наставити, јер се за викенд опет игра у Крагујевцу, где на мегдан стиже костоловачки Рудар.

В. У. К.

(Ж) РАДНИЧКИ

(С) - РАДНИЧКИ (К) 24:26

Победнички ритам

НЕ стају рукометашице Радничког. Нову победу у првенству оствариле су на гостовању свилајанском имењаку - 26:24 (13:11), и тиме учврстиле трећу позицију на табели.

Мада, сусрет је био доста узбудљив. Нису се домаће лако предавале, у првом делу имале су и предност од 6:3, а у наставку успеле да сустигну „црвене“ код скорца 17:17. Међутим, пресудила је одлична партија нашег голмана Оливере Тошовић, која је одбранила у најкритичнијим моментима одвела свој тим у победу.

Следе дани одмора за Крагујевчанке, пошто су у наредном првенственом колу слободне.

В. У. К.

СУПЕР ЛИГА (Ж)

18. КОЛО: Раднички (С) - Раднички (К) 24:26, Књаз Милош - Зајечар 18:31, Миленијум - Науса 27:29, Раднички (Б) - Црвена звезда 25:39, Железничар - Макс спорт 23:24. Слободна је била Јагодина.

Зајечар	16	15	1	0	545:353	31
Јагодина	16	14	1	1	461:369	29
Раднички (К)	17	9	5	3	464:447	23
Миленијум	16	9	2	5	408:407	20
Макс спорт	16	7	3	6	384:387	17
Црвена звезда	16	7	1	8	463:450	15
Науса	16	7	0	9	456:460	14
Железничар	16	6	0	10	365:418	12
Књаз Милош	17	4	1	12	467:523	9
Раднички (С)	17	4	1	12	437:497	9
Раднички (Б)	17	0	1	16	471:610	1

19. КОЛО: Црвена звезда - Миленијум, Науса - Железничар, Јагодина - Раднички (Б), Раднички (С) - Књаз Милош, Макс спорт - Зајечар. Раднички (К) је слободан.

ОД ЧЕТВРТАКА ДО ЧЕТВРТАКА

П Е Т А К

ФУТСАЛ: Економац - Колубара (Лазаревац), хала „Језеро“ (19.00)

С У Б О Т А

АМЕРИЧКИ ФУДБАЛ: Дивљи Вепрови - Сребрни Соколови (Љубљана), сјадион „Бубањ“ (13.00)

ФУДБАЛ: Раднички - БСК (Борча), сјадион „Чика Дача“ (16.00)

КОШАРКА: Раднички - Војводина (Нови Сад), хала „Језеро“ (19.00)

У Т О Р А К

ОДБОЈКА (Ж): Раднички - Јединство (Сјара Пазова), сала ОШ „Стијанслав Сремчевић“ (20.00)

БИЦИКЛИЗАМ

Есад чува трон

БРАНИЛАЦ титуле првака Лиге Србије Есад Хасановић, возач Радничког, убедљиво је тријумфовао на "Великој награди Новог Сада", дугој 105 километара око Ковина, са временом од 2:39:19 и просечном брзином од 39,8 километара на час.

Од осталих такмичара тог клуба Небојша Јовановић је био четврти, Дејан Марић седми, Владимир Куваља 13, Горан Шмелцеровић 14, а Бојан Ђурђић 18.

До бодова у овој трци, иначе, дошао је још један Крагујевчанин, Ото Голубовић, члан БК Цикломанија, који се пласирао на 19. место.

Проба у Шенчур

НЕБОЈША Јовановић био је најбоље пласирани бициклиста "црвених" на друмској трци "Велика награда Шенчуре" у Словенији.

После 163 пређена километра, заузео је 58. место у изузетно јакој конкуренцији трке која се бодује за УЦИ Европски Тур, а рачуна се и у оквиру Купа Аустрије.

На овој трци, иначе, возили су и Есад Хасановић, Бојан Ђурђић, Горан Шмелцеровић и Владимир Куваља.

С. М. С.

СТРЕЉАШТВО

Златна Невена

ПЕТ медаља освојили су крагујевачки стрелци на првенству Србије за кадете и млађе јуниоре, прошле недеље у Младеновцу.

Најсјајнија припала је Невени Армуш, најбољој кадеткињи у дисциплини серијска ваздушна пушка са резултатом од 184 кругова. Тиме је допринела и освајању трећег места у истој конкуренцији екипи "Чика Мате", коју су још чинили Милица Милосављевић и Теодора Вукојевић.

Невена Армуш надметала се код млађих јуниорки, где је резултатом од 387 кругова заузела трећу позицију.

У мушкој конкуренцији "Чика Мате" је у дисциплини стандардна ваздушна пушка, категорији млађих јуниора, био најбољи тим са 1.717 кругова, а најистакнутији појединац Милош Ивановић, иначе други у појединачној конкуренцији. У екипу су били и Стеван Јовановић и Лазар Вукојевић.

С. М. С.

КОШАРКА

РАДНИЧКИ - МЕГА ВИЗУРА 69:77

Без правог лека
за Бобија

КРАГУЈЕВАЦ - Хала: „Језеро“. Гледалаца: 1.500. Судије: Нершковић (Краљево), Обркнежевић (Београд), Пецељ (Нови Сад). Резултат по четвртинама: 24:22, 10:18, 20:23, 15:14.

РАДНИЧКИ: Миљеновић, Синовић 4, Ђајин 10, Јовић 2, Марковић 2, Бирчевић 9, Борисов 7, Николић 17, Крстиновић, Мијашиновић 2, Вајић 16, Вуксановић.

МЕГА ВИЗУРА: Рељић, Крстић 3, Данџубић 3, Дрча 7, Аврамовић 1, Мицић 19, Луковић, Тијанић, Бакић 11, Бојић 4, Марјановић 29.

ТЕЖАК пораз доживео је Раднички у тренутку када се ни најмање није очекивало и када је најмање требало. После две стартне победе у Супер лиги ваљало је на домаћем терену материјализовати успех, али чета Муте Николића без разлога је потценила ривала и то им се вратило.

Осим увода, и вођства од 13:6 у петом минуту, све остало било је на најнижем могућем нивоу. Приступ, одбрана, нарочито напад били су као код српсколигашке, а не екипе са регионалним предзнаком. На то се надовезала бриљантна партија Бобана Марјановића, прошле сезоне центра Радничког, који је својом игром и кретањем утерао страх у кости и играчима и публици. Забележио је 29 поена, 15 скокова и четири „банане“ са индексом 38, али и овако бриљантна статистика није право мерило квалитета његове игре и доприноса победи своје екипе. Наиме, сигурношћу у нападу и кретањем у одбрани, заслужио је бар још 20 поена додатка, јер су најпре центри Радничког били онемогућени, а затим и спољни играчи који једноставно нису смели да уђу у рекет и одиграју било какву комбинацију. То је довело до „испуцавања“ споља, а тек тада долази до правог фијаска. „Ушле“ су само две од 28 покушаних тројки, што је довело до више него заслуженог пораза.

МЕТАЛАЦ - РАДНИЧКИ
91:93

Трагедија у најави

УТАКМИЦА пуна преокрета, са серијама добре игре оба тима, на крају је припала искуснијој екипи. Ваљевци, жељни јадраних надметања, оснажили су екипу довођењем Вранеша и Дашића, што их сврстава у озбиљне кандидате за једно од прва четири места. Победа на њиховом терену, прошле среде, велики је корак крагујевачког састава, јер се кроз Дворану спортова нико неће лако провући.

Раднички је водио на старту, али онда дозволио серију домаћих од 13:0, што је најпре донело резултатску неизвесност, а затим дуго лепу предност Ваљеваца, која се кретала чак до 61:48. Мало по мало Ђајин и другови прилазе том скору и преузимају га, а у финали се улази са 78:82. Пенал завршница припала је Радничком, а трагичар је био Дашић, који је на 89:91 промашио два слободна бацања.

М. М.

ОДБОЈКА

РАДНИЧКИ КРЕДИ
БАНКАТренинзи и
разговори

НЕДАВНО завршена сезона у Супер лиги не значи и престанак активности у крагујевачком лигашу. Екипа остаје на окупу до по-

ПРВА ЛИГА - Ж

На реду бараж Радничког за елиту

ОДБОЈКАШИЦЕ Радничког победом у последњем колу над имењакињама из Београда, „овериле“ су друго место и могућност да се у баражу изборе за суперлигашки статус. Резултат утакмице у „Станиславу“ био је 3:1, по сетовима 25:22, 25:20, 17:25, 25:21.

Победник такмичења и наредне сезоне члан елитног српског такмичења је Смеч 5, који ће последњи меч, уједно и градски дерби са Крагујем, одиграти током седмице. Велики успех крагујевачке женске одбојке, освајањем трећег места, заокружио је Крагуј.

Иначе, ривал Радничком у борби за Супер лигу је Јединство из Старе Пазове. Игра се у три добијене утакмице, по систему наизменичног домаћинства. Прва је у петак у Пазови, а наредне 16, односно 19. априла.

ЈУНИОРСКА
ПРВЕНСТВАДо и без државног
финала

ПОСЛЕ 22 одиграна кола завршено је овогодишње такмичење у Јуниорској лиги Србије. Представник Крагујевца, Кошаркашки клуб Раднички, није поновио прошлогодишњи успех пласманом на фајнал ејт. Скором од шест победа и 16 пораза остварен је пласман на девето место, једно испод „црте“.

Међутим, њихове колегинице из истог табора, освајањем регионалне лиге, стигле су до финалног турнира. Пут до Сокобање, где ће се од 18. до 21. априла играти за првака Србије, водио их је преко локалног ривала, Шумадије, коју су победиле у последњем колу.

М. М. - В. У. К.

ПРВА „А“ ЛИГА - Ж

Црвене на крају
- осме...

КОШАРКАШИЦЕ Радничког заузеле су осмо место у плеј оф такмичењу, пошто су прошле недеље и у Крагујевцу, у реванш утакмици, поражене од Вршанки резултатом 77:55 (прва утакмица 68:54).

Упркос неуспеху, једно име свакако треба издвојити, а то је Николина Милић. Најбоља играчица сусрета, и то убедљиво, која је за свој тим постигла чак 29 кошева. Уз то, имала је чак 12 скокова, од чега осам у нападу, уз шта је забележила и три блокаде. Фантастичан учинак, заиста.

Тако су Крагујевчанке ову сезону завршиле на осмом месту, рачунајући пет клубова из Међурегионалне женске лиге и 12 из Прве А лиге.

...А Шумадинке
одмах до њих

ДРУГИ крагујевачки представник у овом рангу такмичења, Шумадија, буквално се прошетао плеј-аутом, забележивши све победе. Последњу прошле недеље у Крагујевцу над нишким Студентом од 76:47.

Тиме су се нашле на деветом месту у укупном пласману, дакле одмах иза градских ривалки.

С. М. С.

ве двојице, сви остали су изразили жељу да каријеру наставе у Радничком, па ће, највероватније, тако и бити.

Без обзира на то, сигурно је да ће клуб у јулском прелазном року потражити појачања на позицијама средњег блокера и примача, у зависности од финансијске ситуације.

Место на клупи такође треба попунити, јер Дејан Матић има уговор до краја сезоне. Руководство ће сачекати његов извештај, па кренути у разговоре о продужетку или прекиду сарадње.

М. М.

МЛАЂЕ КАТЕГОРИЈЕ

Александра без
медаље

ЖЕНСКА кадетска репрезентација Србије, чији је члан била и техничар Смеч 5 Александра Брђовић, освојила је четврто место на шампионату Европе одржаном у Кладову и Бару.

У полуфиналу девојке су изгубиле од Италијанки, док су у борби за бронзу од њих боље биле Туркиње.

М. М.

ВАТЕРПОЛО

ТРОФЕЈ КУПА ЕВРОПЕ У
РУКАМА „ЦРВЕНИХ“Пехар за
историју,
занавек

НЕМА шта, више него заслужено, убележивши све саме победе у наступима за Куп Европе, последњим тријумфом над италијанском Флоренцијом у реванш утакмици финала, на крагујевачком затвореном базену прошле суботе, ватерполисти Радничког постали су освајачи овог трофеја. Тек други из наше земље, пошто је пре њих исто учинио само Партизан, и то још, сада већ далеке, 1998. године.

Пред препуним трибинама, а после високе победе у првом мечу, на гостовању, од 8:4, није се ни очекивао другачији исход. Карневалску атмосферу додатно су разгалила два почетна гола домаћих, који су преко Ване Удовичића и Филипа Филиповића повели са 2:0.

Потом су Италијани смањили предност, али су их Славко Гак и по-

Тренер Дејан Удовичић подсетио је да од оснивања клуба нема ни године, а да је један трофеј, и то европски, већ у виђинама Радничкој.

- Овај усљех је незабележен у историји ватерпола. Евро трофеј освојен је у првој години постојања, и то све самим победима.

СА ПАРТИЗАНОМ

Пред финале

НЕМА времена за велико славље ватерполиста Радничког поводом освајања трофеја Европа купа, пошто их већ током ове недеље очекују тешки полуфинални дуели плеј-офа домаћег шампионата са београдским Партизаном. Први је био јуче на нашем базену, а други следи за викенд у престоници. Уколико ниједан од ривала не добије обе утакмице, уследиће и трећа, наравно код боље пласираног у лиги, крагујевачког састава.

Други пар и, надајмо се, будућег ривала „црвенима“ у финалу, чине Црвена звезда и Војводина.

В. У. К.

ПРВА „А“ ЛИГА

18. (последње) КОЛО: ЖАК - Раднички 9:23, Сингидунум - Партизан 3:19, Војводина - Дунав 15:2, Црвена звезда - Бањица 20:3. Београд је био слободан.

Црвена звезда	16	14	1	1	202:84	43
Раднички	16	14	1	1	289:85	43
Партизан	16	13	0	3	205:77	39
Војводина	16	9	0	7	164:125	27
Бањица	16	7	1	8	118:151	22
ЖАК	16	5	1	10	131:193	16
Дунав	16	4	0	12	81:185	12
Сингидунум	16	3	0	13	91:205	9
Београд	16	1	0	15	71:247	3

РАДНИЧКИ - ФЛОРЕНЦИЈА 7:6

КРАГУЈЕВАЦ - Зајворени базен Сјорџској ценџра „Парк“. Гледалаца: 1.200. Судије: Аркади Воводин (Русија), Николаос Василиу (Грчка). Играч више: Раднички 7(4), Флоренција 6(4). Пејџерци: Флоренција 2/1. Резултат по четвртинама: 2:1, 2:2, 1:1, 2:2.

РАДНИЧКИ: Радич, Бурић, Појовић, Марковић, Гак 1, Башић, Ђирић, Чујић, Злоковић 2, Ф. Филиповић 2, Удовичић 1, Б. Филиповић 1, Сшивенс.

ФЛОРЕНЦИЈА: Муђели, Ф. Ди Фулвио 2, Борела, Пајани, Молина 1, Койоли, Бранкашело, Есиањол 1, Лайена, Гоби, Бини 2, А. Ди Фулвио, Минети.

ново Филиповић, у другој четвртини, својим погоцима делимично умирили. Све док у два наврата нису имали по играча више, када су стигли на само гол мањка - 4:3.

Резултатско натезање потрајало је и у другој половини меча. Прво је шпански репрезентивац Алберт Еспањол донео гостима изједначење, па потом и Молина, пошто је у међупростору Злоковић имао свој „тајминг“ и са два сјајна гола враћао Крагујевчанима вођство. На два разлике и до дефинитивне победе, на мање од минут пре краја дуела, довео нас је Ђорђе Филиповић.

Славље је тако могло доживи своју кулминацију. Пехар победника Купа Европе „настанио“ се у Крагујевцу. В. У. К.

Кајџиџен Вања Удовичић није крио задовољство. - Иако сезона још није приведена крају, Куј Европе је круна свих наших најора. Истаунили смо очекивања, а усхићен сам ишћо смо ирофеј иримили баш у Крагујевцу, јер свима који су нас ирихватаили, дуђујемо велику захвалност на искреној иодршци. Наш иђућ се, свакако, овде не завршава, нема ођуишћања, иред нама су финалне борбе у домаћем шампионату, ие шакође имамо највеће амбиције.

Честитићку иоводом освајања Куја Европе, Радничком је иђуишћила и министарка омладине и сјорџа, ироф. гр Алиса Марић.

- Изванредном ићром и победима над Флоренцијом, освојили сће Куј Европе као друа екииа у сриској исјорији која се домогла ићо ићехара.

Овај сјајан резултат иоказује да је Србија и даље велесила у евројском и свейском вајџерилоу.

СУПЕР ЛИГА СРБИЈЕ

21. КОЛО (среда): Раднички 1923 - Смедерево 2:0, Црвена звезда - Хајдук 3:0, Нови Пазар - БСК 1:1, Раднички (Н) - Спартак 2:0, Рад - Доњи Срем 2:0, Јавор - Јагодина 0:1, Војводина - ОФК Београд 0:1, Слобода - Партизан 0:0.

22. КОЛО: Спартак - Раднички 1923 1:2, ОФК Београд - Јавор 1:1, Доњи Срем - Нови Пазар 3:0, Јагодина - Рад 3:0, БСК - Раднички (Н) 2:1, Смедерево - Црвена звезда 0:1, Хајдук - Слобода 3:3, Партизан - Војводина 1:2.

Партизан	22	16	3	3	56:15	51
Црвена звезда	22	15	2	5	44:26	47
Војводина	22	12	8	2	26:14	44
Јагодина	22	12	3	7	25:17	39
Рад	21	8	7	6	23:18	31
Слобода	22	7	10	5	26:27	31
Раднички (Н)	22	8	6	8	22:30	30
ОФК Београд	22	8	5	9	23:25	29
Јавор	22	8	4	10	30:24	28
Спартак	21	7	6	8	28:25	27
БСК	22	7	4	11	23:45	25
Доњи Срем	22	6	5	11	19:27	23
Нови Пазар	22	5	8	9	21:30	23
Раднички 1923	22	5	7	10	20:30	22
Хајдук	22	5	6	11	26:31	21
Смедерево	22	1	6	15	9:37	9

23. КОЛО: Раднички 1923 - БСК, Црвена звезда - Спартак, Смедерево - Хајдук, Раднички (Н) - Доњи Срем, Нови Пазар - Јагодина, Рад - ОФК Београд, Јавор - Партизан, Војводина - Слобода.

РАДНИЧКИ**- СМЕДЕРЕВО 2:0****Пролећни првенац**

ПОСЛЕ свих могућих и једва верујућих перипетија, „црвени“ су у среду ипак успели да учине шта је од њих ситуација захтевала. Да победе последњепласирано Смедерево и остану у трци за опстанак у Супер лиги.

Све вредно виђено је у другом полувремену. У првом делу било је неких полуприлика, озбиљнијих чак за госте, али је зато у наставку домаћин конкретизовао своју надмоћ са два гола. До вођства се дошло у 57. минуту, када је оборен Спалевић, а Бељић са двадесетак метара шутнуо лопту у противничку мрежу. У 83. минуту дуплирана је предност Крагујевчана и стављена тачка на исход сусрета. Више случајно, јер је корнер извео Милошковић, а Спалевић својим неуспелим покушајем да је докачи преварио голмана гостију, који је само испратио погледом за 2:0. В. У. К.

СНОУБОРД**Фића у Светском купу**

ТАКМИЧАР крагујевачког клуба АБЦ, Филип Филиповић, крунисао је успешну сезону освајањем 18. места на такмичењу у словеначкој Рогли. Тако је у овогодишњем Европа купу остварио пласман на 20. место у дисциплини биг ер и 35. у слоуп стајлу, те је изборио могућност да се у наредној сезони такмичи са најбољим бордерима света.

Иначе, Филиповић је и државни шампион за ову годину у обе такмичарске дисциплине. М. М.

НИЖЕ ЛИГЕ

Српска лига „Зайаг“, 19. коло: Железничар - Бане 2:1, Победа Белошевац - Сељак (М) 1:2, Слобода (Ч) - Мачва 1:0, Раднички (Кл) - Партизан (ББ), Рудар - Млади радник 0:0, Полећ (Љ) - Слоја (ПМ) 1:0, Вујић - Крушик 0:1, Шумадије (А) - Јасеница 1911 2:1.

Ушакмице 20. кола одигране су јуче.

Табела: Слоја (ПМ) 36, Млади радник 36, Мачва 34, Полећ (Љ) 30, Победа Белошевац 30, Шумадија (А) 29, Сељак (М) 26, Рудар 25, Бане 25, Јасеница 1911 23, Слобода (Ч) 20, Крушик 20, Вујић 19, Железничар 19, Раднички (Кл) 18, Партизан (ББ) 17 бодова.

21. коло: Победа Белошевац - Партизан (ББ) (недеља, 16.00), Сељак (М) - Бане, Железничар - Мачва, Слобода (Ч) - Мл-

ФУДБАЛ**СПАРТАК - РАДНИЧКИ 1923 1:2****Види ти њих, браво, браво...**

СУБОТИЦА - Стадион: . Гледалаца: 1.000. Судија: Данило Михајловић (Врање). Стрелци: Шарац у 15. минућу за Сјарџак, а Сјалевић у 38. и Марић у 83. за Раднички 1923. Жући карџиони: Десјоћовић, Мезеи (Сјарџак), Марић, Ђурићковић, Пејџеровић, Росић (Раднички 1923). Црвени карџион: Агамовић (Сјарџак) у 53. минућу.

СПАРТАК: Алексић, Анђионић, Фаркаш, Агамовић, Пушкарић, Новаковић, Шарац (ог 53. Појара), Торбица, Ковачевић, Човић (ог 59. Мезеи), Десјоћовић (ог 84. Носковић).

РАДНИЧКИ 1923: Чанчаревић, Павловић, Марић, Фејса, Бубања, Недовић (ог 90. Ковачевић), Пејџеровић Иван, Милошковић, Пејџерић (ог 68. Ђурићковић), Мирић, Сјалевић (ог 87. Андрић).

ОНО што се чекало месецима, победа, фудбалери Радничког, богами и неочекивано, успели су двапут да остваре у свега четири дана. И док тријумф прошле среде на домаћем терену са „фењерашем“ Смедерево просто није смео да изостане, уписивање три бода „црвенима“ на гостовану суботичком Спартаку заиста је остварење из снова. И то вишезначно, јер сем поправке бодовног биланса, може и те како да помогне на психолошком плану.

И стварно, не може да се каже да Крагујевчани имају толико лош тим колико то говори претпоследња позиција на првенственој табели, али атмосфера која је захватила клуб, и више него бледе партије на терену, никако нису одавале утисак да је дошло њихово време. Но, и то се напосредно десило. Зaslуге за тријумф припадају Славку Марићу, стрелцу победоносног гола, али се пре тога штошта издешавало, као најавна оваквом епилогу.

То, ипак, свакако није био сам старт утакмице, када су домаћи, већ у 15. минуту, повели. Да је намера Суботичана била да се што пре резултатски одлепе, јасно је показивала њихова офанзива и чак шест изведених корнера пре полуконтре из које су стигли до првог гола. Тада је Шарац одлично одреаговао и ударцем главом уписао се у листу стрелца. Потом су уследили моменти у којима је Раднички био наодак изједначења, али Милошковић и Петронијевић нису били прецизни. Срешом јесте повратник Спалевић, који је у 38. минуту, на додавање Петронијевића, са ивице шеснаестерца поравнао скор.

Нова „инјекција“ гостима догодила се мало по наставку дуела, у 52. минуту, када је домаћи играч Агамовић због скидања дреса добио други жути картон. Наиме, додатно осокљени бројчаном надмоћи, „црвени“ су све више времена проводили на противничкој половини, што је Марић, како рекосмо, искористио да нас из прекида све обрадује.

Ништа мање важна, можда и преломна, била би наредна победа над БСК-ом из Борче. Да ли ће се то и догодити, а ваљало би, остаје да видимо ове суботе на „Чика Дачи“.

В. У. К.

27. Јединство 27, Партизан (Ц) 25, Виногради ДБ 23, Маршић 23, Сељак (МП) 22, Слоја (Д) 18, Бава 15, Шумадија (Ч) 13, Ердолија 1931 9 бодова.

21. коло: Ердолија 1931 - Арсенал, Партизан (Ц) - Бава (субота, 16.00), Слоја (Д) - Шумадија, Сушица - Виногради ДБ, Корићани - Сељак (МП), Колонија - Маршић, Шумадија (Ч) - Јединство, Јагран - Будућност (недеља, 16.00).

Друа традска лига, 19. коло: Кушолово - Бајремар 0:1, Младосић Теферић - Србија 1:1, 21. октобар - АЗБЕСИ 1:1, Шумарице 2008 - Сељак (Ц) 0:4, Кошутњак - Добрача 2:1, Хајдук - Младосић 1:2, Кременац - Борац 1:3, Слоја (Л) - Бошунје 3:0.

Ушакмице 20. кола одигране су јуче.

Табела: Бајремар 42, Србија 42, Слоја (Л) 37, 21. октобар 35, Кушолово 34, Кошутњак 29, Хајдук 28, Младосић 22, Младосић Теферић 21, Сељак (Ц) 20, Бошунје 19, АЗБЕСИ 19, Борац 18, Добрача 13, Кременац 12, Шумарице 2008 2 бода.

21. коло (недеља, 16.00): Србија - Бајремар, Кушолово - АЗБЕСИ, Младосић Теферић - Сељак (Ц), 21. октобар - Добрача, Шумарице 2008 - Младосић, Кошутњак - Борац, Хајдук - Бошунје, Кременац - Слоја (Л).

(недеља, 15.30), Орловац - Полећ, Карађорђе - Мокра Гора, Тушин - Омладинац (НС), Мешалац - Омладинац (З), Пријевор - Јошаница.

Прва традска лига, 19. коло: Сушица - Шумадија 1:0, Корићани - Слоја (Д) 0:1, Ердолија 1931 - Виногради ДБ 0:2, Колонија - Сељак (МП) 3:0, Шумадија (Ч) - Арсенал не ретисџује се, Партизан (Ц) - Маршић 3:3, Јагран - Јединство 2:4, Будућност - Бава 2:1.

20. коло: Маршић - Шумадија(Ч) 0:1, Шумадија - Будућност 1:1, Бава - Јагран 0:3, Арсенал - Колонија 2:0, Сељак (МП) - Ердолија 1931 4:1, Виногради ДБ - Корићани 2:0, Слоја (Д) - Сушица 0:2, Јединство - Партизан (Ц) 1:1.

Табела: Арсенал 42, Сушица 41, Колонија 40, Јагран 31, Будућност 30, Корићани 27, Шумадија

ади радник, Раднички (Кл) - Слоја (ПМ), Рудар - Крушик, Полећ (Љ) - Јасеница 1911, Вујић - Шумадија (А).

Зона „Морава“, 19. коло: Орловац - Славија 3:1, Карађорђе - Таково 0:1, Водојажа - Полећ (Т) 2:1, Тушин - Мокра Гора 1:2, Трејча - Слобода (Г) 2:0, Мешалац - Омладинац (НС) 2:0, Пријевор - Шумадија 1903 0:2, Јошаница - Омладинац (З) 4:0.

Ушакмице 20. кола одигране су јуче.

Табела: Мокра Гора 42, Шумадија 1903 36, Јошаница 36, Тушин 34, Таково 30, Слобода (Г) 29, Карађорђе 28, Водојажа 26, Полећ (Т) 26, Мешалац 24, Омладинац (НС) 24, Орловац 24, Трејча 20, Пријевор 14, Славија 12, Омладинац (З) 12 бодова.

21. коло: Трејча - Шумадија 1903 (субота, 15.30), Таково - Славија, Трејча - Шумадија 1903

Poklon

uz svaku kupovinu!

Uz svaku kupovinu nameštaja koju od 6.4. do 6.5.2013. obavite u salonu Forma Ideale u Kragujevcu, Save Kovačevića bb (Delta Park), poklanjamo atraktivne artikle iz programa Conforma po Vašem izboru! *

Pogledajte poklone u salonu
* izaberite Vaš poklon!
* na izdvojenim policama *

FORMA IDEALE

KAKO JE LAKO ŽIVETI LEPO

* Kupac može da izabere jedan poklon iz predefinisane kolekcije, u zavisnosti od odgovarajućeg ranga vrednosti za kupovinu nameštaja. Akcija važi za sve predračune izdate od 6.4.-6.5.2013., uz avans od min. 10% vrednosti kupovine.

za kupovinu od 10.001 do 30.000 RSD

POKLON IZ KOLEKCIJE
2

za kupovinu do 10.000 RSD

POKLON IZ KOLEKCIJE
1

za kupovinu od 30.001 do 50.000 RSD

POKLON IZ KOLEKCIJE
3

za kupovinu od 50.001 do 100.000 RSD

POKLON IZ KOLEKCIJE
4

za kupovinu preko 100.000 RSD

POKLON IZ KOLEKCIJE
5

ТЕЛЕВИЗИЈА КРАГУЈЕВАЦ

ТВ ПРОГРАМ
од 11. до 17. априла

Четвртак 11. април	Петак 12. април	Субота 13. април	Недеља 14. април	Понедељак 15. април	Уторак 16. април	Среда 17. април
СТАЊЕ СТВАРИ	Јутарњи програм	CIDADE DE DEUS	Култура	СПОРТСКИ ПРЕГЛЕД	Суграђани	ХРОНИКА 1
20.00 Стање ствари	07.00 Јутарњи програм	23.00 Божији град	22.30 Култура	19.30 Спортски преглед	20.30 Суграђани	19.00 Хроника 1
07.00 Јутарњи програм	07.00 Јутарњи програм	08.45 Најава програма	08.45 Најава програма	07.00 Јутарњи програм	07.00 Јутарњи програм	07.00 Јутарњи програм
09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести	09.00 Вести
09.05 Музички програм	09.05 Музички програм	09.05 Цртани филм: Монсуно	09.05 Цртани филм: Монсуно	09.05 Музички програм р.	09.05 Музички програм р.	09.05 Музички програм р.
10.00 Закон улице р. □	10.00 Закон улице р. □	09.35 Серија	09.35 Најсмешније животиње р.	10.00 Закон улице р. □	10.00 Закон улице р. □	10.00 Закон улице р. □
11.00 Клиника р. □	11.00 Клиника р. □	10.00 Megaфон Music р.	10.00 Биографије познатих	11.00 Клиника р. □	11.00 Клиника р. □	11.00 Клиника р. □
12.00 Вести	12.00 Вести	11.00 Нокаут р.	11.00 Кућица у цвећу	12.00 Вести	12.00 Вести	12.00 Вести
12.05 Кућињаци	12.05 Кућињаци	11.30 Улови трофеј р.	11.30 Лекар из природе	12.05 Кућињаци	12.05 Кућињаци	12.05 Кућињаци
12.35 Кућица у цвећу р.	12.35 АБС шоу	12.00 Вести	12.00 Вести	12.35 Стаклено звоно р.	13.00 Музички програм	12.35 Култура р.
13.00 Музички програм	13.00 Музички програм	12.05 Шумадијски праг р.	12.05 Шумадијски праг	13.00 Музички програм	14.00 Економица - Колубара (мали фудбал, снимак)	13.00 Музички програм
14.00 Специјална емисија р.	14.00 Стање ствари р.	13.00 Кућица у цвећу	13.00 Агро дневник	14.00 Shopping avantura р.	16.00 Вести	14.00 Здравље је лек р.
15.00 Цртани филм: Монсуно	15.00 Цртани филм: Монсуно	13.30 Fashion files	14.00 Раднички - Војводина (снимак кош. утакмице)	15.00 G.E.T. Report р.	16.05 G.E.T. Report р.	14.30 Суграђани р.
15.30 Раскршћа р.	15.30 Атлас р.	14.00 Shopping avantura	16.00 Вести	16.00 Вести	17.00 Мозаик	15.00 Цртани филм: Монсуно
16.00 Вести	16.05 Луди са Менхетна р. □	15.00 Документарни програм	16.05 Филм	16.05 Луди са Менхетна р. □	18.00 Закон улице □	15.30 Fashion files р.
16.05 Луди са Менхетна р. □	17.00 Моја Шумадија	16.00 Вести	18.00 Нокаут	17.00 Мозаик	18.50 Хит дана	16.00 Вести
17.00 Мозаик	18.00 Закон улице □	16.05 Дивна Рута	18.30 Улови трофеј	18.00 Закон улице □	19.00 Хроника 1	16.05 Луди са Менхетна р. □
18.00 Закон улице □	18.50 Хит дана	18.00 Акција р.	19.00 Хроника 1	18.50 Хит дана	19.30 Цртани филм: Винкс	17.00 Мозаик
18.50 Хит дана	19.00 Хроника 1	18.30 Супертехнологија р.	19.30 Цртани филм: Винкс	19.00 Хроника 1	20.00 Здравље је лек	18.00 Закон улице □
19.00 Хроника 1	19.30 Цртани филм: Винкс	19.00 Хроника 1	19.30 Цртани филм: Винкс	19.30 Спортски преглед	20.30 Суграђани	18.50 Хит дана
19.30 Цртани филм: Винкс	20.00 Акција	19.30 Цртани филм: Винкс	20.00 Стаклено звоно	20.00 Раднички - БСК (фудбал, снимак утакмице)	21.00 Луди са Менхетна □	19.00 Хроника 1
20.00 Стање ствари	20.30 Супертехнологија	20.00 Лекар из природе	20.30 Најсмешније животиње	22.00 Хроника 2	22.00 Хроника 2	19.30 Цртани филм: Винкс
21.00 Луди са Менхетна □	21.00 Луди са Менхетна □	20.30 Илузиониста	21.00 Концерт	22.30 Клиника □	22.30 Клиника □	20.00 Комунални сервис
22.00 Хроника 2	22.00 Хроника 2	21.00 Концерт	21.50 Хит дана	22.30 Клиника □	22.30 Клиника □	21.00 Луди са Менхетна □
22.30 Клиника □	22.30 Клиника □	21.50 Хит дана	22.00 Хроника 2	23:30 Раднички - Рудар (снимак рукометне утакм.)	23.30 Биографије познатих р.	22.00 Хроника 2
23.30 Атлас	23.30 Megaфон Music	22.00 Хроника 2	22.30 Култура	00:00 Вести у полувремену	00:00 Вести	22.30 Клиника □
00.00 Вести	00.00 Вести	22.30 АБС шоу	23.00 Филм	01:00 Хит дана	00:35 Хит дана	23.30 Раскршћа
00.05 Хит дана	00.05 Хит дана	23.00 Божији град	00.00 Вести			00.00 Вести
		01.00 Хит дана	01.00 Хит дана			00.30 Хит дана

■ филм □ серија

НАМА СЕ НАЈВИШЕ ВЕРУЈЕ

www.rtk.co.rs